

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 706.

Kérjük azokat a tisztelt vidéki előfizetőinket, kiknek előfizetése lejárt, hogy előfizetésüket az illető postahivatalnál sziveskedjenek minél előbb megújítani, hogy a lap szétküldése fenn ne akadjon.

Az adóreform.

Budapest, január 19.

Wekerle Sándor, a „kiegyenlítő” miniszterelnök, bármilyen sikereket is szerzett légyen válságos helyzetekben az ország kormányának vezetésével: ambíciója mindig más területeken aratott győzelmekkel telt meg. Wekerlét pénzügyminiszteri zsenialitása tette európai hírűvé s ez szerzett neki olyan nevet, hogy hatalmas külföldi államok irigylük tőlünk. A pénzügyi kérdésekben van igazában otthon. Ez a világ az ő világa. Az államháztartás igényeinek a kielégítése, a pénzügyi viszonyok rendezése, egészséges, a polgárok javának előmozdítására irányuló pénzügyi politika érvényesítése, ez Wekerle életének legkimagaslóbb feladata, melynek teljesítésére az igazi hivatottság készségeivel és képességeivel törekszik. A hivatás és a küldetés fanatizmusával dolgozik. A pénzügyminisztérium az ő vára, a számok az ő katonái. Csak emlékezzünk arra, amikor itt a delegácziós ülészek idején Aehrenthal, Burián és Schönaich külpolitikai, keleti kérdések és katonai kérdések ábrándjainak körében vonták maguk felé az államférfiak érdeklődését. Wekerle akkor is visszavonult az ő kedvenc pénzügyi témái közé. Egy egész életet áldozott Wekerle annak, hogy Magyarországon rendezett viszonyokat teremtsen, sikerült megszereznie a külföldtől az elismerést és az irántunk való bizalmat, mikéntha Magyarország váltoját csak azért számítolnák le, mert Wekerlénak a neve van rajta jótállónak. Mivelhogy pedig az ország lakossága immár másfél évtizede sürgeti az adózási viszonyoknak igazságos rendezését: Wekerle feladatának vállalta az adóreform létesítését.

Ez az adóreform-javaslat egy év óta készen van, közkézen forog, mindenki hozzáférhetett, akinek tetszett és holnap végre tárgyalásra kerül a képviselőházban, melynek illetékességi körébe tartozik végső fokon a bíráló és amelyik döntené fog felette, elfogadja-e, vagy nem. Egyetlen szempont volna ugyebár az, hogy vajon a javaslat jó-e, megfelel-e az ország lakossága érdekeinek. Vagyis megszünteti-e az eddig tapasztalt igazságtalanságokat és hozzájárul-e a szabadelvű haladás igényei kielégítéséhez, könnyíteni a polgárok egyetemének az életén és érvényesíteni a szociális

elvét, hogy akinek több jövedelme van, az többel járuljon hozzá a közintézmények fentartásához, mint az, aki kevesebbet keres és felszabadítani az adóterher alul azokat, akik anélkül is csak a legszűkebb viszonyok közt képesek létüket fentartani. Nyilvánvaló ezekből, hogy az adóreformot nem szabad a politikai kérdések alantas színvonalára sülyeszteni. Osztálypolitikát se szabad ebből csinálni. Se kerületit. Se városit. Se mezeit. Se agráriust. Se merkantilist. Se felekezeti. Sőt népszerűség hajszolására se szabad felhasználni. Agitációkkal a butaságra spekulálva, lelkiismeretszámba megyen. Hisz azt mindenki tudja a szűklátókörűek világában, hogy amiképpen ludhust enni jó, azonképpen adót fizetni boszúság. Képzeltető tehát, hogy mit érezhet Wekerle, amikor azt látja, hogy az adóreformot ilyen butaságra számítva használják fel különböző politikai agitációkra, osztályok közötti és kereset-ágak közötti ellenségeskedések szítására. Mert az agitáció, ami megindult és legutóbb a városokban, testületek és érdekkörök gyűlésein megjelent, valamint kombinált csapatok felvonultatásával lármáshangvává vált, mind az alantaságra, a gyűlölködésre és az igazságtalan szenvedélyekre pályázik.

Igen óhajtjuk, hogy a rejtett célzatok lelepleztesse, mielőtt károkat okozhatnának. Szeretnők, ha a képviselőház ama tagjai, akikre a konkolyhíntők, a bolondítók és a zavarcsinálók, önző célokból, népszerűség-hajszásból, avagy boszuerzetük kielégítéséért pályáznak, szeretnők, ha ezek tisztába jönnének a helyzettel és meglátnák, hogy őket ágyutölteléknek akarják felhasználni kalandos hadjáratban. Mindenkinek azt ajánljuk: nézze meg, mi van az adójavaslatban és aszerint döntsön, ne pedig azok után induljon, akik képtelenségeket prédikálnak, akik hajlandók az országot megkárosítani azért, hogy a maguk befolyását éreztessék.

Tessék megnézni a javaslatot és kikeresni belőle, hogy kinek van igazsága. Abból megláthatják aztán, hogy egyáltalán nem felel meg a valóságnak, mintha a földbirtok indokolatlan kedvezményekben részesülne. Hisz a birtok nagysága szerint emelkedik az adó és miként Wekerle kimutatta, van olyan birtok, melynél a valóságos adó a bérösszeg tizenhét százalékára rug. Am az apró birtok, a szegény emberek kicsiny földjének az adója kevesebb lesz. Azonban, ha más kereseti ágaknál, a kiskereskedőknél, kisiparosoknál, a szellemi foglalkozások egész sorozatánál csökkentik az adót, vajjon liberális eljárás-e, amikor az élet ugyanannyi bajával küzdő más szegény emberek adóterhén is

könnyítenek, agitálni ezek ellen azért, mert a föld megmunkálásából igyekeznek magukat fentartani. És amikor van tizenhét százalékos adó a nagybirtokra, miért ne lehetne tizenöt százalékos adó olyan tőkékre, melyeknek produktivitása máskülönbén csak a megszorult emberek szükségén alapszik. Hisz a pénzügyminiszternek még arra is gondja van, hogy vidéki pénzügyintézetek tulságos kamatot ne szedhessenek a kölcsönre szorulóktól. És amikor az adóreform a kereseti adót leszállítja, vajjon indokolt dolog-e afelől panaszkodni, hogy a jövedelmi bevallásokat szigorubban fogják ellenőrizni. Mert szakemberek lesznek és az adókiivető bácsik hatalmaskodása, épp úgy, mint paklizása és kedvezmény-osztogatása, korlátok közé szorítottatik. Amerre megyünk és kérdezősködünk, mindig találkozhatunk rengeteg visszaélésekkel. Duszgazdag ember, fényesen berendezett hatszobás lakásban lakik és fizet negyvenhat forint adót, mert jó összeköttetései vannak. Más fizeti a háromszorosát, holott csak kétszobás lakása van s ehhez is a megélhetés nehéz gondjai járulnak, de éppen e gondok miatt nincs ideje, hogy adókiivetési összeköttetéseket szerezzen. Ez a balek-rendszer volt. Ugy voltunk vele, mint a becsületes fizető a szabóval. Háromszoros árat kell fizetni, mivelhogy csak így térül meg a veszteség, amit a szabó azok miatt az elegáns urak miatt szenved, akik sok drága ruhát csináltatnak, de nem fizetnek, hanem csak borralalót adnak.

Mindezen felvilágosításokat megtalálván a reformban, rájöhet egyuttal a szemlélő arra is, hogy az agitáció rut komédia. Liberálizmus? Ugyan? Tán csak nem Wekerlétől féltik a liberálizmust? A liberálizmus nevében kiabálni, amikor a reformban benne van a létminimum adómentessége. Hogy 800 koronaig terjedő jövedelemért nem kell adót fizetni. Avagy tán az lenne a liberálizmus, hogy a nyomorgó családok ezrei koldusságra juttassanak csak azért, hogy a dus tőke, a milliomosok fényűző világa ékszerekre és idegen csipkékre, külföldi mulatozásokra évente fejenként néhány ezer forinttal többet költhessen.

Igazán restellenők, ha Wekerle Sándort, mint pénzügyminisztert, különösebb argumentumokkal védeni kellene. Mily keserű érzése lehet, amikor hivatottsága legnagyobb képességeivel, becsületes, minden irányban igazságos alkotást akar létesíteni, amikor egész életpályája egyik legszebb eszményét akarja megvalósítani, akkor kicsinyes, a nagy feladatok iránt teljesen érzéketlen szempontokból keletkező támadásokkal kell szembeszállania ..

A városok megsegítése.

Irta: Dr. Kmety Károly.

Valahára reális eredményt jegyezhetünk föl azon okos és igazságos agitáció javára, amely a városok háztartásának állami segélyvel való javítása végett újabban a városok országos képviselői által is melegen felkaroltatott.

A magyar vidéki városi háztartások kevés kivétellel szomorú, majdnem kétségbeesítő képet nyújtanak. Az állami közfeladatok és a kultúra által parancsolólag követelt intézmények létesítése óriási pótdókat rakott a városi lakosság vállaira és emellett is még a városi tisztviselők a legtöbb városban, főképp a rendezett tanácsú városokban, oly nyomoruságosan vannak javadalmazva, melyből emberi módon megélni tökéletes lehetetlenség.

Most aztán jön egy állami egyenesadó-reform, mely, mi tagadás benne, a városi lakosságra tehermentesítést igazán nem jelent és amely a második osztályú kereseti adó eltörlése és a 800 koronás adómentes létminimum behozatala által a községi pótdó-jövedelem igen nevezetes csökkentésére fog vezetni.

Ily körülmények között szoros kötelessége a kormánynak és mindenek fölött a városok országos képviselőinek, sürgősen odahatni, hogy haladéktalanul bekövetkezék a városi háztartások kincstári kisegítése, és a segély az adóreform életbeléptetésével megfelelőleg fokoztassék.

A városok segítése dolgában hétfőn a miniszterelnök és a belügyminiszter részvételével tartott képviselői értekezlet oly nevezetes kilátásokat nyitott meg, amelyeket örömmel fogadhat a városok összessége és így a magyar nemzeti kultúra minden barátja.

Andrássy belügyminiszter, úgy mint Wekerle pénzügyminiszter egyaránt a legteljesebb ügyismerettel és jóindulattal fogadta a városi képviselők által előterjesztett kívánalmakat. Megállapodás jött létre aziránt s így ez a kormány legközelebbi programjának tekinthető, hogy a váro-

soknak állami támogatására már az idén felvett két millió, a következő két év folyamán az egyenes adók összebevételének még két perzentjével, tehát circa négy millió koronával növeltetni fog s ezenkívül a kormány consideratio tárgyává teendő azt is, hogy azon, összesen már most hat milliárdnyi szubvención felül, a városok egyes fogyasztási adók jövedelmeiből is jelentékeny százaléknyi részesedést nyerjenek.

Elvileg mindkét miniszter helyeselte azon álláspontot is, hogy a városok ne csak az élők közötti ingatlanok átruházása után, hanem az örökösödési illetek után is pótilleteket szedhessenek.

Különösen kedvező jelnek kell tekinteni, hogy gróf Andrássy Gyula a maga részéről is helyesnek vallja, hogy lehetőleg a kormány is erkölcsi befolyást gyakoroljon arra, hogy városaink a közérdeki vállalkozásokat (világítás, takarékpénztárak, közúti vasutak stb.) maguk gyakorolják és hogy a városok az ő igen rosszul kezelt és csekély jövedelmezőségű birtokaikat, jórésztben parcellázva tőkésítsék s így háztartásuk egyensúlyán lendítsenek.

Mindkét döntő miniszter teljes egyetértésben van arra nézve, hogy a városi tisztviselők fizetésének és nyugdíjának ügyét tovább halogatni az ország érdekében sem lehet és hogy a fizetések és nyugdíjak mértékét lehetőleg az állami tisztviselőkéhez kell arányosítani. Megsugathatjuk azt is kövizgataláskép, hogy nem idegenek a miniszterek attól, hogy a tisztviselők javadalmazásának rendezése már ezen évi január elsejéig visszaható erővel történjék.

A városok és főképp képviselőik éber figyelmessége és kötelességismerete mellett tehát most már a kormány adott ígérete is biztosít az iránt, hogy szorongatott városainkra jobb napok virradnak. Politikailag is fontos, hogy a nemzeti kormány és parlament lerövíja az országnak a városok iránti régi tartozását. Ez nem *particularis érdek*, ez egyetemes ország- és nemzeti érdek, mert a magyar nemzeti szellem és a magyar kultúra s ezek szerint a magyar nemzet jövődjéje a városok táborában van.

Budapest, január 19.

A képviselőház holnap délelőtt tíz órakor ülést tart, amelyen megkezdí az adóreformról szóló javaslat tárgyalását.

A horvát bán a képviselőházban. Báró Rauch Pál horvát bán ma délelőtt *Ornkovich Miklós* osztályfőnök társaságában megjelent a képviselőházban, ahol hosszabb tanácskozást folytatott *Wekerle Sándor* miniszterelnökkel, *Josipovich Géza* horvát miniszterrel és *Szterényi József* államtitkárral. A tanácskozás folyó adminisztratív ügyekről folyt. A képviselőház folyosóján a bán találkozott *Szentiványi Árpád*, *Polit Mihály*, *Návay Lajos* és *Ugron Gábor* orsz. képviselőkkel, akikkel hosszabb ideig beszélgetett. *Polit Mihály* bejelentette a bánnak, hogy a horvát felségsértési pör ügyében holnap a képviselőházban meg fogja támadni. A horvát bán kijelentette, hogy a támadásokkal szemben mindig elvállalja a közvélemény előtt a felelősséget.

Gróf Andrássy üdvözlése. Maroshévízről (Marostorda-megyéből) jelentik: Vidékünkön nagy az öröm azon, hogy gróf *Andrássy Gyula* belügyminiszter teljesítette kérelmünket s Maroshévízre szolgabírói kirendeltségről gondoskodott. Évtizedek óta a különböző kormányokat hasztalan ostromolták ezért a rendszabályért, amely a magyarság szempontjából és a közigazgatás érdekében egyaránt fontos. Maroshévíz közönsége ezért üdvözlő távirat útján fejezte ki háláját a belügyminiszter iránt.

A „Nemzeti Társaskör” vacsorája. A régi szabadelvűpárt letört tagjai, úgy látszik, abban reménykednek, hogy van föltámadás még az ő részükre is. Ezt mutatja, hogy a „Nemzeti Társaskör” helyiségei, amelyekben az utóbbi két esztendő folyamán alig fordult meg ember, mostanában élénk látogatottságnak örvendenek. Ma este már vacsorát is rendeztek, amelyen vagy százhuszan vettek részt a letört rendszer invalidusai közül. Volt ott egy csomó exminiszter, köztük egy exminiszterelnök is, számos titkos tanácsos, több volt államtitkár, azután a bukott főispánok és képviselők is szép számmal jelentek meg. Ott voltak: gróf *Khuen-Héderváry Károly*, gróf *Csáky Albin*, *Lukács László*, báró *Dániel Ernő*, *Dániel Gábor*, *Perczel Dezső*, *Erdély Sándor*, *Berzeviczy Albert*, *Szell Ignác*, *Sándor János*, *Graenzstein Béla* és a szétvert mamelukserég többi összeverődött tagjai. Egymást vigasztalták és buzdították, hogy fölvirrad még nekik...

A győri inszurrekció emlékeiből.

Irta: Zoltán Vilmos.

(Utánzomlás tilos.)

Az 1809. év szomorúan emlékeztet egész Magyarországra, de különösen Győr városára és Győrvármegyére. A francia invázió feldulta a vármegyét, s a szerencsétlen győri ütközetben elhullott a nemzet virága, több: odaveszett hite, reménye eddigi erős védőbástyájában, a számtalan hadjáratból győzelmi koszorúval, diadalmasan visszaérkező nemesi fölkelőseregben.

Győr vármegye levéltárában sötét lapok beszélnek a számtalan viszontagságról, az inséges nyomorról, melybe a francia háború e megye lakosságát döntötte. De találunk e lapokon egy-egy fényes sort is, mely a száraz megállapítás alakjában, de minden dicséretnél ékeesebben bemutatja a késő unokáknak az apák hazafiúi lelkesedését s azt a páratlan áldozatkészséget, melylyel vért és vagyont hoztak a fenyegetett haza oltárára. A vármegye vezéreim elüljártak a szép példával, s mikor a nagy francia császár világverő hadseregétől megrettent magyar király katonákat kért a megyétől, ennek főemberei nemesak ezeket adták meg, hanem minden kényszer nélkül tetemes pénzösszeget gyűjtöttek maguk közt a háború költségeire.

A vármegye 1809. december hó 11-én tartott közgyűlésének jegyzőkönyve a haza-

fini lelkesedésnek szokatlan, de szép tanujelét tartalmazza. Matkovits Pál udvari tanácsosnak, a „T. Dunántul lévő környék Táblája előlölőjé”-nek verse ez, melyet vázsonkői *Zichy Ferraris Ferencz* grófhoz, Győr vármegye főispáni adminisztrátorához írt abból az alkalomból, hogy a gróf a háborúból visszatérvén, újra a megyei közélet élére állt.

De nézzük az előzményeket. Győr vármegye főispáni méltóságát 1783-tól 1826-ig vázsonkői *Zichy Károly* gróf viselte. A főispán agg kora miatt is, de főleg, mivel I. Ferencz császár és király által az 1890-iki háború kiütésekor „Armádia-Minister”-nek nevezetett ki, a tróntól kieszközlte fiának, *Zichy Ferraris Ferencz* grófnak adminisztrátorrá való kinevezését.

A kinevezési okmányt I. Ferencz Bécsben, 1809. február hó 22-én írta alá s abban elhalmozza az ifjú gróft dicséret nyilatkozatokkal, *Zichy Ferencz*et a vármegye közönsége, mely benne érdemes atyja erényeinek örökösét látta, nagyon szerette, s így a kinevezés általános örömet keltett. Ezt az örömet azonban csakhamar megzavarták a nyugatról jövő vészhirek. Napoleon hadserege beütött Ausztriába és közeledett a magyar határhoz.

Márczius 14-én a vármegye közgyűlést tartott, melyen felolvasták a nádornak ugyancsak e hó 2-án kelt levelét. A levél a hadi előkészületek megtételét s a fegyverek készentartását sürgeti. A következő napon felolvasták I. Ferencznek bójtmóló hava (feb-

ruár) 19-én kelt levelét, melyben a király elismeri, hogy a segedelem kérése és adása az országgyűlés dolga volna, mégis a mostani körülmények következtében állítson ki az ország újból 20,000 katonát, a vármegye pedig segítse az inszurrekcionális sereget lovassággal, a tehetősb polgárok pedig gabnasegedelemmel. A közgyűlés elhatározta, hogy e levelet magyarra fordítva kétszáz példányban kinyomatja s közhírré téteti, a megyéspüspököt s a lelkészeket pedig fölkéri, hogy annak tartalmát a szószékről is hirdessék.

Bójtmólóhava (márczius) 18-án a folytatólagosan tartott közgyűlés megválasztotta a nemesi fölkeléshez küldendő tiszteket. Megválasztották a következők:

A lovasságnál:
Stabális tisztnak: vázsonkői *Zichy Ferencz* gróf, adminisztrátor.
Első kapitányoknak: *Arosi József* és *Farkas Gáspár*.
Második kapitányoknak: *Farkas János* és *Neuhold Sándor*.
Főhadnagyoknak: *Mészáros József*, *Bay Sándor*, *Sibrik Mihály* és *Sigray Dávid* gróf.
Alhadnagyoknak: *Kálóczy Sándor*, *Hegedüs Zsigmond* és *Huszár János*.

A gyalogságnál:
Kapitányoknak: *Trsztyánszky Kristóf* és *Tóth Lajos*.
Főhadnagyoknak: *Patonay István*, *Té hely Lajos* és *Vajda Ignác*.
Alhadnagyoknak: *Száli Lajos*, *Gyapay*

A politika világából.

Budapest, január 19.

Gróf Andrassy és gróf Apponyi a királynál.

— *Tárgyalások a helyzet tisztázására.*

Gróf Andrassy Gyula belügyminiszter tegnap este kilencz órakor Bécsbe érkezett és a bankgassei magyar házban szállt meg. A belügyminiszter ma délelőtt tíz és fél órakor Schönbrunnba ment, ahol tizenegy órakor külön kihallgatáson jelent meg ő felsége előtt. A kihallgatáson, mely egy teljes óra hosszat tartott, — félhivatalos jelentés szerint — a belügyminiszter ő felségének nemcsak reosztályokról tett jelentést, hanem az általános politikai helyzetről is. Gróf Andrassy Gyula a délután folyamán látogatást tett báró Aehrenthal közös külügyminiszternél, azután pedig visszautazott Budapestre.

Gróf Andrassy környezetében megerősítik, hogy a mai kihallgatás legfontosabb tárgyát a választói reform tárgyalásának határideje képezte. Gróf Andrassy ez alkalommal nyilván kifejtette a királynak azokat az okokat, melyek a kormányt a jelenlegi politikai helyzetben arra készítik, hogy a választói reform tárgyalását egyelőre elhalasztassa. Gróf Andrassy mai kihallgatása után biztosnak tekinthető, hogy a választói reformot a magyar országgyűlésen úgy a bizottságban, mint a plénumban csak egy későbbi időpontban fogják tárgyalni.

Az audiencia eme eredményéről Bécsből ezeket jelentik:

Gróf Andrassy Gyula belügyminiszter jelenlegi bécsi tartózkodása és mai kihallgatása Schönbrunnban kizárólag a választói reform kérdésével állt összefüggésben. Nem a javaslat érdemleges kérdéseiről van szó, hanem csak arról, hogy a választói reform tárgyalását a magyar képviselőházban mikor kezdjék. Ezt a kérdést a mai kihallgatáson eldöntötték. A Wekerle-kormány hosszas megfontolás után elhatározta, hogy a választói reformot a bankkérdés elintézéséig elhalasztja. Wekerle Sándor miniszterelnök ezt az álláspontot — amint azt az Egyetértés már ismételt jelentette — tényleg már legutóbbi kihallgatása alkalmával, amikor az ország-

gyűlés munkaprogramjáról tett jelentést, kifejtette a királynak, aki azonban akkor, úgy látszik, ama kívánságát fejezte ki, hogy hallani akarja ebben a kérdésben gróf Andrassy véleményét is, mert a választói reform az ő reosztályába tartozik és így az ő felfogása mértékadó. Ezért utazott Andrassy most Bécsbe. Ami a választói reform további sorsát illeti, azt hiszik, hogy annak a tárgyalására még elég idő áll rendelkezésre. A javaslat egyik intézkedése azt mondja, hogy a javaslat kihirdetése után tizenöt hónappal lép életbe. Ha tehát ezt a határidőt nem akarják megváltoztatni, a választói reformot legkésőbb tizenöt hónappal a jelenlegi ülészak vége előtt ki kell hirdetni. Minthogy a mostani parlamenti ciklus 1911-ben lejár, a választói reform kihirdetésének végső terminusa az 1910. év első heteibe esik. A választói reform tárgyalására tehát még egy egész esztendő áll rendelkezésre, ha tehát a választói reform tárgyalását a nyár előtt — ami most még valószínű — nem is kezdenék, ebből újabb baj nem támadhatna.

A bécsi lapok igen nagy jelentőséget tulajdonítanak gróf Andrassy Gyula belügyminiszter mai audienciájának. A „N. Fr. Pr.“ például mai esti lapjában ezt az igazán kalandos hírt fűzi a kihallgatás tényéhez:

Gróf Andrassy Gyula bécsi utazása, amely súlyos körülmények között történt, természetesen az a kérdést vetette föl, hogy a Wekerle-kormány kebelében fennálló véleményeltérések (?) nem fognak-e válságra vezetni. Jelenleg erre a kérdésre, gróf Andrassy Gyula személyére való tekintettel, határozott nemmel felelhetünk. Andrassy nem azért utazik Bécsbe, hogy lemondását az uralkodónak átadja és a jelenlegi zavaros helyzetre való tekintettel a belügyminiszter nem is akar a kormányból kilépni, hanem kötelességének tartja, hogy a jelenlegi helyzetben kitartson. Wekerle Sándor miniszterelnök nem adta föl azt a reményt, hogy a választói reformjavaslat a fennálló akadályok dacára is többséget nyer a képviselőházban. Azt hiszi, hogy ez a szükséges tettenélvel január hónapig sikerülni is fog. Ebben az időben folytatják állítólag a tanácskozásokat a bankkérdés dolgában, hogy a magyar kormány teljesen tisztán meggyőződjen arról, hogy Ausztriában micsoda lehetőségek állanak fenn. Ezek között azonban a kartellbank nem szerepel. Formális válság a magyar minisztériumban nincs. Egvedül csak a kormánynak a koalícióhoz való helyzete és a koalíció pártjainak egymáshoz

való viszonya ingott meg és lett megfontolandóvá amiatt az éles elhatározás miatt, amellyel a függetlenségi párt a bankkérdésben elfoglalt programját képviseli.

Már a „N. W. T.“ sokkal tisztábban látja a helyzetet, amikor magyar forrásból a következőket jelenti:

Gróf Andrassy-nak eredetileg az volt a szándéka, hogy a választási reformról szóló tervezetet ez év elején tárgyalatja a képviselőházban. Hogy tervét megvalósíthassa, gróf Andrassy már a nyár folyamán megkezdte a fuzióra vonatkozó tárgyalást és amikor a koalíciós pártok helyzete a bankkérdésnek homlokterbe tolásával egyre bonyolultabb lett, ismét gróf Andrassy volt az, aki a katonai kérdések terén való részleges meg egyezéssel a fuzió alapjának megteremtését sürgette. Gróf Andrassy e végből még a magyar parlament karácsonyi szünete alatt kihallgatáson jelent meg a királynál és kihallgatás után, december közepe táján, egy félhivatalos kommuniké a katonai tárgyalásnak küszöbön levő befejezését jelentette. Azóta azonban ezen a téren oly alapos változás ment végbe, hogy a katonai tárgyalás befejezését ezidő szerint kizártnak kell tekinteni és még csak meg sem kísérelhetik a kérdés megoldásának erőszakolását. A katonai kérdések egyszerűen letűntek a napirendről és velük együtt eltűnt a fuzió-terv is. Gróf Andrassy akkor, amikor a választási reform tárgyalását 1909. elejére tervezte, abból a főtévésből indult ki, hogy addig a pártviszonyok rendezve lesznek. Minthogy azonban ez a főntebbi okok miatt nem történt meg, ezt a bankkérdés kiescsosodása következtében a helyzet egyre zavarosabb lett, gróf Andrassy a választási reformról szóló törvényjavaslatot, amely a képviselőház pártjainál nem találkozott osztatlan tetszéssel, csak néhány hét múlva akarja újra szőnyegre hozni. Gróf Andrassy-nak abban a nézetében, hogy a választási reformról szóló törvényjavaslatot most nem lehet tárgyalni, a kabinet valamennyi tagja osztozik. Azt hiszik, hogy a király sem fog ez elé az igyekezeti elé nehézségeket gördíteni.

A „W. Allg. Ztg.“ mai délutáni számában „Magyarországi politikai nehézségek“ címmel a következőket közli:

A választói reform tárgyalásának elhalasztása, a katonai kiegyezésnek bizonytalan időre való elnapolása, ellentétek a bankkérdésben: ezek jellemzik azt a vigasztalan politikai helyzetet, amelybe Magyarország most jutott. A mai nap legfontosabb eseménye a választói reform tárgyalásának elhalasztása. Semmi sem

Pál, Roboz József, Németh Péter és Németh Ádám.

A vármegye 312 lovas és 489 gyalog katonát küldött a fölkelőseregbe, azonfölül 47,235 forint 51 krajczárnyi összeggel járult a hadi költségek viseléséhez s a 20,000 főnyi újoncseregből ráeső részt a legrövidebb idő alatt szintén kiállította.

A háboru szerencsétlen kimenetele ismeretes. Hiába volt az élet-, vér- és pénzáldozat, hiába Zichy Ferencz gróf alezredes-kapitány vitéz példája, ki Barátföldnél csapatával tulnyomó francia haderővel küzdött, a június 14-iki győri, helyesebben kismegyeri csatában az egész magyar sereg — s így annak győrmegyei csapatai is — futással kereste menekülését. A nemesi insurrekció intézménye elavultnak és hasznavehetetlennek bizonyult, s csillaga örökre letűnt.

A kismegyeri csata után a francziák kilencz napig ostromolták Győrt, mely június 24-én megadta magát s néhány hónapig francia közigazgatás alá került. A város a reája rótt 300,000 forint hadisarcz terheit még fél-század múlva is nyögte.

Augusztus 31-én déli egy órakor Schönbrunnból jövet maga Napoleon is Győrré jött, ahol katonai intézkedéseket tett s másnap hajnalban visszautazott Schönbrunnba.

A vármegye egy része francia főhatóság alá került, míg a Rábán túl elterülő rész fönn akarván tartani a közigazgatást, augusztus 21-étől október 10-éig fölváltva Téthén és Szent-Mártonban tartotta üléseit.

A háboru végével a vármegye december

hó 11-én tartotta első közgyűlését Győrött, hol május 29. óta minden törvényhatósági élet szünetelt. A lelkes hangulatu ülésen, mely a megyei közélet újraébredésének első nyilvánulása volt, Zichy Ferraris Ferencz gróf adminisztrátor elnökölt.

Visszatérvén az óhajtott béke, s — mint a közgyűlési jegyzőkönyv mondja — „a megszözlött vármegye tisztviselői is egy tagban összehoztatván“, az adminisztrátor lelkes latin beszédet intézett a Karokhoz és Rendekhez, mely szerint nagy vigasztalására szolgál, hogy oly súlyos körülmények s nem remélt viszontagságok után a rendeket ismét együtt láthatja. Köszönetet mond nekik, amiért a haza megmentésében és megvédésében közreműködtek. Sokan vannak a Tekintetes Karok és Rendek közt, kik életüket és vérüket kockáztatták (Sunt quidem multi ex S. S. et Ordinibus, qui vitam et sanguinem exposuerunt). Reményli, hogy ugyanaz a hűség és összetartás fog uralkodni ezental is közöttük, mely a vármegyét azelőtt oly boldoggá és megelégedetté tette.

A beszéd rendkívüli hatást keltett. Az alispán felelt rá, a gróf pártfogásába ajánlva a vármegyét. Matkovits Pál udvari tanácsos, táblai elnök pedig a karok és rendek általános tetszése közt fölolvasta az alábbi verset, melyet a közgyűlési jegyzőkönyv a következő bevezetéssel örökített meg:

Mellyre Első Al-Iszán Ur a' Tekintetes Rendeknek Nevében mind a' Nemesi Fel-Kelésnek, mind pedig egyszersmind a'

köz-Dolgoknak Intézésében tett betses fáradozásait Eő Nagyságának háláadó Szívvel megköszönte, és a' Nemes Vármegyét Gratiájában, s további Pártfogásában ajánlotta. Méltóságos Matkovits Pál udvari Tanácsos Ur pedig a' Tekintetes Nemes Statusoknak nevében is Eő Nagyságának számos Érdemeire nézve alázatos Tisztelettel öszve kapcsolt örvendetes érzékeny Indulatit Írásban nyilatkoztatta ki. Mellynek következő foglalattya több Vivát kiállítások mellett fel-olvastatott:

Méltó, igen méltó most meg köszönteni,
Örömmel s háláadó Szívvel idvezleni
Gróf Zichy Ferencz, ez érdemes Vezért,
Ki ma Megyéjébe mi hozzánk vissza tért.
Ki az Ellenséggel bátran szembe szállott,
Dühössége ellen vitézen meg állott.
Kit őrző Angyala minden esetekben
Meg őrzött s meg tartott számos veszélyekben.
Ezt ugyan csak Őrző-Angyal tselekedte,
De azt önnöm maga Vitézsége tette,
Hogy Ditső Koszorút érdemlett homlokkal
Tért vissza közinkbe a' Vitéz sorokkal,
Kik példáját látván versent vitézkedtek
S a' szép Ditsőségben ők is részt vehettek.
Mind ezekért Grófunk mit várhat mi tőlünk?
Nem hiszem, hogy egy-is volna mi közülünk,
A ki mást gondolna, mint a szeretetet,
S ritka Virtusokat illő Tiszteletet.
De ez mégis kevés, mert születésére,
Régi Méltóságos nagy Eredetére
Néze, ezt mi tőlünk egy-is meg várhatja,
Sói azt tőle senki meg nem tagadhatja.

világítja meg jobban a magyar kormány helyzetét, mint az, hogy a mai kihallgatás után a választói reform tervbe vett tárgyalását el kellett halasztani. Beavatott magyar politikai körökben a fejleményeket aggodalmasan nézik. Semmi sem halad előre. A bankkérdésben, amely most előtérbe lépett, a kormány tagjai között nincsen egyetértés. Gróf *Andrássy* Gyula belügyminiszter a bank kettéválasztásának határozott ellensége és ha a kormány ilyen lépésre szánna el magát, abból ő levonná a konzekvenziákat. Ami pedig a katonai ki-egyeztetést illeti, az most már nem aktuális, mert az újabb támadt nehézségek kizárják, hogy hamarosan döntésre kerülhessen a sor. Ilyen körülmények között természetesen a fuzió terve is bizonytalan időre elhalasztódott. Magyarországon a belpolitikai helyzet fette sulyos, noha nem valószínű, hogy már a legközelebbi napok válságot hoznak.

Gróf *Andrássy* Gyula belügyminiszter után, aki mint az alkotmánypárt vezére jelent meg a király előtt, a király a függetlenségi párt vezérének is meghallgatni kívánja, hogy teljesen tiszta képet nyerjen arról, miképpen lehet és kell a helyzetet konszolidálni. *Kossuth* Ferenc kereskedelmi miniszter egészségi állapota ugyan állandóan javul, azonban egy bécsi ut fáradalmainak, különösen a mostani téli időben, nem teheti ki magát. Ezért *Kossuth* Ferenc nem is utazhatik a királyhoz, hanem helyette gróf *Apponyi* Albert kultuszminiszter fogja a király előtt a függetlenségi párt álláspontját ismertetni. Gróf *Apponyi* Albert valószínűleg már holnap este Bécsbe utazik és csütörtökön kihallgatáson jelenik meg a király előtt. Ezen az audiencián, amelynek célja a helyzet tisztázását elősegíteni, természetesen a bankkérdés fog dominálni.

Budapest, január 19.

A balpárt és a bizottságok. A balpárt még a múlt nyáron és utóbb az őszszel azt az ígéretet kapta a koalíció vezéréitől, hogy a legközelebb megüresedő bizottsági tagsági helyekre balpártiakat is választanak. Ma volt azóta az első bizottsági tagválasztás, de mivel balpártiakat csupán jelentéktelen bizottságokba választottak, a balpártiak elhatározták, hogy bizottsági állásaikról holnap lemondanak.

Duplázott mértékkel illet a Szeretet, Duplázott mértékkel illet a Tisztelet. Ilyen betes Tagot, ki mind hadi-Karban, Mind a Polgáriba, s Királyi Udvarban Már Iffju Korában nyomdokát követi Ditső Össeinek, s egyérint szereti Királyját, Hazáját, azt buzgó hűséggel, Ezt külső és belső szolgáló készséggel. Nó! ne-is ketekedgy érdemes Vezérünk. Mert tsak ezt adhatjuk, a' mit tőled kérünk, Hogy ne kételkedjél hiv Szeretetünkben, Duplázott mértékű Feő Tiszteletünkben. Erdemes Magzatja kedves Károlyunknak, Erdemeknél nagyobb jó Feő-Ispányunknak! Nézz tsak ezután-is Atyád Példájára, A' mivel magad bírsz, azt annak módjára Formáld, ugy valóban e' drága Atyának Még éltében, Kintse leszel a' Hazának. Mi már most még inkább, mint mikor el-váltunk Egy Szívvel, egy Szájjal Vivátót kiáltunk.

Vázsonkői Zichy Ferraris Ferencz gróf 1826-ban Győr vármegye főispánja lett s 1839-ben bekövetkezett haláláig viselte e tisztelet.

Az inszurrekcionális sereg néhai alezredes kapitánya ugy adminisztrátorságának, mint főispánágának ideje alatt vármegyéjének javát munkálta s fényesen megfelelt a régi jó Matkovits Pál versben kifejezett reményeinek.

Disputák a napirendről.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, január 19.

Tárgyalják-e holnap az adójavaslatokat, vagy ma tárgyalják: erről vitatkoztak ma sokat a képviselőházban és végül abban állapodtak meg, hogy mégis csak tárgyalni fogják.

Sándor Pál indította meg a disputát. Szerinte a javaslatok nincsenek kellőképpen előkészítve, az illetékes faktorok nem szólhattak hozzá és a kormány ugyszólván meglepetésszerűleg kívánja a Háztól, hogy szavazza meg. Nagy zaj között követelte, hogy tegyék el olyan időkre ezeket a javaslatokat, amikor nyugalom és esőndesség lenne. *Heinrich* Antal éppen ellenkező véleményen van; a javaslatok tárgyalását kívánja. *Polónyi* Géza szintén voltak kifogásai a holnapi tárgyalás ellen, de mindamellett nem ohajította a bizonytalan időre való halasztást, hanem csak azt kívánja, hogy hétfőre tűzzék ki. *Beniczky* Ödön után, aki az adójavaslatok elé a kongrua-javaslatot akarta szurni — a miniszterelnök szólalt föl és frappáns argumentumokkal eloszlatta az aggodalmakat. A nagy többség ugy határozott, hogy holnap már tárgyalni fogják az adójavaslatokat.

E napirend-vitához házszabályvita tapadt. *Pilis* István ugyanis azt panaszolta föl, hogy őt, bárha szólásra jelentkezett a napirend-vitához, nem szólította föl a jegyző. *Szmrecsányi* György jegyző megnagyarázta, hogy miért történt ez így: azért, mert *Pilis* ötödiknek jelentkezett és a napirendhez csak négyen szólhatnak. Ez a szimpla história meglehetősen nagy lármában pergett le. Még arról is disputáltak, hogy az adójavaslatoknak csak egy általános vitája legyen-e, vagy több és hogy minden javaslat címénél ismét általános vita legyen-e. Ugy döntöttek, hogy csak egy általános vita lesz, de minden címénél lehet lesz általánosságban beszélni.

Az ülés elején bizottsági tagokat választottak, elfogadták *Szatmári* Mór előadó beszéde után a kereskedelemügyi miniszter egy jelentését és határozta Harambasics Ágost mentelmi ügyében. (Nem függesztették föl a mentelmi jogát.) Az ülés végén pedig *Pető* Sándor és *Szatmári* Mór terjesztette elő nagy érdeklődés közepette a bányakatasztrófa körül szóló interpellációját. Mindkettőjüket nagy figyelemmel hallgatták. Ugy *Pető* Sándor, mint *Szatmári* Mór megdönthetetlen érvekkel bizonyította be, hogy a katasztrófa körül sulyos mulasztások terhelték a bányatulajdonosokat. A két interpelláció hatására jellemző, hogy *Wekerle* Sándor megígérte, hogy már a holnapi napon fog felelni *Pető*nek és *Szatmári*nak.

Részletes tudósításunk ez:

A képviselőház ülése.

— Kezdődött d. e. tíz órakor. —

Elnök: *Justh* Gyula.
Jegyzők: *Szmrecsányi* György és *Hammersberg* László.

Az elnök: Megnyitja az ülést.

Bizottsági tagok választása.

Napirenden van a megüresedett bizottsági helyek betöltése.

A Ház névszerinti szavazással megválasztja: a hatodik bíráló bizottságba *Szapannos* Istvánt; a bankbizottságba *Babocsay* Sándort; a földmívelési bizottságba *Gaál* Gasztont, báró *Sennyey* Miklóst és báró *Thoroczkay* Viktort; az igazságügyi bizottságba *Bizony* Ákost, *Duchon* Ödönt és *Nagy* Györ-

gyöt; a kérvényi bizottságba *Fried* Lajost és *Uray* Miklóst; a kivándorlási bizottságba *Nadányi* Károlyt és *Pilis* Istvánt; a könyvtári bizottságba *Eötvös* Károlyt; a közgazdasági bizottságba báró *Mansdorf* Gézá; a közigazgatási bizottságba *Csepány* Gézá; a közoktatásügyi bizottságba *Bozóky* Árpádot és *Szenkirályi* Zoltánt; a mentelmi bizottságba *Botzenhardt* Jánost; a munkásügyi bizottságba *Solymossy* Endrét; a naplóbiráló bizottságba *Ljpthay* Sándort; a pénzügyi bizottságba *Bizony* Ákost és *Szentiványi* Árpádot; a számvizsgáló bizottságba *Mádi-Kovács* Jánost és *Schriffert* Józsefet; a választói reform-bizottságba *Bizony* Ákost, végül az országos ipartanácsba *Hlatky-Schlichter* Lajost.

Az elnök: Fölhívja a választói reformbizottságot, hogy holnap délelőtt válasszon újból elnököt, miután az elnöki tisztség *Bizony* Ákosnak a bizottsági tagságról történt lemondása folytán megüresedett.

A vasárnapi munkaszünet.

Következik a vasárnapi munkaszünet tárgyalásán előterjesztett kereskedelmi miniszteri jelentés tárgyalása.

Szatmári Mór előadó ismerteti a jelentést, amely a vasárnapi kereskedelmi és ipari árusításnak országos vásárok idején Budapesten való szabályozásáról szól.

A Ház vita nélkül elfogadja a jelentést s átter Harambasics Ágoston képviselő mentelmi ügyének tárgyalására.

Ami nem becsületesítés.

Hédervári Lehel előadó ismerteti az ügyet. A zágrábi ügyesség becsületesítés miatt kéri ki Harambasicsot, amelyet állítólag *Frank* József sérelmére követett el. A mentelmi bizottság politikai zaklatást lát főforogni és nem javasolja Harambasics kiadását.

Kálosi József az inkriminált kifejezések fölolvását kéri, mert enélkül a Ház nem határozhat az ügyről.

Hédervári Lehel: Harambasics azt írta Frankról, hogy magyar érdekű cikkeket ír. Ezt vette zokon Frank, holott ebben nincs becsületesítés.

A Ház hozzájárul a mentelmi bizottság javaslatához.

Az elnök javasolja, hogy a holnapi ülés napirendjére az adójavaslatokat is tűzzék ki.

Nagy vita a napirend körül.

Sándor Pál indítványozza, hogy az adójavaslatokat vegyék le a napirendről. (Nagy zaj. Fölkiáltások. Még ki sincs tüze!) Megokolása az, hogy a javaslatok nincsenek kellőképpen előkészítve. (Folytonos nagy zugás.) Olaszországban 13 osztendeig tárgyalták az adójavaslatokat, amíg törvényerőre emelkedtek. (Nagy zaj, derűtlenség.) Ausztriában csak a negyedik minisztérium tudta tető alá juttatni az adóreformot. Nálunk pedig suttymomban hozták elő a javaslatokat. (Élénk tiltakozás mindenfelől, nagy zaj.) A javaslatokat ki sem adták az érdeklépviseleteknek. A javaslatokat nem lehet kitűzni tárgyalásra a közigazgatási bíróság megfelelő reformja s a községek jövedelmének szabályozása nélkül.

Az elnök figyelmezteti a szót, hogy a javaslatokat érdemben tárgyalni nem szabad. (Élénk helyeslés.)

Sándor Pál: Az ilyen reformot csak nyugodt időben lehet tárgyalni. (Élénk derűtlenség.) Már pedig most sem a belpolitika, sem a külpolitika terén nincsen nyugodt állapot. A jelenlegi nyugtalan politikai idő azzal a veszedelemmel fenyeget, hogy ezeket a javaslatokat egy erőszakos kormány kapja kezébe, amely a bennük levő hatalmat a magyar törekvések letörésére használja ki. (Gyűlöletes zaj.) A mostani kormány nem vállalhat garanciát, hogy örök időig fog élni. Figyelmeztet még arra, hogy ezek a javaslatok az önálló vámtarifákra való áttérés tekintetében, a magyar kereskedők és iparosok anyagi erejének aláásával, végtelenül kedvez Ausztriának s kéri indítványát elfogadását. (Nagy zaj.)

Heinrich Antal: *Sándor* Pál érve alaptalanok és tarthatatlanok. Soha még törvényjavaslatok nagyobb nyilvánossággal és alapossággal országosan megvitatva nem voltak. A közigazgatási bíróság reformjára, vagy bármely egyéb reformra semmi szükség sincs. A politikanak sincs köze ezekhez a javaslatokhoz, mert ezek egészen közgazdasági természetűek. Az elnöki napirendet ajánlja elfogadásra. (Helyeslés.)

Farkasházy Zsigmond és *Pilis* István a házszabályokhoz kér szót.

Az elnök: Nem lehet. *Polónyi* Géza föl lett szólítva! (Nagy zaj a balpárton.)

Polónyi Géza: Indítványozza, hogy az adóreformot csak néhány nap mulva tűzzék napirendre. Nem áll, hogy az adóreform nem politikai kérdés; a legnagyobb szociálpolitikai kérdés, ami csak elképzelhető. A társadalomban mozgalmak keletkeztek a javaslatokat illetően, időt kell engedni,

nehogy elhamarkodással vádolhassák a törvényhozást. A javaslatokat ugyanis nem a kormány előterjesztése, hanem a bizottság jelentése alapján tárgyalja a Ház, már pedig ezt a jelentést csak tegnap osztották szét. Panaszodik, hogy a bizottság a javaslatok tárgyalásáról, a szabályok elhanyagolásával, nem irt jegyzőkönyvet. Időt kell engedni a városi képviselőknek, hogy megtarthassák a pénzügyminiszter hozzájárulásával tervbe vett ülésüket az adóreformról. A napirendre tüzést hétfőig kívánja elhalasztani.

Beniczky Ödön: Az elnöki napirend-indítvány mellett nyilatkozik, ám kéri, hogy a kongrua-javaslatot az adóreform előtt tüzzék napirendre.

Wekerle Sándor miniszterelnök: A kormány sürgősnek tartja a kongrua tárgyalását, mert a fizetékigszámlázás tudvalevőleg 1908-ra visszamenőleg van tervbe véve. A kongrua-javaslatot közvetlenül az adójavaslatok után kívánja tárgyalni a kormány. (Helyeslés.) Az adóreform tárgyalásáról szólva, Sándor Pál érveivel nem foglalkozhatik, mert azok minden alap nélkül összezavarják a kérdéseket. Hiszen az adóreform határozmányai csak három év múlva lépnek érvénybe. A reform alapjául szolgáló memorandumot a szülő tizenöt esztendővel ezelőtt, magát a javaslatot pedig októberben mult egy éve terjesztette elő. Sajnálja, hogy a bizottsági tárgyalás iránt Sándor Pál egyáltalán nem érdeklődött. (Derűtlenség.) A francia parlament órák alatt végez ilyen dolgokkal. Előzetesből szivesen hozzájárulna néhány nap halasztáshoz, ha ezt némelyek előkészületre s nem politikai igazásra használnák föl.

Polónyi Géza: Én?

Wekerle Sándor miniszterelnök: Bocsánat, nem a képviselő urat értettem, nem is néztem rá. (Derűtlenség.) Sürgős szükség, hogy az alaptalan vádak és igaztató ráfogások megzafoltassanak, éppen ezért a kormány ragaszkodik az elnöki napirend-indítványhoz. (Élénk helyeslés.)

Sándor Pál személyes kérdésben kijelenti, hogy azért nem járt el a bizottsági ülésekre, mert nem volt reménye, hogy indítványait érvényesíteni tudja. (Zaj.)

Megsértették a házszabályokat?

Pilisy István a házszabályokhoz szól. Panaszodik, hogy ámbár ő jelentkezett a napirend-vitában való részvételre, még sem szólították föl. Így törvénytelenül elkobozták tőle a szólásjogot. Közben aztán a házszabályokhoz is szólni akart, amde az elnök nem fogadta el jelentkezését.

Az elnök: A képviselő ur nem jelentkezett a nyílt ülésben.

Pilisy István: Az elnök ur e közbeszólására megjegyzem... (Élénk derűtlenség. Taps a nemzetiségiek részéről.)

Az elnök: Figyelmeztetem a képviselő urakat, hogy az elnöknek bármikor joga van a szónokot félbeszakítani. A gunyos tapsot tehát tartásuk más-korra!

Pilisy István: Az elnök házszabálysértést követett el.

Az elnök: Nem követtem el; a képviselő urat rendreutasítom. (Helyeslés.)

Pilisy István: Amit én mondtam, igaz!

Az elnök: Nem igaz!

Pilisy István: A jegyző igazolja, hogy én szólásra jelentkeztem, így ez az elnöki enuncziáció nagyon különös dolog.

Az elnök: Pilisy nem ő nála jelentkezett, azért nem juthatott szóhoz. A házszabályokon semmiféle sérelem sem történt.

Szmrecsányi György személyes kérdésben, mint jegyző kijelenti, hogy Pilisy István az ötödik jelentkező volt s ezért nem juthatott szóhoz.

Beniczky Ödön megerősíti Szmrecsányi előadását.

Pilisy István: Szmrecsányit ő nem vádolta, ellenkezőleg, ő reá mint koronatanura hivatkozott. (Visontai Soma nevet.)

Farkasházy Zsigmond: A méltóságos vád alá helyező ur miért nevet?

Vertán Endre bizonyítja, hogy a jegyzők helyesen jártak el.

A Ház eztán tulnyomó többséggel elfogadja az elnök napirend-indítványát s így az adóreform-javaslatokat holnapra napirendre tüzi.

Egy általános vita.

Az elnök javasolja, hogy valamennyi adójavaslatról egy általános vita legyen, az egyes javaslatokról azonban a czimnél újra általánosságban lehessen beszélni. (Helyeslés.)

Polónyi Géza: Pártolja az elnök javaslatát, mert másképp abszurdum is volna tárgyalni a javaslatokat, amelyek egybefüggve, egy szerves egészet alkotnak. (Élénk helyeslés.)

Bozóky Árpád: Inparlamentárisnak mondja az elnök indítványát s a javaslatok külön-külön való tárgyalását követeli.

Az elnök: Bizonyítja, hogy az elnöki javaslat régi gyakorlaton alapszik.

Nagy György az egyenkinti tárgyalást sürgeti.

Molnár Jenő: Házsabályellenesnek mondja az elnök javaslatát.

Az elnök ismét bizonyítja, hogy javaslata házszabályszerű.

Mezőfi Vilmos ellenzi az elnöki javaslatot.

Lengyel Zoltán pártolja azt, csupán az általánosságban való szavazást kéri mellőzni.

A Ház tulnyomó többséggel elfogadja az elnöki javaslatot s áttér az interpellációkra.

A bányakatasztrófák.

Pető Sándor a resiczai és ajkai bányaszerencsétlenség dolgában terjeszt elő interpellációt. A miniszterelnök multkori kijelentésével szemben azt vitatja, hogy a kormányt a mostani bányatörvény is följogosítja a bizottsági és jóléti intézkedéseknek kényszerítés útján való fogantatására. Fejtegeti, hogy mindkét helyen a társaság mulasztása okozta a katasztrófát. Az ajkai katasztrófának oka az, hogy a szénpor meggyuladt egy munkás lámpájától s a szerencsétlenség pillanatában elzárták a ventilátort és a lift megtagadta a szolgálatot. Ebből meg lehet állapítani, hogy ott könnyelműen kezelték a lámpákat. Szomorú, hogy a felvonó lift éppen, amikor baj van, tagadta meg a szolgálatot. Itt is az volt a baj, hogy a lift nem volt megfelelő. A resiczai bányaszerencsétlenséget sem véletlenül jelentkező gázok okozták, hanem meg nem engedett dinamitrobbanások. Továbbá kifejti, hogy a szerencsétlenség oka az is, hogy a „menekülő” tárnát 1903-ban beszüntették. A bányászok ezenkívül kilenczven centiméteres alacsony utakon, csakis négykézláb tudnak menekülni. A munkások már régebben panaszkodtak, hogy a VIII. számú tárnában veszélyes a helyzetük s itt csakugyan megtörtént a szerencsétlenség. Amellett teljesen felesleges volt a dinamitrobbantás is, amely közvetlen előidézője volt a szerencsétlenségnek.

Nagy György: Az ügyészségek is mozduljanak meg és indítsanak bünvádi eljárást!

Mezőfi Vilmos: Be kell csukni a bányát!

Pető Sándor: A resiczai bánya még a tavalyi áldozatoknak sem adott egy fillért sem.

Mezőfi Vilmos: Gyűjtést indítottak számukra.

Nagy György: Véláztató gazsági!

Pető Sándor jogtalannak tartja, hogy a bányavállalat a társadárna hártja az elszerecsétlenedettek hozzátartozóinak segítését. A bányatársadárk szervezetét is megváltoztatandónak tartja. Az elmondottak alapján kéri, hogy a vizsgálatot az ő vádpontjai tekintetében rendelje el a pénzügyminiszter. Interpellációja így hangzik:

1. Hajlandó-e a pénzügyminiszter ur közölni azon hatósági vizsgálat eredményét, mely vizsgálatot az 1908. december 16-iki dományi bányaszerencsétlenség okainak megállapítása céljából megindított és közölni azon intézkedéseket, amelyek az eset megtorlása és jövőben való elkerülése céljából az Osztrák-Magyar Államvasut Társaság ellen fogantatott, vagy fogantatottani fog?

2. Minthogy a nyilvánosságra került adatok szerint az 1909. január 14-iki bányaszerencsétlenséget úgy az Osztrák-Magyar Államvasut Társaság resicza-dományi telepén, mint a bécsi Kohlenindustrie-Verein ajkai telepén a társaság felelősségére visszavezethető gondatlanság és tökéletlen üzleti berendezés okozta, hajlandó-e a pénzügyminiszter ur mindkét társaság ellen a legerélyesebben eljárni és őket a bányatörvény 171. 173. és 240. szakaszai, továbbá az 1893. XXVIII. t.-cz. alapján a megfelelő biztonsági intézkedések és rendszabályok életbeléptetésére sürgősen kényszeríteni?

3. Nem látja-e gyakran ismétlődő bányakatasztrófák után a pénzügyminiszter ur szükségnek, hogy magánvállalkozóknak és társaságoknak birtokában levő összes magyarországi bányák szakértő közegei által sürgősen megvizsgáltsanak és a vizsgálat eredményéhez képest a szükséges intézkedések és rendszabályok életbeléptetésének?

4. Minthogy a bányatörvény különben is a bányák időközi megvizsgálását előírja, megtörtént-e időközönként ezen vizsgálatok és ha igen, nem jelentették-e a hatósági közegek szon hiányokat, amelyek most tényezői voltak a bányakatasztrófának?

5. Minthogy az új bányatörvény előkészítése már nagyon régóta történik, nincse a pénzügyminiszter ur abban a helyzetben, hogy pontosan megjelölhetné azon időpontot, amikor törvényjavaslatát benyújtja?

6. Figyelemmel arra, hogy az Osztrák-Magyar Államvasut-Társaság resiczai vidékéről már régi idő óta és nyilvánosan többször lett hangoztatva azon panasz, hogy a megyei közigazgatási közegek a nevezett társaság rendelkezésére állalnak és ezek érdekeit egyoldalul szolgálják, úgy a munkások ellen, mint a bányabirtokok ellen is, — hajlandó-e a belügyminiszter ur vizsgálat útján földeríteni, hogy a nyilvánosság előtt többször jelentkező ezen panaszok alappal bírnak-e, vagy sem?

Szatmári Mór: A függetlenségi és 48-as párt megbízásából intéz interpellációt a miniszterelnökhöz a resiczai és ajkai bányakatasztrófák ügyében. Nem vezet a boszu és megtorlás gondolata, hanem inkább az, hogy a hátramaradottak minél nagyobb segítségben részesüljenek és hogy a szerencsétlenségek, amennyire a technika fejlettsége megengedi, megakadályoztassanak. Interpellációja így hangzik:

Sürgős interpelláció a pénzügyminiszter urhoz:

Van-e tudomása a pénzügyminiszter urnak az ajkai, csingervölgyi és resiczai kőszénbányákban legutóbb előfordult szerencsétlenségekről, melyeknek számos bányamunkás élete esett áldozatul?

Ha van erről tudomása: indított-e szigorú vizsgálatot a szerencsétlenség természetének és okainak megállapítására. Vagy hajlandó-e ily vizsgálatot sürgősen megindítani?

Hajlandó-e a pénzügyminiszter ur mindazokat az intézkedéseket megtenni, melyek a hasonló természetű bányaszerencsétlenségek megelőzésére az előrehaladt technikai tudomány mellett alkalmasak, illetőleg intézményesen odahatni, hogy a bányatulajdonosok ily intézkedéseket tenni kötelesek legyenek?

Hajlandó-e gondoskodni arról, hogy a törvény szabályozza és biztosítsa a bányamunkások életbiztonsága mellett azt is, hogy szerencsétlenségek esetén a hátramaradott családtagok kellő anyagi ellátásban részesüljenek és kártalanítottassanak?

Hajlandó-e a képviselőháznak 1907-ben a bányamunkások betegség és haláset esetére való biztosítása dolgában hozott határozatát a bányatörvény revíziójának keretében mielőbb végrehajtani?

Wekerle Sándor miniszterelnök bejelenti, hogy holnap fog válaszolni.

Az ülés ezzel véget ért.

Az adóreform tárgyalása.

— Pártértekezletek. —

Budapest, január 19.

A képviselőház holnap kezdi meg az adóreform tárgyalását. A függetlenségi párt már tegnapi értekezletén elhatározta, hogy a javaslatokat elfogadja, ma pedig beható vita után így határozott az alkotmánypárt és a néppárt is.

A mai pártértekezletekről tudósításaink a következők:

Az alkotmánypárt.

Az országgyűlési alkotmánypárt ma délután 4 órakor Széll Kálmán elnöklésével értekezletet tartott. A jegyzőkönyvet Bernáth István vezette. Jelen voltak a kormány részéről: **Wekerle Sándor** miniszterelnök, **Darányi Ignác** földmívelésügyi miniszter, **Popovics Sándor** pénzügyi és **Bolgár Ferencz** honvédelmi államtitkárok. Az értekezlet beható tárgyalás alá vette a képviselőház holnapi ülésének napirendjére kitűzött adóreformjavaslatokat, amelyeket általánosságban, mint az arányos és igazságos adóztatás felé haladó nagy lépést az értekezlet valamennyi szónoka örömmel üdvözölt. A javaslatok egyes részleteit beható kritika és eszmecsere tárgyává tették.

Nagy Ferencz szerint az alkotmánypárt nem akceptálhatja azt a felfogást, mintha a javaslatok főképpen a kereskedelem és az ipar érdekeit sértenék. (Felkiáltások: Visszautasítja!) Az a férfiú, aki annyit tett a kereskedelemért és az iparért, **Wekerle Sándor** miniszterelnök és pénzügyminiszter, aki nemrégiben is a fővárosnak páratlan előnyöket és kedvezményeket nyújtó törvényjavaslatot fogadtatott el, nem terjeszthetett elő oly javaslatokat, amelyek a kereskedelemnek, az iparnak, a városoknak érdekeit sérti; az ilyen javaslatokat az alkotmánypárt sem fogadná el. A részletekre nézve a tőkekamatadónak a bizottság által elfogadott tíz százalékos helyett az eredeti javaslat öt százalékosra való visszaállítását óhajtja. (Helyeslések.) Továbbá a pénzügyi bizottságnak azt az álláspontját, hogy a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok, illetőleg pénzintézetek, ha a bankkamatlábon felüli három százalékos meghaladó kamatot szednek, 15 százalékos adó alá essenek, pénzügyi viszonyaink között keresztülvihetetlennek tartja. A javaslatokat, nemcsak a miniszterelnök európai hírnevű szakudásának hódolva, hanem azért is elfogadja, mert ezek a tárgyilagos igazságra törekvésnek, mert semmiféle osztály-ellen való animozitás bennük nem tapasztalható, sőt ellenkezőleg, az összes osztályok érdekeit egyformán képviselik.

Szilassy Zoltán a jelenlegi kormánynak és parlamenti többségnek régi és újabb, titkos és nyílt ellenségeinek igazságtalan politikai támadásaival szemben a javaslatokban megvalósítva látja azokat az elveket, amelyeket a pénzügyminiszter az indokolásban oly szépen kifejt, hogy az adórendszert, a kis existenciák lehető kiméltése mellett, lehető méltányos és igazságos legyen és a jövedelmi adókban a progresszivitás is létesíttessék.

Issekutz Győző: Amidőn szomorúan tapasztalja, hogy a társadalom minden rétege, minden osztálya az állammal szemben követelésekkel áll elő, nem járja az, hogy másfelől, midőn az állam szolgáltatási képessége segédeszközök beszerzéséről van szó, a segédeszközök nyújtása elől elzárkózzunk.

Bernáth István azokkal az argumentumokkal polemizál, amelyek azt hangoztatják, hogy a szőnyegen lévő javaslatok igazságtalanok és károsak az iparra és kereskedelemre, míg a mezőgazdaság érdekeit kímélik.

Szivák Imre a szellemi foglalkozással bírókra nézve tartja sok tekintetben szigorúnak és méltánytalannak a javaslat egyes intézkedéseit.

Gróf Esterházy Mór az községek és városok háztartásának rendezetlenségét kapcsán megemlíti a községi adók aránytalanságát az állami adóval szemben. Erre vonatkozólag néhány részletkérdésre tesz megjegyzést.

Emődy József szerint azok a panaszok, hogy az ipar és a kereskedelem érdekeit sértik a javaslatok, annál igazságtalanabbak, mert a földadót a javaslatok nemhogy le nem szállítják, de sőt még emelik is, mert mindenkorra egyesítik a földadót a földterhermentesítési járulékkal, amely utóbbi különben bizonyos idő múlva megszűnt volna.

Czobor László az adók végrehajtását nem a bíróra és a községi, illetőleg körjegyzőre, hanem mint eddig, a külön adóvégrehajtóra bízta.

Pallavicini Ede ögróf: Teljesen ezokatlan ugyan, hogy főrendiházi tag is felszólaljon a párt-értekezleten.

Szell Kálmán elnök: Teljes joga van hozzá.

Pallavicini Ede ögróf: ... de a tárgy fontosságára való tekintettel teszi. Örömmel üdvözlö a javaslatokat, különösen a progresszivitás elvét, amely bennük megnyilatkozik s amelynek szöve már harmincz évvel ezelőtt, amidőn a pénzügyminisztérium tisztviselője volt, híve volt, amikor az öregek még nevétek.

Szell Kálmán elnök: Ma mi vagyunk az öregek! (Derűltség.)

Pallavicini Ede ögróf: A maga részéről is különösnek találja azonban, hogy a jövedelemből, is, amely a jövedelmi adó tárgyát képezi, nem vonatnak le a hozadéki adók. Ilyenformán jövedelmi adó tárgyát képezi olyan összeg is, ami tulajdonképpen nem jövedelem. Tulságosan súlyosnak tartja azt, hogy a külföldiek Magyarországon birt ingatlanaik után háromszoros adóval sújtassanak és minden esetre kivételt tenne a tekintetben azokra a magyar állampolgároknak is, akiket hosszabb időre hivatásos elfoglaltság tart távol hazájuktól.

Többen szólni nem óhajtván, az elnök a vitát bezárja.

Wekerle Sándor miniszterelnök a felhozottakra felvilágosítással kíván szolgálni. A nem szakzerű szempontokkal, hanem egyenesen politikai agítatórius indokkal sem kíván foglalkozni, amelyek nem a javaslat higgadt megbirálására, hanem inkább az osztályharcoknak igaztalan felidézésére lennének alkalmasak. (Élénk helyeslés.) felidézésére éppen azok részéről, akik az osztályharcok ellen annak idején olyan keserű panaszokkal éltek. (Ugy van.) Azon aggodalommal szemben, hogy az osztályba sorozás a földadónak lényeges fölemelésére vezetne, megjegyzi, hogy gyakorlatilag nézve a javaslat tulajdonképpen csak két dolgot czélöz: először a művelési ágakban beállott változások keresztülvitelét, másodsor a kiáltó nagyobb aránytalanságok kiigazítását. Az egész művelet keresztülvitelének végleges elbirálása különben is a pénzügyigazgatás közegeinek hatáskörét meghaladja és a vármegyei földadóbizottságok, valamint az országos földadóbizottság hatáskörébe tartozik. Hogy pedig változó befolyások kényének-kedvének kitéve e nagy kérdések megoldása ne legyen, az egyszer megalakult földadóbizottság a műveletek keresztülvitelének egész tartama alatt változás alá nem eshetik.

Második garanciája annak, hogy túlzások elő ne fordulhassanak, a földadó-kontingens megállapítása. Erre szóló ezidő szerint valami nagy súlyt nem helyez. Megengedi, hogy később annyira megnövekedjen a művelési ág-változások, hogy egy intenzív gazdálkodás messze nagyobb jövedelmet képes biztosítani; akkor lehet ennek eredménye; ma, nem hiszi, hogy ez bekövetkezzék. Azután meg nem olyan lényegtelen a földadónak 5 és fél százalékkal való leszállítása sem. A kormány előtt az a nagy közgazdasági elv lebeg, hogy Magyarország földbirtokait általánosságban gazdaságilag használhatóvá tegye. Mindezt számításba véve, az 5 és fél

százalékos mérséklés tulajdonképpen 14 millió koronára leszállítással jár.

A francia példa, hogy t. i. az adó alapjául szolgáló jövedelem a kataszteri tiszta jövedelem két és félszereséig menő bizonyos hányszorosában állapíttassék meg, azért nem követhető, mert a föld jövedelmesség az ország különböző részeiben igen nagy eltéréseket mutat fel. Emődy Józsefnek a jövedelem újabb megállapítására vonatkozó megjegyzésére utal a pénzügyi bizottságban tett nyilatkozatára.

Szivák Imréné megjegyzi, hogy a szellemi foglalkozásoknak arra a természetére, hogy az ezekből eredő jövedelem merőben személyhez van kötve, különös tekintettel volt. Ha az irodahelyiség lakásul nem használtatik, akkor nem az egész lakbér, hanem csak az iroda bére szolgál irányadóul. Nincs semmi észrevétel az ellen, hogy ennek magában a törvényben precízebb kifejezés adassék. (Helyeslés.) Az az osztályos adókiméltés, amely Ausztriában is divis, nálunk merőben keresztülvihetetlen. Utal továbbá arra, hogy a jövedelem megállapítását czélöz eljárásban a tanuzási kényszer nem mellőzhető. A könyvvizsgálatnál semmivel sem megy tovább az eljárás, mint eddig. Sőt az a megszorítás foglaltatik éppen az érdekkörök kívánatára, hogy csak hiteles pénzügyi tisztviselők legyenek jogosítva a könyvvizsgálatra.

Felvetették a spiczi-rendszer jelszavát és felhozták a névtelen leveleket. Névtelen leveleket általában nem szoktak figyelembe venni, csak akkor, ha kellő tájékozás alapos gyauuokokra ad támpot. Utal egyébiránt az egyenesadók miatti jövedéki kihágás tekintetében az eddigi gyakorlat rendkívüli enyheségére.

A hozadéki adók levonását a jövedelmi adó alapjául szolgáló jövedelemből, amelynek eszméjét gróf Esterházy Mór és ögróf Pallavicini Ede vetették fel, elvileg jogosultnak tartja, de mindaddig, amíg jövedelemesökkenéssel fog járni a reform, keresztülvihetetlen; ez nem valószínű meg. Egyébiránt hangoztatja, hogy a pénzügyigazgatás az adóköteles jövedelem megállapításánál mindennél az igazi jövedelem alul dolgozik; olykor 50 százaléknál eltérésekkel és például a 800 koronás létminimum is a gyakorlatban 1100—1200 koronát jelent.

Ami a külföldön tartózkodóknak Magyarországon birt ingatlanai után fizetendő kétszeres adóját illeti, e tekintetben a kellő kazusztikát a végrehajtási utasítás fogja kifejezni.

Czobor László kívánságára megjegyzi, hogy az adóvégrehajtásnak a községi bíróra, illetőleg a községi vagy körjegyzőre való bizását egyrészt az a körülmény indokolja, hogy a különböző termelési viszonyokra való tekintettel az adóbeszedésnek legkedvezőbb ideje jöformán minden termelési ágra más-más időpontra esik, másrészt épp a községi előjárás erkölcsi támogatására is szükség van az adó beszedése körül.

Az 5 százalékos betéti adó tekintetében szólót magasabb pénzügyi szempontok és különösen a konkurrens államokhoz való alkalmazkodás tekintete vezérelte. Hogy pedig a nagyobb kamatot szedő társulatok nagy nyereségből az államnak is többet juttassanak, ebben morális igazság is rejlik. Szóla a részletekre nézve e tekintetben sem zárkózik el semmiféle jogosult felfogás elől, csak egy az, amihez ragaszkodik: az, hogy ezeket a javaslatokat egészükben, alapelveiknek főtartása mellett az értekezlet elfogadja. (Élénk helyeslés.)

Szell Kálmán elnök köszönetet mondván a miniszterelnöknek nagyérdékű felvilágosításaiért, közfelkiáltással az értekezlet határozatául jelenti ki, hogy az adóreformjavaslatot en bloc egyhanglag elfogadtatnak.

Ezzel az értekezlet este félnyolcz órakor véget ért.

Az értekezlet után pártvaesora volt a Hungária-szállóban, melyen a párt tagjai rendkívül nagy számban vettek részt.

néppárt.

Az országgyűlési néppárt ma este hét órakor **Rakovszky** Istvánnak, a párt alelnökének elnöklésével értekezletet tartott, amelyen az adóreform tárgyában benyújtott törvényjavaslatokat vette tárgyalás alá. Az értekezleten a kormány részéről jelen volt **Wekerle** Sándor miniszterelnök és **Popovics** Sándor pénzügyi államtitkár. Ott volt azonkívül az értekezleten gróf **Zichy** Nándor, a néppárt vezetője, **Ábrányi** Kornél, a miniszterelnökségi sajtóiroda főnöke s a néppárt tagjai csaknem teljes számban.

Rakovszky István elnök az ülés megnyitása után átadja a szót

Buzáth Ferenc előadónak, aki az adójavaslatokat ismertette. Hangsúlyozta, hogy a néppárt programjában az adóreform követelése már elejétől fogva benne van. Ezután sorra vette és részlete-

sen ismertette a benyújtott javaslatok intézkedéseit. A javaslatok általánosságban való kielégítő voltának elismerése után bírálta azt az intézkedést, hogy a létminimumot 800 koronában állapítja meg. A javaslatot általánosságban elfogadásra ajánlja. (Élénk helyeslés.)

Szmrecsányi György az adókezelésre nézve megjegyzi, hogy kívánatos volna az adókönyvcséklékbe nemcsak az adóösszeg, az adóévek, hanem az adókulcs és az adóegységek számának felvétele is.

Gróf Zichy Nándor a kataszteri hibákat és visszaéléseket teszi szóvá, bár azt elismeri, hogy tökéletes katasztert kívánni szinte lehetetlen óhajítás s minálunk különösen az. Általában azt kívánja, hogy ahol a kataszter lényeges változást szenvedett, a miniszter felhatalmaztassék a kataszteri alap kiigazító megváltoztatására.

Wekerle Sándor miniszterelnök megjegyzi, hogy ez benn van a javaslatban.

Janoky-Madocányi Gyula az adókezelés módjai tekintetében azt ajánlja, hogy az adókezelés a jegyzők kezéből kivéttessék, mert az rendkívüli túlterhelést jelent a számukra. A községekben az adókezelésre külön szakközégek alkalmazását kéri.

Molnár János egy panaszokozó levelet olvas fel, mely a kerületéből érkezett hozzá s amely a pénzügyi adójának nagyságát panaszolja, sérelmesnek tartja a régi adóemeléshez járuló új adókat s különösen az uszora-adónak nevezett 16 százalékos magasságát az új megállapításnak kifogásolja. Molnár János a levél panaszai dolgában kér felvilágosítást.

Darányi Ferencz a tőkekamat- és járadék-adóra vonatkozó intézkedéseknél kifogásolja, hogy amikor a jövedelemadó felállítatik, ennek dacára még külön is beállítást nyer a tiz százalékos tőkekamatadó. A 800 koronás minimumot kevesli. A 6—8000 koronás jövedelmekig nagyoknak tartja az ugrásokat az adók emelésében s óhajítja, hogy 8000 koronás jövedelemig az adóteteleket mérsékeljék.

Csernoch János megjegyzi, hogy az állampapirokba fektetett egyházi vagyon eddig adómentes volt, most adóköteles lesz, amit kifogásol. A jövedelem-adóról szóló javaslatban befoglaltatik, hogy az egyházi testületek azokat a természetbeli adományokat, amelyeket az uraságoktól kapnak kénytelenek bevallani és ez adományoknak pénzürtéke megadóztatik.

Talos István felszólalása után **Rakovszky** István a Rábaszabályozási illeték igazságtalanságait teszi szóvá s kéri a pénzügyminisztert, hogy ellensúlyozó intézkedéseket léptessen életbe.

Wekerle Sándor miniszterelnök válaszol az elhangzott felszólalásokra, de mindennek előtt képet nyújt az egész reformról. Hangsúlyozza, hogy a legjobb megjegyzések szerint ez az adóreform minden eddigi, nálunk és a külföldön megvalósított reformtól különbözik abban, hogy nem az adózók megterhelésével jár, hanem az államra hárít jelentékeny áldozatokat, amelyeknek összege husz millió korona. Az Ausztriával való szembeállítás nem jogos, mert az osztrák polgárság adószolgáltatása terhebb a miénkénél. A kivándorlás bajainak csökkentésére szükség van ugyan új keresetforrások teremtésére, de ez nem egyedüli orvosság. A gazdasági indokokon kívül a csábítás, az ösztönzés is lényeges okkal járul a kivándorláshoz.

A létminimum a gyakorlatban nálunk 1200—1400 korona lesz. Tovább nem mehetünk, mivel akkor milliókat dobnánk oda, mert 800 és 1200 koronára jövedelem között van az adót fizetőknek igen tekintélyes százaléka.

A jövedelmi adókulcsnál idegen mintát alapul venni nem lehetett, mert csak s mi középjövedelmünk szolgálhatott ott alapul. A helyes progressziónak ez az alapja. Az új kulcsnál 12.000 koronán felül van felvéve a középjövedelem. Ez meghaladja a legnagyobb méltányosságot is. Az ingatlanok létminimuma tekintetében megjegyzi, hogy tárgyi adóra nézve nem lehet a létminimumot megállapítani. **Zichy** Nándornak megjegyzi, hogy a kataszter kiigazításánál gondot fordít a birtok-ívek ezelszerű megváltoztatására.

A rábaszabályozási költséget a földadó-jövedelem megállapításánál az adózó javára számításba venni nem lehet, mert ezek a költségek mozgó mennyiségűek. A kereseti adó nem fog emelkedni. Azt minimális tételek alapján állapítják meg. Ha itt jövedelmi többletet akart volna elérni a szöveg, egyszerűen az adó százalékát kellett volna emelnie. A kereskedőknél és a kisiparosoknál a legkisebb tételeket hagyja meg, a bérlő-osztálynál pedig az eddigi adó egyötödét engedi el. A betéti adó leszállítását közgazdasági okokból hozta be, hogy ezzel a takarékosagot fokozza s a versenyképességet növelje.

Csernoch Jánosnak az alapok tekintetében való kifogására megjegyzi, hogy az eddig mentesített alapok adómentességben részesülnek ezután is. A káptalanok nem fognak a termények után többszörös megadóztatás alá esni, egyszerűen a termények után való jövedelmi adót máshol fize-

tik, mint eddig. Az adókönyvek dolgában belátja, hogy a közszolgáltatást meg kell érteni a néppel, de a végrehajtási utasításban lesz is erről gondoskodás. Az adólevonásba nem lehet bele, mert most a jövedelem megállapításánál a minimumokkal dolgozik, s a gyakorlatban még ez a minimum is lejjebb fog szállani. A jegyzők mentesítését az adókezelésnél nem ajánlja. Keresztül se tudná vinni. Szmercsányi megjegyzésére azt feleli, hogy az egyesített kezelésről szóló törvény megállapítja, hogy az adóivbe mit kell bevezetni; be van oda vezetve a százalék is. Az adóintézmények tudomásulvételét már jobban biztosítani nem lehet, mint azt a javaslat teszi.

Az ugynevészett szegyenparagrafust ama nagy intézetekkel szemben hozta be, amelyek nagy haszon mellett adnak különösen különösen a kisebb intézeteknek. Kéri a javaslatoknak egészükben való elfogadását. (Élénk helyeslés és éljenzés.)

Rakovszky István elnök köszönetet mond Wekerle Sándor miniszterelnöknek az előadásért és kimondja, hogy a néppárt az adóreformjavaslatokat egyhangulag elfogadja.

A javaslatok képviselőházi tárgyalása alkalmával a párt álláspontját Buzáth Ferencz fogja kifejteni.

Ezzel az értekezlet véget ért.

A megegyezés Törökországgal.

Budapest, január 19.

A „Times“ ma közli azokat a rekompenzációkat, amelyeket a monarchia kész Törökországnak megadni Bosznia annexiójának elismerése fejében. Ha végig olvasuk az angol lap által közétett engedmények pontozatait, azok azt a benyomást keltik, mintha egy vesztett háború után a győzelmes ellenfél diktálná a legyőzöttnek a legsúlyosabb békefeltételeket. Aehrenthal nagyképű politikája tehát odáig vitte már Ausztria-Magyarországot, hogy megalázta magát a „beteg ember“ előtt. Mert bármint is szépítgessék Bécsben a dolgokat, tény az, hogy a monarchia presztízse kegyetlenül meg van tépázva. Eddig Bécsben mindig a monarchia nagyhatalmi tekintélyét tolták előtérbe, valahányszor annak érdekében áldozatokat követeltek. Ez egyszer alkalma lett volna e tekintélynek a sorompó elé lépnie és Aehrenthal verte is a mellét, hogy erőlyesen visszautasít mindennemű olyan beavatkozást, mely a monarchia tekintélyét bármiképp is csorbitaná. Ez három hónap előtt történt és ma már a hagyományokhoz híven, az egész vonalon megkezdődött a „Rückwaertseonzentrierung“. És talán szegyeteljesebben, mint bármikor. Minden jogunkról, mely bizonyos előnyöket biztosított az Ottomán-birodalomban, le kellett mondanunk és ezenfelül fizetünk annyi pénzt, hogy még hadisarcznak is beillene. Ezek után mondja még valaki, hogy báró Aehrenthal nem folytatott céltudatos politikát a Balkánon?

A monarchia engedményei.

Annak a jegyzőkönyvi tervezetnek, amelyet Pallavicini örgróf nagykövet tegnap a portának átnyújtott, a „Times“ értesülése szerint, kilencz szakasza van, amelyeknek tartalma a következő:

Az első szakasz szerint Ausztria és Magyarország lemond a novibazári szandzsákról.

A második szakasz megállapítja, hogy a Boszniából és Hercegovinából a jegyzőkönyv aláírásától számított három esztendő alatt kivándorló mohamedánoknak nem fognak utjukba akadályokat gördíteni és hogy Boszniában és Hercegovinában hagyott ingó és ingatlan vagyonukat az osztrák és magyar hatóságok respektálni fogják.

A harmadik szakasz szerint Ausztria és Magyarország Bosznia és Hercegovina összes lakóinak teljes vallásszabadságot biztosít, a kalifa nevét a mohamedánok kutbájába (pénteki imádságába) ezután is be fogják foglalni és a

boszniai és hercegovinai mohamedánok vallás fejeit ezentul is a sejk-ül-izlám fogja kinevezni.

A negyedik szakasz elrendeli, hogy két héttel a jegyzőkönyv aláírása után Ausztria és Magyarország harmadjelmillió török fontot fizet Törökországnak kártérítésül a boszniai kincstári uradalmakért.

Az ötödik szakaszban Ausztria és Magyarország arra kötelezi magát, hogy Törökországgal kereskedelmi szerződést fog kötni. Ausztria és Magyarország addig, amíg ez a szerződés létrejön, beleegyezését adja márczius elsejétől fogva a török vámoknak tizenegy százalékról tizenöt százalékra való felemeléséhez és török monopóliumnak felállításához petroleum, cigarettapapír, gyújtó, pálinka és játékkártya számára.

A hatodik szakasz szerint megszűnnek Törökországban az osztrák és magyar postahivatalok.

A hetedik szakasz szerint Ausztria és Magyarország biztosítja Törökországot arról, hogy a közeli Balkán-konferencián Törökország érdekeit támogatni fogja.

A nyolcadik és kilencedik szakaszt nem teszük közzé, de hir szerint arról van bennük szó, hogy Ausztria és Magyarország lemond a katolikus albánok protektorátusáról.

Konstantinápolyban abból, hogy Pallavicini örgróf sietett a tervezetet Bécsbe elküldeni, azt következtetik, hogy a tervezetet Konstantinápolyban hajlandók minden habozás nélkül elfogadni.

Pallavicini örgróf osztrák-magyar nagykövet tegnap újabb lépéseket tett a portánál, tekintettel arra, hogy a porta által a bojkott ügyében eddig kibocsátott rendeletek semmi változást sem idéztek elő. A nagyvezér ez ügyben a belügyminiszter által újabb rendeleteket bocsátatott ki.

A bojkott csökkenéséről szóló hírek nem igazak. Ma megérkezett Triestből a „Baron Call“ Lloyd-gözös és nem rakodhatott ki, noha a török kormány által megrendelt szállítmányok vannak. A vidéken is változatlanul tart tovább a bojkott. A bojkott-szindikátus vezetője kijelentette a „Neue Freie Presse“ tudósítójának, hogy a bojkott csak akkor fog bevégezni, ha a megegyezésről szóló szerződést véglegesen aláírják.

A triestzi kereskedelmi kamara mai ülésén szöbakerült az a hír, amelyet a törökországi bojkott az osztrák kereskedelemnek okozott. A kereskedelmi kamara számításai szerint a triestzi kereskedők egyedül 5 millió koronányi kárt szenvedtek a bojkott által.

Szerbia követelése.

Ausztria-Magyarország ajánlatának Törökország részéről való elfogadása által a politikai helyzetben beállott változások után a szerb kormány a legközelebbi napokban teszi meg az első lépéseket. Ez a lépés abban fog állani, hogy valamennyi nagyhatalomhoz jegyzéket fog intézni, amelyben egyrészt ki fogja fejteni Szerbiának Bosznia és Hercegovina annexiójával szemben elfoglalt álláspontját, másrészt pedig meg fogja állapítani azokat a garanciákat, amelyek Szerbia szabad fejlődésére feltétlenül szükségesek. Illetékes helyről nyert értesülés szerint a jegyzékben a régi szerb kompenzáció-követeléseket fogják megismételni, mert Bosznia autonómiájának a követelését a politikai helyzetben beállott változás folytán el kellett ejteni. Hogy azonban az említett kompenzáció-követeléseken mennyit és mi módon fognak változtatni, az teljesen az új minisztérium határozatától fog függni. Területbeli kompenzációkról, ha még olyan cselekvések is — ez az illetékes körök véleménye — Szerbia nem mondhat le semmi áron.

Szerajevóból jelentik a „Südslavische Correspondenz“-nek, hogy Plevjéből érkező hírek szerint a helyzet a novibazári szandzsákban kezd aggasztó lenni. Az ottani szerbek között nagy izgatottságot keltett a boszniai török kérdésben létrejött megegyezés és attól fogva az elkeseredés még nagyobb lett a szerbek és törökök között. A katonai hatóságok óvintézkedéseket tettek és egyre nagyobb csapatokat küldenek a szandzsákba.

A londoni „Daily Mail“-nek táviratozzák

Belgrádból, hogy ott makacsul tartja magát a küszöbön álló mozgósítás híre. Tegnap nagy haditanács volt, amelyben valamennyi hadosztályparancsnok részt vett. Caribrodából érkező hírek szerint arrafelé nagy bolgár csapatok jöttek.

Szerajevói távirat szerint teljesen alaptalan néhány szláv lapnak azon híre, hogy a 4. számú gyalogezred egyik őrzője nem ismerve az utat, átlépte a montenegrói határt és ezért montenegrói határőrök által megtámadtatott, mely alkalommal a közös hadsereg négy katonája állítólag súlyosan megsebesült. Ily esemény nem történt és a határon ezidő szerint mindenfelé nyugalom uralkodik.

A „Večerna Novosti“ föltétlenül hiteles forrásból úgy értesül, hogy az olasz kormány följajánlotta Szerbiának a közvetítést az osztrák-magyar monarchiával fennálló vitás ügyekben, de a szerb kormány még nem válaszolt az ajánlatra.

Illetékes helyen ezt a hirt nem erősítik meg.

Azok a határozatok, amelyeket a hadügyminiszter a hadosztályparancsnokokkal tartott tanácskozáson hozott, föltötte fontosak és a csapatok új elhelyezésére vonatkoznak. A haditanácsot azért hívták össze, mert a bolgár kormány a szerb határ mentén egyre nagyobb csapatokat von össze. Beszélük, hogy Zsivkovic hadügyminiszter nagyon harezias. A belgrádi lapok azt írják, hogy ez a haditanács szövegezi meg a választ az osztrák-magyar monarchia részéről ajánlott gazdasági kárpótlásokra, amelyeket Szerbia most is értésnek tekint. A szerb lapok csak annyiban tévednek, hogy Ausztria-Magyarország Belgrádban még egyáltalán nem is tett ilyen ajánlatot.

A szerb kormányválság.

A szkupstina tárgyalásait a válság megoldásáig elnapolták. A király tegnap és ma tanácskozott Jovanovicssal, a szkupstina elnökével és az ifju-radikálisok vezérével, Srojanovicssal, ma pedig a beteg Pasicsal tárgyalt a Proticsal. Proticsot tekintik a jövő miniszterelnökének. A hadügyminiszter rendszerint januárban szokott a hadosztályparancsnokokkal tárgyalni, kik már Belgrádba érkeztek. A mozgósítási hírek tárgytalanok. Zsivkovic, az új hadügyminiszter erőlyesen dolgozik, hogy rezortjában rendet teremtsen.

Bulgária is enged.

Az „Ikdam“ párisi távirata szerint Bulgária százmillió frankot akar fizetni és esetleg Törökországnak hajlandó átengedni egy mohamedánok által lakott földdarabot is. Bulgária ezt az ajánlatot alighanem a hatalmak legújabb intervenciója következtében tette.

Montenegro elégedetlensége.

A szerb és montenegrói érdekeket képviselő „Turquie“ című lap kijelenti, hogy szombaton a montenegrói ügyvivő a külügyminiszter előtt élénk elégedetlenségét fejezte ki amiatt, hogy a porta elhatározta Boszniának pénzbeli kárpótlás ellenében való átengedését. Tekintettel a Törökország és Montenegro között fennálló barátságos viszonyra, ez a határozot Cetinijében rossz benyomást tett. A külügyminiszter kijelentette, hogy Törökország Ausztria-Magyarországgal szemben azt a feltételt állította fel, hogy teljesítse Szerbia és Montenegro követeléseit. A „Turquie“ hírét montenegrói részről teljes egészében megerősítik. A montenegrói ügyvivő intervenciójának legfőbb tartalma az a kijelentés volt, hogy Montenegro, amelyet a porta abbéli ígéretével, hogy kártalanítást eszközöl ki számára, megakadályozott abban, hogy bonyodalmat provokáljon, most, miután Törökország Ausztria-Magyarországgal megegyezett, visszanyerte teljes cselekvési szabadságát. Szerb és montenegrói részről tevékeny agitációt fejtenek ki az Ausztria-Magyarország és Törökország közti megegyezés ellen. Többek között azon igyekeznek, hogy boszniai emigránsokat új tüntetésekre bírjanak, valamint a monasztiri vilajet szerb képviselőit rábírják arra, hogy épp oly interpellációt nyújtsanak be, mint az úszkubi képviselők.

Kréta annexiója ellen.

A Kréta annexiója ellen a portához intézett számos távirat folytán, utasították a hatóságokat, hogy a lakosságot plakátok által nyugtassák meg. A török lakosság el van rá határozva, hogy Krétára való jogait minden körülmények közt megővja.

A „Hamidié“, „Medsidié“ és „Peik-Sefket“ pánczélos czirkulók, a „Peik-Satvet“ ágyunaszád, valamint a „Thazos“ és „Samsun“ torpedónaszádok 80 ágyúval és 880 emberrel *Hafid Ibrahim* bej tengernagy parancsnoksága alatt Szamoszból Szalonikibe érkezett.

KÜLFÖLD.

A Bienenherth-minisztérium helyzete. A Bienenherth-féle ideiglenes hivatalnokminisztériumnak jóval nehezebb lesz a helyzete a január 20-án megnyíló ülésszakban, mint november 20-án, mikor hivatalba lépett. Akkor el nem odázható államszükségletekre hivatkozhatott s az erre való hivatkozással könnyű volt a pártokat közös akcióban egyesíteni. Ez a helyzet azonban ma már megszűnt s a pártok visszanyerték szabadabb mozgásukat. A képviselőház napirendjét ma még bajos volna megállapítani, mert a máris beadott huszonegy sürgősségi indítvány minden nap változást hozhat a sorrendben. Annnyit azonban már most is el lehet mondani, hogy az annexió-javaslat és az unjonez-javaslat márczius előtt aligha kerül tárgyalásra, mert ezeken kívül a pártokat más fontos kérdések is foglalkoztatják. A csehi pártok ügyét általános vélemény szerint az államrend érdekében most már okvetlenül rendezni kell. Ebben a dologban már folynak is a tárgyalások Kraus prágai postaigazgatóval. Igen kemény dió lesz ebben az ülésszakban a nyelvkérdés megoldása. Ezeket a nehézségeket egy német-cseh ankétnek kellene elhárítania, amely ankétet e hónap 26-án hívtak össze. Az ankét tagjait a napokban fogják kiuevezni. Az ankétnek, amelynek elnöke Bienenherth miniszterelnök lesz, csakis véleményt kell mondania arról a tervezetről, amelyet a kormány eléje terjeszt. Tegnap minisztertanács volt ebben a kérdésben, amelyen az ankét dolgát beszélték meg. Másik kérdés, amelylyel mindjárt az ülésszak elején foglalkozni kell dr. Steinwender képviselőnek a házszabályokról szóló törvényjavaslatával. A német szabadelvű képviselők nagyon elítélőleg nyilatkoznak erről a — szerintük — német nemzeti érdekeket sértő szlav-kerikális javaslatról, s azt hiszik, hogy ezzel a javaslattal nem volna szabad most konkolty hinteni a pártok közé. A javaslatot már ma tárgyalta is a bizottság. A bizottságnak különben most igen szorgos munkája lesz. A zárószámadási bizottság nyomában tárgyalás alá vette a költségvetést, az annexió-bizottság szintén azonnal megkezdi működését. Ennek a bizottságnak ülésén szóba kerül a Törökországgal történt megállapodás is és alkalma nyílik Bienenherth miniszterelnöknek, hogy erről a kérdéstről nyilatkozzék. Közvetlenül a nyelvkérdés befejezése után a Ház elé terjesztik a cseh hatóságok nyelvről szóló javaslatot, amely bizonyára kemény, nagy felelősséggel járó feladat lesz.

Bülow beszéde. A porosz képviselőházban ma folytatták a költségvetés tárgyalását. A vita folyamán fölészólt *Bülow* herceg birodalmi kancellár és a következőket mondta:

Mindent megtettem, hogy a császár-interwiew szerencsétlen hatását gyengitsem és elhárítsam, de mint kancellárnak arról is gondoskodnom kellett, hogy a porosz korona tekintélyét kockára ne tegyék és el ne koptassák.

Beszéde végén *Bülow* rátért a konzervatívok ama kívánságára, hogy a szocialisták ellen erélyesebb rendszabályokat alkalmazzanak és a következőket mondta:

Ha a kormány azokat a törvényes intézkedéseket a szociáldemokraták ellen, amelyek eddig hatástalanoknak bizonyultak, mégis újból igénybe venné, azt csakis az esetben tenné, ha arról győződne meg, hogy minden más eszköz nem használ. A kormány azonban eddig nem jutott erre

a meggyőződésre és így a szociáldemokraták ellen egylegre nem fog törvényes rendszabályokat alkalmazni. E párt sikereinek főoka a polgárság egyenetlenségében rejlik, ezt kell tehát megszüntetni.

Bülow herceg beszédét azzal az óhajttal végezte, hogy a német nép maradjon egyszerű és szerény, akkor a fiuk meg fogják tarthatni azt, amit az apák szereztek.

Wiemer képviselő kijelenti, hogy a közigazgatási tanácsban sokat lehetne megtakarítani.

Bülow herceg birodalmi kancellár kifejté, hogy vissza kell térni a régi porosz takarékossághoz. A katonai kormányzatban is van alkalom a takarékosságra. A birodalomnak szüksége van új adókra, amelyek a tulajdonra nehezednek. A hagyatéki adótól nem lehet eltekinteni, bár számolni kell a speciális körülményekkel. A birodalmi jövedelmi adó ellen közjogi természetű komoly okok szólnak. A választói jogra vonatkozólag ma nem mondhat többet, mint ami a trónbeszédben foglaltatik. *Bülow* herceg azután a kancellárnak a császárhoz való viszonyáról szól, rámutat a birodalmi gyűlésen erre vonatkozó nyilatkozatára és kijelenti, hogy a birodalmi kancellár kötelessége a császárt védeni. Ezen kötelezettsége alól soha sem vonta ki magát. Ha nem viselheti többé a felelősséget az uralkodó kijelentéseért, arra fogja kérni a császárt, hogy mentse fel hivatalától.

Moltke miniszter kijelenti, hogy a múlt év óta szorgalmasan dolgoztak a közigazgatás reorganizációján. Mindenekelőtt a bürokratikuss ügyvezetést és a hatósági szervezeteket akarják egyszerűsíteni. E tervek keresztülviteléhez kéri a Ház jóakaratu támogatását. A tanácskozást holnap folytatják.

A japánok ellen. A kaliforniai képviselőházban elfogadták harmadik olvasásban a japánok ellen irányuló azon törvényjavaslatot, amely a külföldieknek lehetetlenné teszi Kaliforniában a földszerezést.

A német birodalmi gyűlés. A ház első sorban elintézi a San Salvadorral való kereskedelmi szerződést, amelyet harmadik olvasásban elfogad. Azután folytatják az igazságügyi költségvetést. Dr. Müller szabadelvű néppárti az irodalmi szerzői jogok tekintetében a szomszédos országoknál tapasztalható egyes jelenségekre akarja figyelmeztetni az államtitkárt, amelyek ellen a külügyi hivatal révén fel kellene lépni. Szó van különösen kis és nagy cseh színpadok által német dráma-írók ellen elkövetett rendszeres szellemi tolvajlásokról. Végül megszavazzák az államtitkár fizetését és a költségvetés hátralévő részét, mire a birodalmi gyűlés a második olvasásban elintézi a válto-tiltekre vonatkozó novellát, harmadik olvasásban pedig a vásári kereskedelemben való vágómarha ármegállapítására vonatkozó törvényjavaslatot, még pedig vita nélkül.

Az osztrák Reichsráth házszabályai. A bécsi Reichsráth a házszabályok reformja ügyében kiküldött bizottsága folytatta az előadó tervezete ügyében indult általános vitát. Choc képviselő kijelenti, hogy az előadó tervezete az egészségtelen és természetellenes centralizmust igyekszik megszüntíteni.

Clemenceau állítólagos nyilatkozata. A „Libre Parole“ által Clemenceau-nak tulajdonított és a Havas-ügynökség által már megczáfolt, a tavasszal küszöbön álló német-francia háborúra vonatkozó kijelentés ügyében a „Figaro“ a következőket írja:

„Clemenceau a sajtószindikátus tagjaival beszélgetett és az általános európai helyzet jellemzésénél fölemlegette azokat a nehézségeket, amelyeknek megoldásával jelenleg a diplomaták el vannak foglaltva. Hozzátette, hogy amennyiben a kívánt megoldást nem találják meg, tavasszal bonyodalmak állanak be. Ezek egy volt kártárral folytatott beszélgetésben elhangzott kijelentéseket helytelenül és túlozva adták vissza. Megerősítik egyébként, hogy Clemenceau, aki a reafogott kijelentések miatt igen bosszankodik, meg fogja ragadni az alkalmat, hogy azt szépitgetés nélkül megczáfolja oly módon, hogy egy beszéd, vagy egyéb megnyilatkozás segítségével kifejezést fog adni azon meggyőződésének, hogy Európának a legna-

gyobb mértékben szüksége van a béke fentartására. E kijelentés, amely, tekintettel bizonyos híresztelésekre, szinte elkerülhetlenné vált, csak a legjobb hatást idézheti elő.“

Ujabb statárium Prágában. Bécsből a következőket jelentik: Prágában minden várakozás ellenére megújultak a zavargások. Ez a tény annál sajnálatosabb, mert állandó nyugalom mellett meg volna a lehetősége annak, hogy magára a dologra nézve belátható időn belül kielégítő megoldás jöjjön létre. Aki ezt megakadályozza, legjobban károsítja Prága békeszerető lakosságát. Az eddigiek után a kormány fel van mentve azon kötelezettség alól, hogy még egyszer figyelmeztessen, intézkedésekkel fenyegetsen. A kormány ehelyett, ha a dolgok úgy fejlődnek, mint az utóbbi hónapokban, haladéktalanul meg fogja tenni a rend fentartásához szükséges intézkedéseket. A közvélemény erre nézve teljesen nyugodt lehet.

Anglia a leszerelés mellett. Haldane angol hadügyminiszter Halifaxban beszédet mondott, amelyben kifejtette, hogy Anglia átvette a vezérést a hadifőleszerelések kiadásainak csökkentésére irányuló áramlatban. Idővel a nemzetek el fogják ismerni, hogy az óriási hadügyi kiadások a béke és szociális reformok érdekében leszállíthatók. Amíg azonban a nemzetek nem ismerték ezt föl, helytelen a hon védelmére szolgáló készülődéseket elhanyagolni.

A perzsiai zavarok. A „Ruskoje Slovo“ közli, hogy Ispahan városa és környéke az alkotmányos párt hatalmába jutott és a forradalmi klub népfelkelést szervez. Tebris városa körül dörögnek az ágyuk.

A dél-olaszországi földrengés.

Budapest, január 19.

A fölzaklatott föld még mindig nem tudott megnyugodni Dél-Olaszországban. A „Giornale d'Italia“ szerint a múlt éjjel félnegy óraker Forliban meglehetősen heves földrengés érezték, amelynek következtében nagy pánik tört ki a lakosság körében. Kár nem történt. A firenzei obszervatórium készülékei egy óra tizenhárom perczkor könnyebb természetű földrengésről adtak jelentést.

A múlt éjjel a tengerhez közel lévő romokban tűz támadt, amelyet az erős szél szított. Miután a tűz eloltása lehetetlennek bizonyult, csupán annak elszigetelésére szorítottak. A tűz kitörése után katonák és matrózok négy szivattyúval elősiettek és önfeláldozással dolgoztak a tűz eloltásán. Megjelent a genouai herceg is. A tűz a Penizi palotában támadt, az egyetlen épületben, amelynek falait a földrengés alig rongálta. Azt hiszik, hogy a tűz már több nap előtt keletkezett és a heves szél következtében tört egészen ki.

Messinában bekövetkezett a hideg időjárás. A környező hegyeket hóréteg borítja. A spanyol hajók által küldött segélyesapatok felkeresték a szomszéd falvakat. Két hajó barakkok építéséhez alkalmas faszállományokkal ideérkezett. A közhivatalok épületei már be vannak rendezve. A magánbarakkok építése azonban fahiány miatt halasztást szenved. Az élelmiszerek kiosztására több polgári bizottságot választottak. A csapatok és a lakosság egészségi állapota jó.

A Stefani-ügynökség, az olasz hivatalos távirati iroda, súlyos csapást szenvedett a földrengés-katasztrófa következtében. Messinai és reggio di calabriali irodái teljesen elpusztultak és az iroda egész személyzete életét veszítette Messinában; a Stefani-ügynökség reggio di calabriali irodájának vezetője megsebesült.

Amiatt a körülmény miatt, hogy az összes táviróvonalak és vasúti összeköttetések megczáfoltak, az utak pedig elpusztultak, a Messinából való távirati hírszolgálatot csak az egyetlen, a mai napig működő távirati összeköttetés, a palermo-nápolyi kábel útján bonyolíthatják le. A Stefani-ügynökség minden rendelkezésére álló erőt kirendelt ide. Ezeknek gyalogkelleme megenniök egy tízenyolez kilométeres utat s folyamatos veszedelemben, mindenükből kifosztva, a legnagyobb önmegtadással s minden katasztrófáról való hírszolgálatot. Az első három nap csaknem az egész

olasz sajtó a Stefani-ügynökség jelentéseire volt utalva, amely igazán súlyos viszonyok közt, de emberül végezze e napokon hírszolgálati kötelességét.

A segélyakció buzgón folyik tovább. A szent atya többek előtt kifejezést adott esodálatának azért a támogatásért, amelylyel az egész epizkopatus és az egész katolikus világ könyörületes akcióját elősegíti és így megmutatja, hogy az áldozatokat, amelyeket az egész világ e nemes cél érdekében hoz, méltóképp meg tudja becsülni. A pápához közvetlenül érkezett adományok 1,400,000 lirát tesznek ki.

A kereskedelemügyi minisztériumban működő központi bizottság útján a Magyar Általános Takarékpénztárnál a következő nagyobb befizetések történtek a segélyakció széljára:

Lovag Bráhm Miksa 100 K, az Állami Altisztek és Szolgák Egyesületének gyűjtése 50 K, zöllyomi Wágner Géza 100 K, gróf Erdődy Imre 1000 K, gróf Vay Ádám 50 K, Radocza János és neje 100 K, Seidl Ambrus 100 K, gróf Széchenyi Bertalan 200 K, a Belvárosi függetlenségi és 48-as asztaltársaság 150 K, gróf Mailáth László 500 K. Az eddigi eredmény 103.782 korona 33 fillér.

Demény Károly posta- és távirata-főigazgató, Rutter Emil posta- és távirata-tanácsos és Bátor Szidor a posta- és táviratai zenekar karnagya tegnap küldöttségileg tisztelegtek Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszternél és Szerényi József államtitkárnál és bejelentették, hogy a zenekar február 21-én, vasárnap, hangversenyt rendez a szecsiárai, valamint az ajkai károsultak javára. Ezre a hangversenyre, valamint a legközelebb, január 24-én, vasárnap rendezendő hangversenyre hívták meg a minisztert és az államtitkárt, akik a meghívást köszönettel elfogadták.

A székesfehérvári kardaffér.

Budapest, január 19.

A vasárnap éjjeli vérengzés ügyében a katonai és polgári hatóságok megindították a vizsgálatot. Számos tanú hallgattak ki a botrányos ügyben, akik az eset lefolyását tegnapi tudósításunkhoz híven adják elő. A hadbíróság folyamatba tette az eljárást a garázda tisztek ellen, — reméljük, hogy ebben az ügyben végre valahára súlyos, megtorló büntetéssel sújtják a vagdalkozó tiszteket.

A kávéházi duhajkodás egyik tettesét, Taáby Kálmánt, fogságba vetették, míg a többi három tiszttel még szabadlábban van. Egyébként a katonai parancsnokságok súlyosan elítélik az esetet és méltó büntetéssel akarják sújtani a tetteseket. Ma gróf Széchenyi Viktor főispánnak Saára Gyula polgármester referált a történetekről és nyomban jelentést tett Jekelfalussy honvédelmi miniszternek.

Az esetnek azt a részét, amely a Liechtenstein hercegi lakás előtt történt, egyelőre még erős homály fedi, aminek az az oka, hogy a dolgot erősen titkolják. Az erre vonatkozó vizsgálat adatai eddig még nem jutottak nyilvánosságra.

Tegnap akcióba lépett a hadbíróság. Morvay Béla őrnagy hadbíró, dr. Ridafka József és Dalma Gyula szász-hercegi kihallgatták Fehér Katót, a Korzó-kávéház kasszirosnóját, aki mindenben megerősítette a tényállást. Kihallgatták az Elit-kávéház kasszirosnóját, Szóke Rózát is, aki Taáby hadnagynak a paprikát adta. Weisz Hugó, a vérengzés áldozata, ma reggel kilenc órára idézést kapott a hadbírószágtól, de visszaküldte, mert fekvő beteg, orvosai nem engedik, hogy fölkeljen. A hadbírók ma délután elmentek Weisz lakására; a súlyosan sebesült könyvelőt ugyanis tegnap a Szent György-kórházba hazaszállították. Gárdos Zsigmond, a Korzó-kávéház tulajdonosa délután jelentkezett vallomástételre a hadbírószágnál.

A honvédezd parancsnokának rendelkezése folytán Janics Ferencz főorvos és Szabó Elemér ezredorvos elmentek Gárdos Zsigmond lakására, hogy látetelet vegyértek föl sérüléseiről.

Weisz Hugó, az affér áldozata, dr. Löwy Márk ügyvédet bizta meg a katonai hatóság előtt való képviselésével. A polgári eljárást Reó István rendőrfőkapitány vezeti, aki tegnap estig egész se-

reg tanut hallgatott ki. Még husz tanu van hátra, akik valamennyien látták a vérengzést.

Az esetnek van egy érdekes katonai pikantiája is. A vasárnapi vérontás után ugyanis Aehrenthal Simon közjegyzői irnok bement a Korzó-kávéházba és rákiáltott a hősi babérokon pihenő hadnagykora:

— Ide gyertek hozzám, ficzkók, majd elbánok én veletek!

Mint hogy a tisztek erre semmit sem válaszoltak, sem pedig elégtételt nem kértek, ebben az ügyben is megindították ellenük a vizsgálatot.

Nagy György balpárti képviselő interpellálni készül az ismeretes székesfehérvári tiszti botrány dolgában és ezért ma adatokat kért Jekelfalussy Lajos honvédelmi minisztertől. A miniszter ezt felelte neki:

— Ugy látom az adatokból, hogy a botrány megtörtént. Még várok újabb információkat. De már most se titkolhatom el azt a véleményemet, hogy olyan tisztt, aki paprikával támad békés polgárookra, nem méltó a tiszti kardbójtra!

Öngyilkos iskolaigazgató.

— A bizonyítványpanama áldozata. —

Budapest, január 19.

A hirhadt bizonyítvány-panama, mely annak idején nagy port vert fel széles Magyarországon, ma szomorú stációhoz érkezett, az első áldozathoz. A vádak hálója, mely az emberek tekintélyes seregét fogta össze, Hortobágyi Antalt, a budai fehérsas-téri polgári iskola igazgatóját sem hagyta szabadon. Hivatali sikkasztás és okmányhamisítás volt a súlyos vád, melyet a felfüggesztés követett nyomon. Ez sok volt. Mardosó lelkiismerete Debreczenbe kergette a kétségbeesett Hortobágyit, ahol egy piszkos, szűk szállodában megcsinálta utolsó számadásait. A vád súlyos, a tett tagadhatatlan: itélkezett. Hétfőn délelőtt egy revolvergolyóval bélyegezte alá a szigorú ítéletet. Rögtön szönyt halt. A szerencsétlen ember gyorsan bűnhődött megtévelyedéséért. A tragikus esetről részletes tudósításunk az alábbi:

A leszámolás.

Hortobágyi Antal budapesti polgári iskolai igazgató a hétfő hajnali gyorsvonattal érkezett Debreczenbe. Kocsira ült és a Fehér ló-szállóba hajtatott. A vendégekörnyve alnevet irt be. Azt jegyezte be, hogy Altmann Hugó, nagyváradi kereskedő. Ugy látszik, Hortobágyi már ekkor leszámolt az élettel. Szobájából nem mozdult, utolsó leveleit írta meg, aztán dél felé bezárta a kis szoba ajtaját és halántékán lőtte magát. A lövés dörrenésére a szálló néhány alkalmazottja feltörte a hajnali vendég szobájának az ajtaját. De Hortobágyi ekkor már nem élt. Tragikus tettének okairól már senkinek se adhatott magyarázatot. Az öngyilkosságról nyomban értesítették a rendőrséget, amely megállapítván az öngyilkosságot, birtokába vette az asztalon levő leveleket, aztán az öngyilkosságról értesítette a budapesti főkapitányságot. Hortobágyi holttestét a kórházba szállították. Az asztalon egy nyitott levelet is találtak, amelyen ez állt:

Üldözömlet kérem, hagyjanak békén. Ők okozták azt, hogy halálba mentem és háromszoros halált haltam.

Ugy látszik, hetekig foglalkozott Hortobágyi Antal az öngyilkosság gondolatával, amíg rászánta magát végzetes tettere.

A rendőrség előtt.

A debreczeni bünyügyi osztály vezetője az öngyilkosságról a következőket mondta egy újságrónak:

— Hortobágyi Antal, aki Altmann Hugó álnéven lakott hétfő reggeltől kezdve a Fehér ló-szállóban, ott hétfőn déli tizenkét órakor öngyilkosságot követett el és azonnal meghalt. Nyomban táviratoztunk a budapesti főkapitányságra, állapítsa meg kétséget kizáróan az öngyilkos kilétét. Az öngyilkos ruháiban ez a monogram volt: H. A. Lveleket irt, egyet Balassa József fővárosi tanárnak, s a másikat feleségének Schrom Teréznek Budapestre. A családnak eddig még egy tagja se érkezett ide. Az öngyilkosság kétségtelen lévén, a végtisztességről ők gondoskodhatnak.

A budapesti rendőrség a mai nap folyamán tudatta a debreczeni rendőrfőkapitánynyal, hogy az

ott öngyilkossá lett idegen azonos Hortobágyi Antal fővárosi polgári iskolai igazgatóval.

A debreczeni rendőrség táviratát tegnap délután kapta meg a budapesti főkapitányság. A távirat így hangzik:

Az itteni Fehér ló-szállóban halántékán lőtte magát tegnap egy 45—50 évesnek látszó, közep-termetű, barna, kopasz, szemüveget viselő ur-ember. Minthogy az illető budapestinek látszik és hátrahagyott levele szerint a József-körut 16. számú házban lakott, kérjük a nyomozást meg-ejteni.

Lévay Antal kapitány azonnal a táviratban jelzett házba ment. Csakugyan ott lakott Hortobágyi Antal nádudvari születésű, ötvenkétéves polgári iskolai igazgató. Családja rettenetes konsternációval értesült az öngyilkosságról. Lévay kapitány megállapította, hogy Hortobágyi már e hó hetedikén utazott el Budapestről. Állítólag Hajdusoboszlóra ment rokonai meglátogatására. Azóta nem adott életjelt magáról. Családja gyanusnak találta hosszas elmaradását s ezt tegnap is jelentette a főkapitányságnak. Az öngyilkosság hírére az özvegy és gyermekei Debreczenbe utaztak. Hortobágyi a főváros tanácsához intézett levelében többek között azt írja, hogy halálának oka a december 5-ike óta ellene indított hajszja. Olyan bűnökkel vádolták, amelyeket ő nem követett el.

A tanügyi osztály felvilágosítása.

Hortobágyi Antal fegyelmi ügye még egyáltalában nem nyert végleges elintézését. Nincs kizárva az sem, hogy esetleg teljes rehabilitálással járt volna a vizsgálat, de a felfüggesztett igazgató a lassu, örök aktamunka végét már nem tudta bevárni. A főváros tanügyi osztályában az alábbi felvilágosítást adták Hortobágyi fegyelmiüjéről:

— Hortobágyi Antal ellen a fegyelmi vizsgálatot a főváros tanácsa rendelte el, a rendőrségnek hozzájuttatott nyomozása alapján. Ennek eredményeként Hortobágyi igazgatót állásától felfüggesztették. A főváros részéről Hortobágyi még egyáltalán ki se lett hallgatva.

Ez a ridég tényállás. Hortobágyi öngyilkos lett. Halála a főváros társadalmában, diákjai körében és ott, ahol ismerték az igazgatót, mindenütt mély részvétet keltett.

Előzmények.

A rendőrség a hamis bizonyítványok dolgában indított vizsgálat során a vizsgálat második hetében tanuként hallgatta ki Hortobágyi Antalt, aki Budán a fehérsas-téri polgári iskola igazgatója volt. A rendőrségen szembeállították Kovács Istvánnal, aki ellene vallott. Hortobágyi a szembeállításnál felháborodva tiltakozott a vád ellen és maga Kovács is oda módosította vallomását, hogy Hortobágyit nem érheti a megvesztegetés gyanuja. A vizsgálat beigazolta, hogy Hortobágyi semmiféle összeköttetésben nem állott a zuglókészítőkkel. A vizsgálat során a rendőrség a nyugták körül némely szabálytalanságot látott, ami azonban semmiféle kapcsolatban sem állott az iskolabotrányval.

A hírlapi hajszja azonban annyira megviselte idegeit, hogy nem volt türelme bevárni a bíróság ítéletét sem, amely bizonyára igazságot szolgáltatott volna a méltatlanul meghurcolt embernek és hetekig tartó lelki gyötörődés és benső vívódás után a végsőre szánta rá magát. Vasárnap, január 17-én este családja rábeszélésére Karczagon lakó rokonai látogatására elutazott a fővárosból, Hortobágyi Karczag helyett azonban Debreczenbe utazott, ahol a Fehér ló-szállóban követte el végzetes tetterét. Az öngyilkosság gondolatával már azelőtt is tépelődhetett, mert budapesti lakásán irományai között egy irást találtak, amelyben tragikusan jajdul fel az ellene indított hajszja miatt és cselezést tesz arra is, hogy esetleg oldobja magától az életet. Ez az irás így szól:

„Édes kedveseim, drágáim! Állandóan írtózatot főfájás kinez, elhagy, még, pedig gyakrabban az eszméletem. Attól tartok, hogy megteho-lyodom. Érnétek azzal valamint, ha mint élőhalott járnék köztetek? Csak az ártatlanságomat szeretném tisztázni. Két gazember össze-vissza zavart és most e miatt megöltek a hírlapokban. Talán jobb is volna egészen meghalni. Ha megörülök is, szeressetek, ha meghalok is. Jaj, de szerencsétlen a ti apátok!

Ez a levél megindító bepillantást enged a szerencsétlen embernek végtelenségig feldult lelkiállapotába.

EGYETÉRTÉS

szerkesztősége és kiadóhivatala

VI., Eötvös-utca 32. alatt van

A szerkesztőség telefonja: 788.

A kiadóhivatal telefonja: 706.

Látogatás Richepin-éknél.

Budapest, január 19.

Ma délután érkezett Budapestre társulatával Jacques Richepin és neje, Cora Laparcerie, hogy a ma estére hirdett előadásukat megtartsák. A francia vendégek fővárosunk közönsége előtt meglehetősen ismeretlenek, ezért hát hasznos szolgálatot tett az a hírlapíró társunk, ki felkereste őket a Royal-szállóban, ahol megszálltak.

Az alig harmincz éves, fiatal poéta francziás szeretetreméltósággal fogadta kollegánkat és bemutatatta nejüknek, a telt idomu Madame Laparcerienek.

— Minden félreértés kikerülése czéljából hangsúlyoznom kell, — kezdte a társalgást monsieur Richepin, — hogy én nem az a Richepin vagyok, akit Budapesten ismernek... je ne suis que le fils de mon père! Én csak fia vagyok a „Csavargó“ szerzőjének.

Arra a biztosításra, hogy nagyon jól meg tudjuk kettőjük személyét különböztetni s hogy mindkettőjük nagy tehetségének sok bámolója van Budapesten, így folytatta:

— Igen, siettem apám nyomdokaiba lépni. Én is irok szindarabokat. Eddig nyolcz darabom került színre, de egyikben sem volt akkora örömem, mint a „La cavalière“ cziműben.

— A tantiémek, vagy az erkölcsi siker miatt?

— Nemcsak ezekért. Ezt a darabomat átadtam Sarah Bernhardtnek. A nagy művésznő akkor éppen külföldi körútra készült és távollétében akarta színrehozni a darabomat. A női főszerepre szerződött Cora Laparceriet. A próbák alatt valami sajtósági dolog történt: kezdtem jobban érdeklődni a főszereplő, mint a darab iránt. A főpróbán már fülleg szerelmes voltam belé. A premiére estéjén eljegyeztem és néhány hónap múlva feleségül vettem. Ez 1901-ben történt, azóta...

— Azóta — szolt közbe Cora Laparcerie nevetve, — együtt járunk a művészet berkeiben és az élet utain.

— Melyik színháznak a tagja, Madame?

— Egyike sem. Párisban — kivéve egyeseket — egy neves művésznő se köti le magát állandóan. Ha valamelyik szerzőnek egy női főszerep személyesítésére egy bizonyos művésznőre szüksége van, azt az illető igazgató szerződteti. A star addig játszik azon a színpadon, amíg a darab „megy“. Ugy módon, én például, majdnem minden párisi nagy színpadon játszottam.

— Van egy bizonyos szerepköre?

— Igen. Az „amoureuse“. Legszívesebben játszom a nagyvilági, elegáns párisi nőt, aki szenvedélyesen szeret. Népies alakot még sohasem játszottam. Nem is vagyok realista abban az értelemben, mint Suzanne Déprés. Isbentől is csak éppen Nórárt játszottam.

— Le a kalappal Ibsen előtt! — szolt nevetve Richepin, — mi tiszteljük, becsüljük, de csak — par distance. Elismerjük nagyságát. Csak hogy mi francziák ellenlábasai vagyunk művészetének. Hogy is egyeznek meg a francia világosság s sziporkázó esprit az északi sötét szimbolizmussal?

— Milyenek Párisban a színházi viszonyok?

— Iszonyu a konkurrenzia. Gondolja meg, hogy Franciaországban csak színházi központ van — Páris. Több ezer színműíró lesi, hogy művei színre kerüljenek. Képzeld el azt az ostromot! Hála istennek, nekem nem lehet panaszom!

— Igazságtalan is lenne, ha panaszkodnék. Hiszen sikerének főtegyezőjét magával viszi.

— Très aimable, — mosolyog Cora Laparcerie, — de én nemcsak a főszereplője, hanem rendezője is vagyok férjem darabjainak. A mostani körút előtt is három hónapig szakadatlanul dolgoztam társulatunkkal.

— Adja isten, hogy meg legyen elégedve budapesti sikerével.

— Az istenért! Ne kívánjon sikert! Nem ismeri a színész nép babonáját? A helyett mondja inkább: a viszontlátásig, ma este.

UJDONSÁGOK.

NAPIREND. Naptár. Szerda, január 20.
— Róm. kat.: Fáb. és Sebesty. — Prot.: Fábán és Seb.
— Görög-orosz: jan. 7. Iván. — Zsidó: Teb. 27. — A nap két reggel 7 óra 42 perczkor, nyugszik d. u. 4 óra 40 perczkor. — A hold két reggel 6 óra 29 perczkor, nyugszik d. u. 2 óra 6 perczkor.

Az igazságügyminiszter fogad déli 12 órakor.
A horvát miniszter fogad déli 4 órakor.
A közoktatási államtitkár fogad 12 órakor.
A képviselőház ülése d. e. 10 órakor.

Halmi-kiállítás a Nemzeti Szalonban nyitva 9—4 óráig. Belépődíj 1 korona. — A Műhely kiállítása az Uránia Kigyóteri szalonjában nyitva 9—8-ig. Belépődíj 20 fillér. — Az Uj Művészeti Szalon (Kecskeméti-utca 3. sz. a.) nyitva egész nap. Belépődíj nincs. — Könyves Kálmán Nagymező-utcai szalonja rendezés miatt zárva. — A Nemzeti Múzeum ásványtára nyitva 9—2-ig. — A Szépművészeti Múzeum nyitva 10—2-ig. — A Mezőgazdasági Múzeum nyitva 10—1-ig. — Az Iparművészeti múzeum zárva. — A Történelmi képesarnok zárva. — A Földtani Intézet múzeuma zárva. — A Szechenyi Múzeum zárva. — Az aquincumi múzeum nyitva egész nap. — A Techn. Iparmúzeum nyitva 9—1-ig és 6—8-ig. — A Ráth György múzeum zárva. — Az Erzsébet Múzeum nyitva 9-től fél 1-ig és 3—4-ig. — A Nemzeti Múzeum könyvtára nyitva 9—4-ig. — Az Akadémia könyvtára nyitva 2—7-ig. — Az Egyetemi könyvtár nyitva 9—12-ig és 3—8-ig. — A Fővárosi könyvtár nyitva 9—2-ig. — A Keresk. Múzeum könyvtára nyitva 9—2-ig. — A pedagógiai könyvtár nyitva 3—6-ig.

— A király nem jön Budapestre. Mint a „Budapesti Tudósító“ értesül, a lapoknak az a híre, hogy a király a közeljövőben hosszabb tartózkodásra Budapestre érkezik, nem felel meg a valóságnak.

— Fogadtatás József főhercegeknél. József főherceg és Augustia főhercegné asszony hétfőn, január 25-én este fél kilencz órakor a budavári királyi palotában levő lakásukon fogadtatást tartanak, amelyre a főúri világot, a politikai és társadalmi élet kitünőségeit és a hatóságok fejeit hívták meg. A fogadtatáson a hölgyek kivágott ruhában ékszerrel, az urak frakkban, a tiszték díszben, szolgálati jelvény nélkül jelennek meg. A rendjelek, nagykeresztjeinek szalagjai sem viselendők. A kocsik fölvonulása a főkapun át történik.

— Lützow nagykövét az olasz királynénál. Rómából jelentik: Heléna királyné este félnyolcz órakor gróf Lützow osztrák-magyar nagykövetet fogadta, aki átadta a királynénak az Erzsébet-rendejeletet.

— Merénylethir Renata főhercegnő és a férje ellen. Bielitzből jelentik, hogy Chybi közelében vasárnap hamis váltoállítás következtében két személyvonat kisklott. Négy órával később haladt el ugyanott az a gyorsvonat, amely a fejedelmi nézsépet vitte Zaybuschból Renata főhercegnő és Radzivil herceg esküvőjéről, köztük a király képviselőjét is. A vasuti szerencsétlenség a Nordbahn vonalán történt, egészen közel a szilézia-galicziai határhoz. Most bizonyos jelekből következtetve azt beszélük itt, hogy a kisklást bűnös kezek idézték elő és állítólag merényletet akartak elkövetni a fejedelmi lakodalmas vendégek ellen.

— Frigyes főhercegek Tátralomniczon. Frigyes főherceg feleségével, Izabella főhercegnővel, fiával Albrecht főherceggel és három leányával, valamint egész kíséretével vasárnap délelőtt érkezett Tátra-Lomniczra, ahol a főhercegi család hat hetet szándékozik tölteni. A főhercegi párt megérkezésekor a lomniczi nagyszálló csarnokában Salamon Géza, Szepesvármegye főispánja, Engelmayer főszolgabíró, Csik Imre főerdőtanácsos, Heim főerdőmester, Gundel igazgató, K. Császár Géza fürdőbiztos és dr. Hammersberg fürdőorvos fogadta. A fogadó urak vasárnap délelőtt a főhercegi pár vendégei voltak. A nagyszállóban a főhercegi család és kísérete számára harminczhárom szobát béreltek. A magasrangú vendégek nyomban megkezdtek a sportolást és azóta a bobsleigh, toboggán, ski és szán-kirándulások napirenden vannak. Vasárnap este az ajkai bányász-rencsétlenség áldozatai családjaiknak fülsegítésére főúri cabaret volt, amelyet báró Jeszenszky Sándor rendezett. Az előadást végig nézte a főhercegi család is. Frigyes főherceg a rendezőségnek kétszáz koronát adott az ajkai szerencsétlenek javára.

— A bolgár király élte ellen. Szófiából jelentik, hogy a rendőrség Czaribrod határ-állomáson elfogott egy gyanús külsejű utast, aki Petschenew név alatt utazott. Az illető állítólag merényletet akart elkövetni Ferdinánd király ellen. Egy másik verzió szerint, a letartóztatott egyén nemzetközi szélhámos.

— Magyar tudós elismerése. A Párisban székelő Nemzetközi Társadalomtudományi Intézet megválasztotta alelnökévé Földes Béla egyetemi tanárt. Az intézetnek a választásról kiadott közleménye szerint ezzel Földes Bélának a tudomány terén szerzett nagy érdemeit akarták méltatni. Földes Bélával együtt megválasztották alelnöknek Leon Bourgois párisi egyetemi tanárt, Loch londoni műegyetemi tanárt és Stein berni egyetemi tanárt.

— A gróf Nákó elleni merénylet. Adtunk hírt róla, hogy gróf Nákó Sándor fiúmei kormányzó ellen tegnap, amikor gépkocsin Abbáziába rándult ki, merényletet követtek el. A merényletre vonatkozólag ezeket az újabb részleteket jelentik: A kormányzó rendez napi automobil-kirándulásáról tért vissza tegnap este Abbáziából, amikor az osztrák határon egy paraszt ember utána futott és revolveréből rálőtt. A golyó célt tévesztett. A rendőrség keresi a megugrott lövöldözőt. Merényletről szó sem lehet, csak olyan otromba csinytevésről, aminők gyakran érik a kirándulókat a paraszttok részéről. A kormányzót szerencsés megmenekülése alkalmából számosan üdvözölték táviratban. Gróf Nákó Sándor kormányzó különben ma este nejevel Fiuméből a fővárosba utazott, hogy felkeresse gróf Apponyi kultusz-minisztert, kivel tanácskozni fog a miniszter fiúmei tartózkodása alkalmával megbeszélte iskolai ügyekben.

— Wildenbruch Ernő temetése. Weimarban az ó-temetőben nagyszámú közönség jelenlétében temették el Wildenbruch Ernőt. A nagyherceg képviselőjében Göben kamarás vett részt a temetésen, a sírnál Weiser főrendező, a Vors Richard költötte sírverset mondotta el. Számos koszorút helyeztek a ravatalra.

— Háztulajdonosok Wekerle miniszterelnöknél. A budapesti háztulajdonosok több tagból álló küldöttsége tisztelgett ma délelőtt Wekerle Sándor miniszterelnöknél. A küldöttség szóoka Gergely Kálmán háztulajdonos volt, aki előadta, hogy az adóreform alapján a háztulajdonosok terhei emelkedni fognak, ami a mostani súlyos viszonyok mellett elviselhetetlen terheket róna a háztulajdonosokra. Kéri a miniszterelnököt, mint pénzügyminisztert, hogy a reformnál kérésüket, amelyet memorandumba foglaltak, vegye tekintetbe. Wekerle Sándor miniszterelnök válaszában kijelentette, hogy a kérést megfontolás tárgyává teszi, de már előre is jelezheti, hogy sok tekintetben nem hogy nagyobb terheket róna a háztulajdonosokra a javaslat, hanem ellenkezőleg megkönnyíti helyzetüket; különösen három tételben, t. i. az adójukat 17.6 százalékról leszállítja 17 százalékra, továbbá a jövedelmi pótdadó százaléka a main alul fog maradni és végül a jövőben nemcsak a jelzőgrésztetek, hanem a többi terhek is beszámíthatók lesznek az adózás alól mentes összegbe. Ami a fentartási költségeket illeti, hogy azok nagyobb perzentuációban számíttassanak, mint a kontemplált 20 százalék, abba nem mehet bele, mert már ez az összeg magában véve is olyan, hogy magasabb tételben lehetetlen volna megállapítani, de akkor különben is a vidéki városokban egész új perzentuáció kellene behozni, amire nem vállalkozhatik. Végül ismételt hangsúlyozza, hogy a memorandumban foglaltakat alaposan át fogja tanulmányozni. A küldöttség megnyugvással fogadta a miniszterelnök választát.

— Orosz léghajóflotta. Pétervárról érkezett táviratok jelentik, hogy a czár hozzájárult a nagy orosz aero-klubnak a belügyminiszter által előterjesztett ama kérelméhez, amelyben engedélyt kér nagy orosz gyűjtésre oly léghajóflotta létesítése czéljából, amelynek létesítése a klub alapszabályszerű feladata és amelylyel háboru esetén a hadügyi és tengerészeti kormányzat rendelkezik a honvédelem érdekében.

— **A Nemzeti Színház tűzveszedelme.** A tegnapi esti tűzveszedelem helyén, a Nemzeti Színház színpadán, ma délben már tisztán volt látható az a rombolás, amit a tűz okozott. A piros selyem (beyreuthi) szétnyíló függöny teljesen hasznavehetetlenné vált, nemkülönben az előszínpad első suffitáját takaró nehéz bársonydrapéria is, amely a közepén mintegy két méternyi szélességben teljesen kiégett. Ha a zápor csak egy pillanattal is később indul meg, nem lett volna megmenthető a díszletek közül egy sem, mert ha az első zsinórpadi híd, amelyen láthatók is égési nyomok, átégett volna, az elől levő fátvolfüggönyöket egy pillanat alatt lángba borította volna. Így csodálatosképpen a láng nem is kapott bele más éghető tárgyba, de látható, hogy utóljára a hiddeszakákat nyaloga. Ma délutánra a színpadon díszletpróba volt kiírva és azért volt már tegnap olyan sok függöny és díszlet felszerelve. Azok a díszletek, melyek már az előszínpadon voltak a záportól használhatatlanokká váltak, de a kár azért nem olyan tulságosan nagy, mert némi javítás és átfestés után a díszletek ismét használhatók lesznek, sőt a „Monna Vanna” díszletei sem mentek egészen tönkre. A színészek ma délelőtt nem próbálhattak, mert a színpad még egészen át van nedvesedve, de holnap este már valószínűleg lehet előadást tartani a műsor is csak annyiban szenved változást, hogy a szombatra kitűzött „Antonius és Kleopatra” előadása toledik el egy héttel, amennyi idő alatt a díszleteket ki lehet javítani. A színház műszaki személyzete ma egész délelőtt szorgalmasan dolgozott és Keller Ottó műszaki felügyelő vezetésével minden zugot átvizsgáltak, hogy nem akad-e valami igazítani vagy javítani való. Kérn Márton fővilágosító és négy segédje minden egyes villanylámpát és azok vezetőkeit külön-külön átvizsgálták és ami kis javítani való volt, azt rögtön meg is igazították. A tűz által tulajdonképpen és első sorban a Népszínház károsodik, mert úgy az elégett függöny, mint a felső drapériák a népszínházi alap tulajdonai. A tegnapi tüzeset alkalmával bizonyosodott be, hogy mennyire megfelelő a színházaknál a víznyomásra járó vasfüggöny. Az őszel alakították át a népszínházi kézi-hajtásos vasfüggőnyt víznyomásra és annak előnye már tegnap látható volt, amikor is egy pillanat alatt szinte légmentesen elzárta a vasfüggöny az égő színpadot a nézőtérrel, úgy, hogy a közönség közül sokan nem is tudták a tüzről.

A hivatalos tűzvizsgálatot ma a délután folyamán tartották meg a Nemzeti Színházban. A tűzvizsgálat után az állandó színházvizsgáló bizottság tartott helyszíni szemlét. A kárt mintegy negyven ezer koronára becsülik, amely azonban a biztosításból megtérül.

Az állandó színház vizsgálóbizottság délután tartott ülésében, akként határozott, hogy miután a záporbeszúllék, a színpadon lévő vilamosvezetékeket átátzattá, mindaddig, amíg ezek ki nem cserélhetők, az előadások tartását meg nem engedi. E munkát valószínűleg két napot vesz igénybe, így holnap, szerdán, és holnapután, csütörtökön, nem lesz előadás. Pénteken azonban minden valószínűség szerint az előadásnak semmi akadálya sem lesz. Ennél fogva a „Falusi verebek” holnapra és a „Titok” csütörtökre hirdetett előadása elmarad, pénteken pedig az előrehirdetett „Az elnémult harangok” helyett színré kerül a „Titok”, Pierre Wolff vígjátéka szombaton előrehirdetett Cyrano de Bergerac helyett Az elnémult harangok. Vasárnap délután Stuart Mária, este a Falusi verebek, hétfőn mérsékelt helyárrakkal a Velencei kalmár kerül színré. A szerdára, csütörtökre, péntekre és szombatra előreváltott jegyek árát a jegypénztár az előadás napján esti nyolcz óráig visszafizeti.

— **Vasúti szerencsétlenség.** Münchenből jelentik, hogy az a gyorsvonat, amelyik tegnap este Bécsből Münchenbe indult, Rosenheim bajorországi állomáson beleütközött egy előtte haladó tehervonatba. A gyorsvonat mozdonya és a tehervonat öt kocsija megrongálódott. Egy kocsi vezető és egy forgalmi hivatalnok megsebesült. A gyorsvonat utasai közül néhányan szóra alig érdemes borkarcolásokat szenvedtek. A gyorsvonat, miután kicserélték a mozdonyt, utját tovább folytathatta.

— **Román püspökök konferenciája a kongrua ügyében.** A balázsfalvi görög-katolikus érsek elnöke alatt, Balázsfalván szombaton a kongrua ügyében konferencia volt, amelyen a lugosi és nagyváradai görög-katolikus püspökök, valamint több vikárus és archimandrita vett részt. A püspöki értekezlet konstatálta, hogy az országgyűlés elé terjesztett kongruajavaslat több sérelmes intézkedést tartalmaz a görög-katolikus román egyházra nézve. A konferencia elhatározta, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez felterjesztést intéz a sérelmes paragrafusok kihagyása illetve módosítása iránt.

— **Angolok és magyarok barátkozása.** Londonban a Royal Society of British Artists legutóbbi tanácsülésén elhatározta, hogy Anglia és Magyarország közti barátságos viszonyra való tekintettel helyiségeit a Londoni Magyar Társaságnak állandóan rendelkezésére bocsátja. A Hungarian Society-nek különösen a magyar művészet és iparművészet érdekeinek támogatása körül kifejtett tevékenységét méltányolták. — A Royal Society of British Artists Anglia legrégebbi művész-társaságainak egyike. 1823-ban alapították, III. György király által engedélyezett királyi szabadalom alapján. Ugyanakkor foglalta el a társaság mai palotáját. A társaság elnöke Mr. Alfréd East, a leg híresebb angol tájképfestők egyike, aki egyúttal tiszteletbeli elnöke volt a Magyar Társaság művész-bizottságának, titkára pedig Mr. Caren Martin, aki a Magyar Társaságnak is egyik titkára.

— **A jótékony Carmen Sylva.** A román királynéja, Carmen Sylva, a román karácsonyi ünnepek alkalmából az idén sem felejtkezett meg a szegényeiről. A különféle plébániák által összeírtta azon szegény családokat, akik a kegyetlen tél idején a legszükségesebbet is nélkülözik; ezeknek száma meghaladja a kétezret. Ellátták őket fával, téli ruhával és a királyné határozott kívánatára különös tekintettel voltak a munkaképtelen öregekre. A kiosztott adományok értéke 45,000 frankot tesz ki. A bukaresti szegényeken kívül nem feledkezett meg a jassy-i, galaczi és brailai szegényekről sem.

— **A karánsebesi püspök megerősítése.** Gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter felterjesztést tett a királyhoz Mustá Filáret megválasztott karánsebesi püspök megerősítése iránt. Mustá Filáret ugyanis eleget tett azoknak a feltételeknek, amelyekről a kultuszminiszter az ő megerősítését függővé tette.

— **Segítség az ajkai szerencsétleneknek.** Az Országos Gyermekvédelő Liga az ajkai, valamint a resiczei bányaszerencsétlenségek áldozatainak árváit kivétel nélkül gondozásába vette. Gróf Edelsheim-Gyulai Lipót, a Liga elnöke, ma a következő átiratot intézte Veszprém vármegye alispánjához:

Nagyságos uram! Az ajkai elszerencsétlenedett bányamunkások özvegyei és árvái nyomorának sürgős enyhítésére a mai postával ezer korona segélyt küld az Országos Gyermekvédelő Liga igazgatóságának a kérelemmel, hogy szíveskedjék ezt az összeget rendeltetésének megfelelőleg elhasználni és a felhasználásról hozzánk részletes, névszerinti kimutatást küldeni. Egyben tisztelettel felkérem arra is, hogy mindazon gyermekeknek a nevét, akiknek fölnevelése a szülők elhalálása folytán veszélyeztetve van, hozzánk sürgősen bejelenteni szíveskedjék, hogy azoknak köz-ellátásba vétele, illetve segélyezésére iránt a szükséges intézkedéseket haladéktalanul megtehessek.

Hasonló átiratot intézett a Liga elnöke Isschutz Aurél krassó-szörény megyei alispánhoz, akinek kezéhez a resiczei bányakatasztrófa áldozatainak özvegyei és árvái számára ötszáz koronát küldött.

A Batthyány Lajosné grófnő vezetése alatt megalakult hölgybizottság elhatározta, hogy az ajkai és resiczei bányaszerencsétlenségekben elpusztult munkások árvái és az olasz földrendés károsultjai javára nagyszabású 5 órai teát rendez. A sétalhangversenynyel egybekötött 5 órai teát február 7-én tartják meg a Vigadó termében. Fővédők József főherceg és Augustus főhercegszöny lesznek, akik személyes megjelenésükkel már előre is biztosítják a tea sikerét.

— **Kórházavatás.** Szép és lélekemelő ünnepély folyt le tegnap Sárváron. Felavatták a város kórházát, amely Lajos bajor herceg, gróf Batthyány Lajos, Hatvany-Deutsch Sándor és a lakosság áldozatkészségével létesült. Az ünnepségeket mise nyitotta meg, amelyet Kobere János esperesplébános czelebrált fényes papi segédlettel. Majd díszközgyűlés volt a városházán, ahol Kálmán István, a város bírja üdvözölte a megjelent előkelő közönséget és szölt a kórház alapításának történetéről. Délben bankettet rendeztek. Az első pohárköszöntőt Bezerédj István főispán mondotta a királyra, Herbst Géza alispán Lajos bajor herceg és gróf Batthyány Lajos családjának egészségére üritette poharát, akinek üdvözlő táviratot is küldtek. Felolvasták Hatvany-Deutsch Sándor üdvözlő sürgönyét, amelyben jelenti, hogy a kórház javára hat-ezer koronás alapítványt tett és a czukorgyári betegápoló intézet felszereléseit a kórháznak ajánlotta fel, amit a lakoma résztvevői általános nagy lelkesedéssel és éljenzéssel vettek tudomásul.

— **Nyári zivatar télen.** Ritka természeti tünemény híre érkezik Lippáról. A tudósítás szerint Agaj falu fölött a múlt éjjel fergeg teg vonult végig, mely jelentékeny pusztítást vitt véghez, háztetőket leszakított és gyümölcsfákat kitépett. Majd ömlött a zápor, villámlott s mikor megszűnt a zápor, havazott.

— **Hol a gyilkos?** A budapesti rendőrség öt detektívje van elfoglalva néhány nap óta azzal, hogy a titokzatos kassai rablógyilkost keresi. A rabló áldozata tudvalevőleg Hajnal Lidia rendőri felügyelet alatt álló leány volt, akit borzalmas kegyetlenséggel ölt meg az ismeretlen gyilkos. Az egész országban, főképp Budapesten nagy apparátussal, de hiába keresik a bűnöst. Tegnap végre nagy örömmel tértek be a főkapitányságra a nyomozó detektívek. A Szercesen-utca 1. számú házban egy szerelmes párt nyomoztak ki. Papp Béla volt kassai díjnok volt a férfi, a leány pedig Blitz Ella Mária, akik gyengéd egyetértésben éltek Engel Márkus lakásán. Papp Bélára a kassai rendőrség hívta fel a budapesti főkapitányság figyelmét, mert megállapították, hogy Papp másfél órával Hajnal Lidia meggyilkolása után utazott el Kassáról. A jelek mind arra mutattak, hogy a rendőrség kitünő fogást csinált, a véletlen rávezette a gyilkos nyomára. Kiderült, hogy a Papp Béla multja nagyon gyanús. Állásából sikkasztás miatt bocsátották el. Azóta nagyon sokat forgolódott rendőri felügyelet alatt álló nők között és abból élt, hogy trágár fotográfiákat készített és árult, sőt ismerte a meggyilkolt Hajnal Lidiát is. Mindez egészen valószínűvé tette a rendőrség előtt, hogy a kassai rablógyilkos került kezükbe. A jó fogás felett érzett öröm azonban hamar véget ért. Házkutatást tartottak a szerelmes pár lakásán, de semmiféle gyanús dolgot nem találtak. Se pénzt, se ékszert. Papp Béla karján a vizsgálatnál néhány friss sebet fedeztek fel, de erről azt mondja, hogy fotográfálás közben sérült meg. A rendőrség azután Blitz Ellát kezdte faggatni. Viharos multa nőnek bizonyult, aki bizalmas jó barátságban élt valamikor Szecsődy képviselővel, a hírhedt bélyeghamisítóval is. Gyanús multján kívül azonban felőle sem tudtak egyebet felfedezni. Egyelőre mind a kétfő a rendőrség foglya, de valószínű, hogy még a nap folyamán kénytelenek lesznek elbocsátani őket.

— **Egy lelkész tragédiája.** Szatmárnémetiből jelentik, hogy Gozsa László szamoszsergi görög kat. lelkész a befagyott Szamoszsergi akart átkelni, azonban a jég beszakadt és a partonállók szemeláttára, mintán mentésről szó sem lehetett, a vízbe fult.

— **Letartóztatott terroristák.** Pétervárról jelenti a „Berliner Tageblatt” tudósítója, hogy a politikai titkos rendőrség letartóztatott egy terrorista csoportot, amely magasállású hivatalnokok ellen merényleteket forralt. Egy óras házában egy idő óta körülbelül harmincz ember tartott titkos összejöveteleket és ez gyanút keltett. A politikai rendőrség ma közülük tizenegyet letartóztatott és a nap folyamán még tizenhét embert kerített kézre, köztük három diáknő is volt. Az óras házában egy rejtkehelyen megtalálták az összeesküvés irásait, amelyek felette kompromittáltak és a külföldön élő forradalmárok arczképeit is.

A VII. kerületi Erzsébetvárosi Kör e hó 31-én, vasárnap délután három órakor rendes közgyűlést tart saját helyiségében (Royal-szálló.)

— **Meghalt hegedűművész.** Hausmann Róbert cellista, a volt Joachim-féle kvartett tagja ma délelben Bécsben hirtelen meghalt. A művész ma este koncertet akart rendezni.

— **Földrengés.** Ma reggel öt óra 59 perctől hat óra 20 percig közepes erejű, körülbelül 2500 kilométer távolságból eredő földrengést jeleztek a budapesti egyetemi földrengési obszervatórium műszerei. A Wiechert-inga legnagyobb kilengése hat óra négy perczkor észak-déli irányban 12 mm., kelet-nyugatiban 25 mm. Pár perczrel utóbb egy második, kisebb lökés jelentkezett.

— **Elégett család.** Molodiában ma reggel halva találták Nekeleicsuk földműves héttagú családját. Valamennyien egy szobában aludtak. Mikor reggel felé a parasztlak munkába mentek, Nekeleicsuk kis viskójából füst gomolygott. Sokan odafutottak a tüzet oltani. Hamarosan el is fojtották a veszedelmet s úgy vették észre, hogy a parasztagazda feleségével és öt gyermekével megfulladt. A tűz, úgy látszik egész éjjel lappangott és a füst betódult a család hálószobájába.

— **Zsidó ritus szerint.** A resiczabányai kórházban tegnapi délután a gyárháztalálkozásban meghalt Kavasir Hamid huszonhétéves ileki mohamedán vallású bosnyák gyári munkás. Halála előtt az volt az óhajta, hogy zsidó ritus szerint temessék el. De a resiczabányai izraelita hitközség nem akart a megboldogultnak ingyen sírhelyet adni, ezért a község elöljárósága a katolikus temetőben jelölt ki neki sírhelyet. A temetési szertartást a lugosi rabbi engedelmével zsidó ritus szerint végezte a resiczai kántor.

— **A Debreczeni Csokonai-Kör** e hó 23-án, szombaton délután öt órakor a városháza nagy tanácstermében felolvasó ülést tart.

— **Színházi előadás után.** Turinban történt ez a história, amely lélekbuvároknak ugyancsak anyagot adhat a tanulmányozásra. Egy Baltakaz Elio nevű ember és felesége a dráma hősei. A férj két évig boldogan a feleségével. Ekkor megjelent a kísértés egy tizenkilenczéves legény személyében. A szép asszony beleszeretett a fiuba és nem törődve három gyermekével, Milanóba szökött vele, ahol mindketten egy gyárban találtak munkát és három hétig közös háztartásban éltek. Ekkor a férj megtudta, hol vannak és az asszony meg a saját szüleivel Milanóba utazott, hogy ott boszut álljon nejjén és a csabítón. De a csabító megszökött és csak az asszonyt találták meg, aki bűnbánattal fogadta őket. Végül is a férj bocsánatot ígért, ha felesége hosszabb ideig a gyermekekkel szüleinél fog élni, hogy megbizonyítsa a megbánás komolyságát. A férj többször felkereste családját és a mult szerdán annyira elfogta a vágyódás utánuk, hogy hazavitte az asszonyt Turinba és a teljes bűnbocsánat megünneplése céljából elmentek a színházba, a Teatro Rossinibe. Ott a „Bubos-pacsirtát” játszották. A férfi mosolyogva ment a színházba, az asszony sugárzott a boldogságtól. De a színpadon történtek meglepettették a férj hangulatát és színház után némán tért haza a lakásba. Az asszony nem vette észre, hogy előadás alatt a férj a színpadi eseményekben a maga sorsát látta s a „Bubos-pacsirta” hűtlenségével a felesége hűtlenségét összehasonlítva, felébredt benne a boszu ördöge. Otthon fokozódott az izgatottsága s miközben az asszony átöltözködött, három revolverlövéllyel leterítette. Abban a hitben, hogy az asszony meghalt, saját magára sütötte a fegyvert. Mindketten súlyos sebeikkel a kórházban fekszenek.

— **Lelőtt révész.** A Pálffy koridősbégi hitbizományhoz tartozó farkastoroki birtokhoz a Brenner-ágon átvészelt dunai komp révészét, Németh Istvánt az éjjel ismeretlen tettesek kicsalták magánosan álló házából. Midőn Németh az ajtón kilépett, az ismeretlenek kétszer rülöttek, majd késsel összeszurkálták. Németh meghalt. A csendőrség és a rendőrség erőyes vizsgálatot indított.

— **Rablótámadás.** Tegnap este Kőbányán a Körte-utczában Durrein János téglagyári tisztviselő feleségét megtámadta egy revolveres alak.

— **Pánzt vagy életet!** — kiáltotta a megrémült asszony fiúlébe. — Ezzel a revolver csövét Durreinnéra szegezte.

Az asszony azonban első rémületében nem kiáltott segítségért, hanem megragadta a revolvert és félretolta. A merénylő ettől úgy meghökkent, hogy elfelejtette elsűtni a fegyvert. Közben Durreinnének a hangja is megjött és segélykiáltásaira összecsuódtak a járókelők, mire a merénylő elillant. Durreinné azonban oly rosszul lett az ijedségtől, hogy kocsin kellett a lakására szállítani s most betegesen fekszik.

— **Vérboszu.** Caltabellóban — mint Milánóból jelentik — Rizzutti Calcedonio ügyvédet, a „Giornale d'Italia” levelezőjét, aki már hosszabb idő óta energikus harezot folytatott lapjában a brigantik egyre jobban elharapódzó garázdálkodása ellen és kiméletlen kiirtását követelte, egy Crisai nevű brigantivezér és ennek testvére az utcán agyonlőtte. Crisai és testvére megesküdték, hogy Rizzutti egész családját ki fogják irtani. A rablók eddig már az ügyvéd családjának négy tagját ölték meg, most pedig magát Rizzuttit lesték meg és három revolverlövéllyel megölték. A Rizzutti-családból már csak egy leány van életben.

— **Támadás a vonaton.** A beregmegyei Valóczról Felsőapsára igyekeztek Don Demeter és Mitru, valamint Lenák Demeter és Miron oláh favágók. Valóczon vonatra ültek és minthogy a kocsi zsufolva voltak, a már bennlévő utasokat kidobták és nyitott bicskákkal az ajtót elállták és senkit sem engedtek a kocsiába, sőt a kalauznak is ellenszegültek. Munkácson azonban a valóczai állomásfőnök táviratára csendőrök várták a vonatot és a duhajkodó munkásokat elfogták, és hivatalos közegek ellen intéztek merénylet címűen a munkácsi járásbírósg bírtonéba szállították.

— **A művészek vasuti féljegyei.** A Magyar Képzőművészek Egyesülete már régebben mozgalmat indított az iránt, hogy mint a magyar kultúra számottevő munkásai a hazai vonatokon kedvezményes, féláru jeggyel utazhassanak, hogy így módjukban legyen az ország festői vidékeit minél gyakrabban felkeresni. Ugy a kereskedelmi minisztériumban, mint a kultuskormány kebelében rokonszenvvel kísérik a művészek mozgalmát, amelynek érdekében a művészek monstre deputációval járulnak Kossuth Ferencz miniszter és Szerényi József államtitkár elé. A küldöttséget Róna József elnök és Déry Béla titkár vezetik pénteken délután öt órakor a kereskedelmi minisztériumba, míg a művészek találkozója délután négy órakor lesz a Nemzeti Szalóban.

— **Rablógyilkosság.** Russ község határában Pujról pék a közeli falvakba süteményeket szokott hozdani. Tizennyolczadikán süteményét eladva hazafelé indult, utközben megtámadták, fejszével agyonverték és a nála volt pár koronát elvették. A csendőrség nyomoz, de eddig eredménytelenül.

— **Verekedés egy gyárban.** Nagy ribillió volt ma délelőtt Koch Róbert gyáros Csengeri-utczai lada készítő telepén. A műhelyben váratlanul és hivatalosan megjelent Orbán Sándor, Jaksevoocsy Antal és Zachár József asztalossegédek és felszólították Gara Ferencz és Pauliák József asztalosokat, hogy hagyják abba a munkát, mert nem szervezett munkások. Nagy háborúság tört ki erre és a vendégek közül alaposan elverték Garát és Pauliákat. A három asztalossegéd erre eltávozott, de néhány óra mulva visszatértek s új verekedést kezdtek. A gyáros szerint a verekedés közben több szerszám eltűnt a kezükön. A gyártulajdonos feljelentésére a rendőrség letartóztatta a három asztalossegédet. Már át is kísérték őket az ügyészséghez, amelyet arra kért a rendőrség, hogy szabadulásuk után szállítsa mind a hármukat a tolonczházba, mert a rendőrség is el akar járni ellenük.

— **A nagybányai Polgári Olvasókör** e hó 24-én délután négy órakor tisztújító és évzáró közgyűlést, ugyanez alkalmából este félnyolcz órakor, gróf Széchenyi István emlékének, társasvárosával egybekötött ünnepséget rendez, mely alkalommal a Széchenyi-serleget dr. Stoll Tibor, a kör tagja fogja ünnepi beszéd keretében felavatni.

— **Öngyilkos diák.** Nagyváradon Szeghalmi József tizenhatéves realiskolai tanuló ma ismeretlen okból föbelötte magát. Azonnal meghalt.

— **Lakatosok gyűlése.** A lakatos munkások ma este nagygyűlést tartottak a Népszínház-utczában levő Piskóty-féle vendéglőben, ahol a szövetség felfüggesztésének kérdését tárgyalták.

— **Életunt urileány.** Tegnap délután Zilzer Jakab Rákóczi-utí ékszerész tizenhatéves Olga nevű leánya Rákosszentmihályon, szüleinek vilájában a szájába lőtt. Állapota annyira súlyosra fordult, hogy be kellett hozni Budapestre a Rókus-kórházba, ahol ma délelőtt meghalt. Tetteinek oka állítólag idegesség.

— **Nászajándékok,** jeggyűrűk legelőnyösebben Polgár Kálmán műorás ékszerterelepén, Budapest, VII., Erzsébet-körut 29., I. em. szerezhetők be. Nagy képes album-árjegyzék bérmentve küldetik.

— **Elgázolta a vonat.** Szabó András és Zuboly János lasztori lakosok reggel öt órakor munkába igyekeztek és a sínparon haladtak Mihályi felé, nem vevén észre a közeledő kassai vonatot, mely elgázolta őket. Mindkettőt életveszélyes sérülésekkel szállították az ujhelyi kórházba.

— **Vonatösszeütközés.** Münchenből jelentik, hogy a 18. számú gyorsvonat Gross-Karolinenfeld állomásnál a jelzés figyelmen kívül hagyásával nekiszaladt egy tehervonatnak. Két fekező megsebesült, az egyik könnyen, a másik súlyosan. Mindkét vágány el van zárva. A vizsgálatot folytatják.

— **Megfojtotta a füst.** Nemesmilitics községben Molnár Baba Lajos, hetvennyolcz éves földbírtokos tegnap este ágyában gyertyavilágnál olvasott, miközben elaludt, a gyertyalángtól az asztalterítő meggyuladt s az asztal is tüzet fogott. Mire hozzátartozói észrevették, az öreg embert a füst megfojtotta.

— **Halálozás.** Szilágy Elemér, a zombori függetlenségi párt alelnöke s városi bizottsági tag, tegnap 48 éves korában meghalt. Születés érte, özvegye és három árva fia siratja. Halála a városban mély részvételt keltett.

Idősb Berger Ignác 91 éves korában Nagyváradon meghalt.

Kölonce Mózes, a kézdívásárhelyi ref. egyház főgondnoka, volt 1848—49. honvéd kézdívásárhelyen 75 éves korában meghalt.

Özv. László Martonné, 77 éves korában Brassóban meghalt.

x **Fővárosi Orfeum.** Csütörtökön, január hó 21-én megismétli az igazgatóság a manapság már olyannyira népszerű Péter-matinét, melynél élvezetesebb szórakozás gyermekek részére el sem képzelhető. A matiné kezdete délután 4 órakor lesz. Helyjairai nérsékeltek. Péter eddigi minden fellépése az utolsó helyig eladott házat vonzott.

x **A Steinhardt-Mulató igazgatósága** és művészemlézete a legelső, akik követésméltó módon kivesszik részüket a nagy segélyakeziből, mely a messinai szerenésellenül jártak érdekében világszerte megindult. Szombaton, e hó 23-án délután fél négy órakor fényes műsorral előadást rendeznek, melynek teljes jövedelmét a messinai földrengés károsultjai javára adják.

x **Ha gyermekét egészségben, vidáman és szemlelileg frissen akarja látni, úgy adjon neki dr. Honmel-féle Haematogént.** Ne vezettesse magát félre az utánzatoktól.

x **Fodor-féle vívóterem** a Koronaherczeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívóterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna- és vívásra.

x **Bob-hashajtó a legkellemesebb, 10 fillér.**

Aki az Oltó következetes en mindennap használja az a tudomány mai állása szerint a legjobb fog- és szájhigiénét gyakorolja.

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

Mezei Péterről.

— Ötven év óta színész. —

— január 19.

Jó Mezei Péter nem tartozik az országosan kikiáltott „mesterek” sorába. Mezei Péter, miként ötven évvel ezelőtt, úgy ma is „vidéki” színész. Még pedig a javából; mert az igaz tehetségeknél ugyanazon fájáról sarjadzott Péter, miként a kolozsvári öreg Szentgyörgyi „Pista bácsi”.

A szerető kartársak és a lelkes közönség most január 18-án ülték meg jó Mezei Péter színészkedésének ötvenedik évfordulóját. Péter „bácsi” villanylámpáktól beragyogott fényes, meleg színházban, a modern szegedi színpadon játszotta el „A nagyapót”, amely avatag magyar dalos vigjátéknak szerzői szintén beirták nevüket a magyar színművészet „aranykönyvébe”.

Szigeteti ezen évszázadából, Szerdahelyi ezen zenéjéből áradó hangulata egy elmult, csendesebb életvilágnak, bizonyosan lelkestől földerített jó Mezei Péter „nagyapót” és villámfénytől káprázó szeme elé lebbent a mult... A kalandos, de ifju, piros mult. Midőn még Péterkének is fiatal volt a most ünnepe „Péter bácsi”... Egész kortörténelem az az élet, melyet azóta megfutott, hol gyalogszeresen, hol tergelyen, majd később már rohogó-dobogó gőzparipától, fűtött vasuti kocsiiban, repítve az öreg vándorszínész.

1859-ben még kevésbé volt biztos a magyar színész sorsa. Bolond Istók gyanánt hanyódtakvetődtek az országban. Zsandár, becirker, valamennyien esküdt ellenségei voltak a magyar nyelv és elnyomott magyar lélek vándorapostolainak. Maga a közönség is gyakorta egy rangba helyezte a színész „tészert és ifiasszonyt” a — csepürágókkal. És midőn az emlékező 1859-ik esztendő irták: „felsőbb engedelmével” éppen Erzsébetvárosban működött a Nagy Mihály „igazgatása alatt” csoportosult kis vándorszínész-társaság. A megsárgult színlap bizonyossága szerint „A kastély terméber.” vonultak fel. Korántsem ragyogott villanyfénytől ez a kastélyterem, midőn 1859 január 17-én Mezei Péter kilépett a tákolt színpadra. Alig néhányan lézengettek ott. A bágyadtan pislogó lámpák küzdve küzdöttek a fűtellen „kastélyterem” sötétségével. S nemhogy illatáros pálolyokból mosolygott volna azok a rózsásfehér arcu, gyémánt fülönfüggős szép asszonyok, de még szék sem volt a tember. Kitiunik ez a Mezei Péter ötven év óta örízgetett színlapjáról, amelyen „kéretik a t. publikum, hogy a székeket délután 5 óráig elküldeni méltóztassék”.

Mezeiek ugyanekkor két rég lomtárba került 1—1 felvonásos vigjátékkal szórakoztatták a t. publikumot. És hirdették azt is, hogy „játék után Bogdán Lajos ur szép szülő magyar táncszal kedveskedend” az erzsébetvárosi t. publikumnak, ha ugyan a t. publikumnak kedve volt székét is czipelni a színházba?

Azóta ötven év mult el. Mezei a színművész minden ágával próbálkozott. Énekelt, táncolt, mókázott, szavalt, társalgott, de szerepet soha sem vissza nem utasított, sem soha el nem ejtett „Péter bácsi”, ahogy is „Szögedében” nevezik Mezeit. Bár vidám, bár szomorú szerepiben mindig megfelelt Mezei, sőt számtalanszor az igazi mesterek nagyságáig emelkedett Péter, akinek egész sorozatra tehető: a kiválóbb szerepei. Ezeket elhagyom, mivel fejből ugye sorolhatnám fel mindet, csupán egy a maga nemében páratlan gyűjteményéről emlékezem még.

Jó Mezei Péter — ötven év óta — bár falusi ripacsokkal kutyaolt, bár nagyszínházak és társulatok fényét élvezte, napról-napra megtartotta, halomra gyűjtötte a társulatai által lejátszott darabok színlapját. Sőt ha az előadás során valamely különös esemény fordult elő, Mezei ezt is hiven feljegyezte a félretett színlap hátára. Azért idővel

még becses adatok tárháza lesz ez a sárgult, rongyolt papírlap-gyűjtemény, melynek mosódott betűivel tehetségek lobbantak el, sikerek peregetek felédésbe... Hajh, ez a színészsors. Emberi sors. Egyszer csak legördül a függöny és több tavaszvirág már minékünk nem virul. Mórész Pál.

(*) **Laparcerie a Royalban.** Madame Cora *Laparcerie* Páris számos színházát megjárta színésznő ma este a Royal szállóban mutatkozott be a főváros közönségének. Tíz-tizenöt tagu truppall jött. A színpad: a régi dobogó. Diszlet: néhány spanyolfal. Berendezés: két kis asztal, három fauteuil, egy szék, egy pálna. Nem több. A műsor *Kistemeachers* drámájának, a „L'instinct”-nek egy felvonását ígérte, előadták tehát *Flers* és *Caillavet* háromfelvonásos bohózatát, a „L'évantaill”-t (A legyező). Előadták pedig, mert az ifju *Jacques Richepin*, a párisi fiapóéta, közönségünknek megfelelőbbnek találta ezt a könnyed műfajt a komor és komoly drámarészlet helyett. Ez a *Richepin* vagy nagyon jól ismeri a magyar publikumot, így nagyon udvariatlan. A „L'évantaill” egyébként igen ötletes, szellemes dialógusokba osztott szindarab, s ha mégis unalmasan hatott, annak nem annyira *Flers* és *Caillavet* urak az okozói, mint inkább az a körülmény, hogy a színpadi perspektívát igénylő jelenetek a prokruszteszi máljában eldurvultak, ellaposodtak, egy kicsit kiugrottak a szűk keretből. Amit ez a szerény kis színészcsapat magával hozott, az mindössze egy talán nagy művésznőnek hervadási periódusa, egy jó, kedélyes és distingvált színészt, kinek a nevét műsorváltozás miatt nem lehetett egész bizonyossággal megállapítani, néhány mindkét nembeli jelentéktelenséget és egy kis vérbeli párisiasságot. Nem többet. Monsieur *Jacques Richepin* is beleszámitva. Apropos: és nagyon kevés közönséget. —lle.

(*) **Növendékhangverseny.** Minden tekintetben sikerült hangversenyt rendezett ma este a Nemzeti Zenede növendékeivel. A legtöbb közreműködő jeles tehetségéről és szorgalmáról tett tanuságot. Elsőnek *Roth Hermina* és *Widder Ella* játszották két zongorán *Saint-Saensnek* egy variációját, öszevágó, értelmesen pointírozott előadásban, nagy zenei képességükről téve tanuságot. *Vieuxtemps* Fantasia caprice-a következett *Dósa Adrienne* temperamentumos előadásában. *Aggházy* két zenei apróságát *Chitz Klára* játszotta zongorán igen intelligensen. Majd *Muzsik Noemi* és *Poka Riza* énekeltek egy kettőst a „Büvös vadász”-ból és *Brahms* „Magyar táncok”-at, mindketten igen szép hanggal és sok érzéssel. *Ringer Lily* következett, aki négy kisebb zongoradarabot adott elő nagy rátermettséggel és meglepő intelligenciával. *Butkyay Ákos* Szonátájának első tételét játszották *Heinrich Emilia* hegedűn és *Heinrich Hermina* zongorán öszevágó stílusos előadásban. *Turcsányi Olga* zongorajátéka fejezte be a hangversenyt, aki *Chopin* egy *Largetto*-ját és *Dohnányi* Rapszódiaját játszotta, különösen az utóbbit meglepő bravurral. Különbben az egész hangverseny jóval emelkedettebb nivót mutatott, mint az átlag növendékhangversenyek, ami az igazán szakszerű vezetést dicséri.

(*) **A Magyar Nyelvtudományi Társaság** ma este a Magyar Tudományos Akadémia heti ülés-terében tartotta meg ezidei rendes közgyűlését *Szily Kálmán* elnök vezetésével. Az elnöki megnyitó után *Lampérth Géza* „A kuruczok magyar nyelvéről” tartott érdekes és zajos tetszéssel fogadott előadást. Utána *Gombóc Zoltán* ismertette évi jelentését. Ezután a mult év zárszámadását és a jelen év költségvetését tárgyalták. Végül megválasztották jegyzőnek *Horger Antalt*, budapesti választmányi tagoknak *Asbóth Oskárt*, *Csapodi Istvánt*, *Erdélyi Lajost*, *Gyomlay Gyulát*, *Nagy Gyulát*, *Négyessy Lászlót* és *Szell Farkast*; vidéki választmányi tagoknak pedig *Csengeri Jánost*, *Erdélyi Pált*, *Szilády Áront*, *Dézi Lajost*, *Pap Károlyt* és *Pápay Józsefet*.

(*) **A Vigszínházban** ebben az egész hónapban váltakozva adják az „Izrael”-t és a „Király”-t. *Bernstein Henri* szenzációs színműve és *Flers, Caillavet* és *Aréne* jóízű vigjátéka egyaránt vonzza a közönséget, úgy, hogy a nézőter estéről-estére zsu folásig telik meg. Holnap, szerdán, az „Izrael” van soron.

(*) **A Magyarhoni Földtani Társulat** ülésében dr. *Schafarik Ferencz* műgyetemi tanár a királyhidai köfajtóban föltárt tengeri állatok és növényektől fölépített miocén koru rétegekről értekezett. Dr. *Vadász M. Elemér* egyetemi tanársegéd, a második előadó bemutatta a déli Bakony jura-rétegeiről szóló tanulmányát. Végül dr. *Gaal István* dévai főreáliskolai tanár értekezett a hunyad-megyei Marosvölgy sotelep-foszlányairól.

(*) **„A boszorkány” kilencz óraker.** Sarah Bernhardt első fellépése Sardou híres drámájában, a nálunk is nagy sikert aratott *La Sorcière* (A boszorkányban) lesz. Ez az első darab, miután a művésznő utolsó vendégszereplő állomásáról nem érkezhettek meg elég korán és ennek a darabnak előkészületei bizonyos időt igényelnek, kilencz óraker kezdődik. Ez lesz az első előadás, amely a párisi színházak mintájára 9 óraker veszi kezdetét. Sarah első fellépése előtt szerdán *Dregely Gábor* szatirikus komédiája „A szerencse fia” kerül színre. A Magyar Színház legközelebbi üdonsága, amely a jövő héten kerül bemutatásra, *Lengyel Menyhértnek*, a „Hálás utókor” szerzőjének, új darabja, a „Falusi idill” lesz.

(*) **Az Izraelita Magyar Irodalmi Társaság** ma este a Terézvárosi Kaszinó nagytermében dr. *Ágai Adolf* elnöklése mellett felolvasó ülést tartott, amelyen nagyszámu és előkelő közönség jelent meg. Az első felolvasó dr. *Sebestyén Károly* volt, aki Byron héber melódiáinak keletkezéséről, szelleméről és arról a puritán angol műleüről értekezett, amelyből az angol költőnek ezek a gyönyörű költeményei fakadtak. A közönség zajos tapsal fogadta a minden ízében érdekes felolvasást, amelyet *Balla Ignác*znak „Hetediziglen” című verse követett. A tizenhat részből álló hatalmas, mély érzésű költemény Jeruzsálem elpusztulásának idejét varázsolja elénk, amikor Rómát a templom lerombolásáért hármaz átok érte. A természet zsufolásig megtöltő közönség a gyönyörű verset óriási tapsal honorálta, mely még akkor is zugott, amikor dr. *Farkas Pál* lépett az emelvényre, aki „Társadalmi mozgalmak a zsidóságban” címen tartott tetszéssel fogadott szabad előadást. Az elnök zárszavai után a felolvasó ülés véget ért.

(*) **Halmi Arthur kiállítás.** Művészetünkben ritkán tapasztalt érdeklődés kíséri *Halmi Arthur* gyűjteményes kiállítását a Nemzeti Szalonban, amelynek termeiben nap-nap után a főváros legelőkelőbb közönsége ad találkozót. A látogatók között voltak gróf *Tisza István*, gróf *Zichy János*, *Berzeviczy Albert*, *Dessowffy Arisztid*, *Fraknói Vilmos* püspök, *Bezerédj* államtitkár stb. A nagy sikerű tárlat naponta reggel 9 órától délutáni 4 óráig van nyitva és a belépődíj személyenként 1 korona.

(*) **A Tudományos Akadémia tagjai.** A mult esztendőben a Magyar Tudományos Akadémia tagjai közül tizenegy kiváló tudóst ragadott el a halál. Ezek a következők: *Zeller Eduárd* kültag, *Barbier de Meynard C.* kültag, *Schönherr Gyula* levelezőttag, *Sickel Tivadar* kültag, *Duka Tivadar* tiszteleti tag, *Brusina Spiridion* levelezőttag, *Boissier Gaston* kültag, *Fiedler József* kültag, *Than Károly* tiszteleti és igazgatósági tag, másodelnök, *Blaydes Fridrik* kültag és *Falk Miksa* levelezőttag. A tagok létszáma, miután a közelmultban *Joannovics György* levelező és tiszteletbeli tag is meghalt, jelenleg a következőképpen áll: Tiszteleti tagja van az Akadémiának 20, rendes tagja 56, levelezőttagja 139 és külső tagja 79; összesen 294.

(*) **Bihari szür Berlinben.** Bródy Sándor falusi életképe, a „Tanítónő”, tudvalevőleg e napokban kerül bemutatásra Berlinben. A próbákat maga a szerző vezeti. A főpróba már közeledik és Bródy Sándor a minap rémülten vette észre, hogy a falusi bírónak — akit itt Várad Miklós alakított — nincs fekete szüre. Azonnal táviratozott ismerősökhez, rokonokhoz, jobbra-balra, de megfelelő szürt sehohsem kapott. Végre mentőgondolata támadt és a következő táviratot küldte Berlinből Kolozsvárra:

Janovics igazgató Kolozsvár.

A „Tanítónő”-ben sürgős szükségem van a falusi bíró számára nagy és szörös fekete bihari szüre. Ha nincs, hasonlóra. Kérem, holnapi postával küldeni. Bródy.

A fekete nagy és szörös szür már utazik is Bécs felé.

(*) Az Országos Színészegyesület tanácsa ma délután rendkívüli ülést tartott, amelyen Ditrői Mór elnökölt és megjelentek Szirmai Imre, Balassa Jenő, Tapolczai Dezső, dr. Faludy Jenő ügyész és több vidéki színigazgató. A tanácsülés elsősorban a vidéki színigazgatók számadásával foglalkozott és örömmel vette tudomásul, hogy mindannyian örömdetes módon tették eleget az erkölcsi, de egyben az anyagi követelményeknek is. Ezután áttértek a fegyelmi bizottság tegnapi délutáni ülésén hozott határozatok tárgyalására és az ítéletek közül többet helybenhagytak, köztük Mariházy Miklós kecskeméti színigazgatót is, akit 500 korona pénzbírságra ítélték, noha a fegyelmi bizottság már régebben nagyobb összeget is rótt ki a fejére. Mariházy azonban megkövette a tanácsot és kijelentette, hogy azokban a cikkekben, amiket állítólag ő helyezett el a különböző vidéki lapokban, semmiféle rosszulindulatot nem táplált a tanács iránt. A tanácsülés ezután több apróbb ügyet intézett el.

(*) A „Miénk” kiállítása. A magyar impressionisták és naturalisták körének második kiállítása február hó 7-én nyílik meg a Nemzeti Szalonban. A művészcsoport anyagának elbírálását és rendezését a folyó évben is a Szinnyi Merse Pál, Ferenczy Károly és Rippl-Rónai Józsefből álló intézőség eszközölte, de minden alapító tagnak jogában van egy művést vendégül meghívni a kiállításra, akiknek műveit a Miénk összes tagjai bírálják felül. A Miénk kiállítására iránt művészkörökben általános az érdeklődés.

(*) Lenkei Hedvig a mentők javára. Az Urániában január 25-én délután négy órakor Lenkei Hedvig, a Nemzeti Színház művésznője a mentők javára illusztrációkkal kísért gyermekmeséket mond. A jótékony célra való tekintettel Molnár Viktor államtitkár díjtalanul engedte át az Uránia helyiségét. Díjtalanul dolgozott Márk Lajos festőművész az előadás érdekében, aki a rendkívül izléses plakátokat festette. Az előadás iránt a közönség körében nagy érdeklődés nyilvánul meg.

(*) Nemzetközi rajzoktatási kiállítás. Radics Jenő miniszteri tanácsos, az Országos Iparművészeti Múzeum igazgatója a magyar rajzoktatás fejlődésére és a magyar iparművészet nemesbűléseire rendkívül előnyösen ható anyagot szerzett meg, amelyből most rendeznek kiállítást a múzeum palotájának hatalmas üvegesarnokában. A kiállítás az angol, a francia és az amerikai ipari rajzoktatás módszerét és működésének eredményét tárja elénk. A kiállítást — melyet dr. Czako Elemér rendez — hétfőn, a hó 25-én délelőtt mutatják be a sajtó képviselőinek és délután nyitják meg innepélyesen, attól fogva naponként délelőtt 9—1-ig és délután 4—7-ig díjtalanul nyitva lesz.

(*) Az Idő című hetilap újabb száma érdekes tartalommal jelent meg. Vezetőcikkeket Ráspoly, verset Kiss Menyhért, tárcát Ráskai Ferencz, politikai karczolatot Pakots József írt a lapba. A Krónikák közt figyelemreméltó hozzászólásokat talál az olvasó a hét aktuális eseményeihez, míg a Szezon rovatban egy humoros apróságot. A tartalmat Heraszthy Lajos és Komáromi-Katz Endre cikke, egy bájos angol novella, azonkívül gazdag közzgazdasági és irodalom rovat egészíti ki. Az Idő félre 6 koronáért rendelhető meg Péterfi Gyula szerkesztő-tulajdonos ezimén: Felső erdősor 32.

(*) „A Család.” Változatos és érdekes tartalommal jelent meg Ruttkay György folyóiratának új száma is. Hosszabb elbeszélést Gárdonyi Géza kezd „A Család”-ban. Rajta kívül még Kálnoki Bedő Béla írt novellát. A vezető cikkek Ruttkay György tollából való és a pornografiáról szól; dr. Alföldi Béla a lakásról írt érdekes cikket. Verset Mártonffy Máriustól és Balla Miklóstól, versfordítást — Meyer Konrad Ferdinánd egy hangulatos költeményét — Feleki Sándortól közöl a lap. Jánoska pompás megfigyelései, egy tudósítás az első közös könyvháról, ezenkívül a gazdag és tartalmas rovatok: Színházi napló és közzgazdasági élelkitik „A Család” új számát. „A Család” előfizetési ára egész évre öt korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VII., Erzsébet-körut 26.

(*) Hangversenyek. Kubelík Jan egyetlen hangversenyében, mely esütörtökön, jan. 21-én este fél 8-kor lesz a székesfővárosi Vigadó nagytermében. Raab Sándor zongoraművész közreműködésével a következő műveket fogja előadni: 1. Spohr, 8-ik hegedűverseny. 2. Bach-Taussig, Orgona-szonáta és Fuga, előadja Raab Sándor. 3. Sinding, Hegedűverseny. 4. Chopin Nocturne, Improptu, Rubinstein, Staccato Etude, előadja Raab Sándor. 5. Paganini, Etudek és Hubay Csárdajelenet. Jegyek a Harmónia zeneműterjeskedésben kaphatók. Culp Julia jövő szerdán, a hó 20-án bucsuzik második dalstélyán a fővárosi közönségtől. Músora ezúttal Mendelssohn, Leewe, Wolf Hugó, Strauss R. dalai-ból és Brahms legszebb népdalaiból van összeállítva.

FŐVÁROS.

A gázyár szerződése.

— Egy meglepő ajánlat. —

Budapest, január 19

A fővárosnak a gáztársasággal kötött szerződése tudvalevően 1910-ben lejár s a fővárosnak idejében kell gondoskodnia a köz- és magánvilágítás zavartalan ellátásáról. A közgyűlés már kimondotta, hogy a társaság mostani szerződését meghosszabbítani nem hajlandó és a gázyárakat megváltani kívánja. A gáztársaság, ugy látszik, számolt a közgyűlésnek ezzel a határozatával s ma a régi szerződéstől függetlenül, önálló ajánlatot tett a fővárosnak egészen új szerződés megkötésére. Az ajánlat olyan kedvezményeket biztosít a fővárosnak, amelyek meghaladják azt a jövedelmezőséget, amire a tavasszal a Mérnök- és Építész-Egyesületben tartott előadások számításait építették. A társaság harminczöt millió koronát hajlandó befektetni új gyár építésébe s az új gyárat és a régiakat minden berendezésével és tartozékával a szerződés lejártakor ingyen engedi át a fővárosnak. Ingyen látja el a közvilágítást, még pedig a főbb utvonalakon villamos lámpákkal, amelyeket a szerződés lejártakor szintén ingyen enged át. Ezenfelül évenként 800.000 koronát és bruttó bevételéből 3, illetőleg tíz százalékos részesedést ad a fővárosnak, a gáz árát leszállítja husz fillérről tizenhat fillérré, az órábéréket elengedi s a gázórát ingyen állítja fel és tartja jókarban.

Ez az ajánlat minden esetre komoly megfontolásra készítheti még azokat is, akik elvben a városi kezelés hívei, mert még azoknak meg kell vizsgálniok, hogy az ajánlatban biztosított kedvezményeket és jövedelmeket a városi kezelés a főváros háztartásának és a fogyasztó közönségnek tudja-e adni.

Az ajánlat.

A gáztársaság ajánlatának bevezetésében arra hivatkozik, hogy hosszú működése alatt egy a köz-, mint a magánfogyasztást mindenkor kifogástalanul ellátta és működése ellen sem az üzletfelek, sem a hatóság sohasem tehetett jogos panaszt. Azután kijelenti, hogy amint már régebbi előterjesztéseiben is jelentette s amiről már a hatóság is meggyőződött, a légszeszfogyasztást már most is csak a legnagyobb nehézséggel tudja ellátni, 1910. után pedig a mai berendezésekkel a szükségletet kielégíteni teljesen lehetetlen. Nehogy a légszeszszolgáltatásban komolyabb zavarok támadjanak, a társaság hosszú idő óta alaposan tanulmányozza a kérdést és megtevé minden előkészületet arra, hogy a szerződés megkötése esetén azonnal hozzáfoghason az új gázyár megépítéséhez.

Szerződéses viszonyunk egész tartama alatt — mondja az ajánlat — mindenkor igyekeztünk a magunk hatáskörében a székesfőváros érdekeit előmozdítani; ezen érdekek szolgálatában most is teljesen készséggel rendelkezésre bocsátjuk a székesfőváros közönségének szerzett tapasztalatainkat és előtanulmányainkat még abban az esetben is, ha velünk új szerződéses viszonyba lépni nem kívánna.

A társaság kijelenti, hogy az új szerződés lejártakor tehermentesen, ingyen üzemképes, használható jó állapotban átadja a fővárosnak a Ferencvárosi I. számú közszénelégszeszgyárat, a ferencvárosi II. számú közszénelégszeszgyárat, az ezzel kapcsolatos vizsgágyárat, a lipótvárosi és légy-mányosi légszeszgyárat. Valamennyit a hozzájuk tartozó telekkel együtt. Átadja ingyen a fővárosnak az utcai csőhálózatot minden tartozékával, a nyilvános utcai világításra szolgáló valamennyi lámpást és a fogyasztóknál felállított összes gázmérő-órát. A józsefvárosi és Margit-köruti gyárat a társaság lebontja s a józsefvárosi gyárból két gáztartót, a Margit-köruti gyárból egy gáztartót hagy meg, azokat is a hozzájuk tartozó telekkel együtt ingyen átengedi a főváros tulajdonába.

A fogyasztás zavartalan ellátása és a szükséglet akadálytalan kiszolgálása érdekében a társaság a saját költségén átépíti a ferencvárosi gyárat

napi 250.000 köbméter gáz termelésére. Ezenkívül a főváros által jóváhagyott építési és berendezési tervek szerint 500.000 köbméter napi termelésre berendezett új központi gázyárat épít.

Kötelezi magát a társaság, hogy az átalakításra, az új gyár építésére és berendezésére harminczöt millió koronát fektet be. A harminczöt millió koronából foganatosított minden átalakítást, építkezést, telekkel együtt, minden beruházást és beszerzést a szerződés lejártakor ingyen, tehermentesen, használható, üzemképes állapotban adja át a főváros birtokába és tulajdonába.

Kötelezettséget vállal a társaság, hogy az új szerződés tartama alatt az utcai csőhálózatot saját költségén kiegészíti, saját költségén beszerzi a nyilvános utcai világításra szolgáló lámpásokat és gázmérőket. Ezeket is ingyen átengedi a fővárosnak. A beruházásokra fordított minden kiadást hitelesen igazolja és mindent a főváros ellenőrzése mellett foglal leltárba.

A társaság ajánlatában elvállalja az utcai világításra szükséges gáz ingyenes szolgáltatását. Alapmennyiségül az a gázmennyiség szolgál, amelyet a társaság 1910-ben köteles szállítani. Ehez az alapmennyiséghez minden évben 200.000 köbmétert hozzáad. Ez a mennyiség körülbelül 520 lámpás évi fogyasztásának felel meg, vagyis a főváros a lámpások számát évenként 520-szal szaporíthatja anélkül, hogy az utcai világítás egy fillérébe is kerülne. Az utcai lámpások kezeléséért, fentartásáért, gyújtásáért és eloltásáért a társaság a fogyasztott gáz köbmétere alapján 6 fillért számít, az Auer-égők kezeléséért pedig minden lámpás után egy fillért.

Kötelezettséget vállal a társaság arra, hogy a Váci-körutat, Deák-teret, Károly-körutat, Kálvint-teret, Vámbház-körutat, Lipót-körutat, Teréz-körutat, Erzsébet-körutat, József-körutat, Ferencz-körutat, Andrassy-utat, Rákóczi-utat, Baross-teret, a Thököly-utat a Verseny-utcaig, a Külső Kerespesi-utat a Lóvásártér-utcaig, a Kossuth Lajos-utczát, Eskü-teret, Eskü-utat, az Üllői-utat a Kör-utig, a Ferencz József-rákpártot a Petőfi-szobortól az Eötvös-térig, a Ferencz József-teret, Fűrőd-utczát, Váci-utczát az Eskü-utctól a Gizellatérig, Gizella-teret, Dorottya-utczát, Városligeti Állatkerti utat, a Stefánia-utat a Thököly-utig és a Várkert-rákpártot fokozatosan a főváros által megállapított sorrendben öt év alatt hétszázötven darab villamos ivlámpással szereli fel és a villamos világítást a szerződés ideje alatt saját költségén ingyen üzemben tartja. A főváros ezeken az utakon azért a gázlámpákat is égetheti. A villamos világításához szükséges minden berendezést, valamint a lámpások kezelését és fentartását, a villamos áram szolgáltatását a társaság mind a saját költségén látja el és a szerződés lejártakor az egész berendezést ingyen átengedi a fővárosnak.

A gáz árát köbméterenkint világításra husz fillériben, egyéb célra tizenhat fillériben állapítja meg. Azokban a lakásokban azonban, amelyek három lakható szobánál nem nagyobbak és évi béruk az 1400 koronát meg nem haladja, 1916. július 1-től, azokban az ipari és kereskedelmi célra szolgáló helyiségekben, amelyeknek évi bére 1600 koronánál kisebb, 1918. július 1-étől, a lakóházak lépcsőházában, udvarain, közös mosókonyhában, szárítópaplason és pinczelejáraton szükséges világító gáz árát 1920. július 1-étől 20 fillérről 16 fillérré szállítja le.

Kijelenti a társaság, hogy 1911. január 1-től az ipari és háztartási célra, 1914. január 1-től a világításra használt gáz mérésére alkalmazott gázórákért a bérleti, illetőleg használati díjat a fogyasztóknak elengedi, s a mérőket saját költségén tartja állandóan használható állapotban. A légszeszszesz mérési díja akkor egészen megszűnik. Részesedés címén a társaság a fővárosnak évi 800.000 korona fix összeget és ezenfelül a husz fillérről eladott légszesz bruttó bevétele után tíz százalékot, a tizenhat fillérről eladott légszesz után három százalékot ajánl föl. Kijelenti a társaság, hogy ha a főváros az utcai világításra felajánlott gáz helyett annak árát kívánja, hajlandó a fővárosnak évenként 850.000 koronát fizetni, s az ut-

onai világitásra szükséges gázt köbméterenkint viz fillérért adni.

Kötelezettséget vállal a társaság arra is, hogy tisztviselőinek, alkalmazottainak és munkásainak a számára nyugdíjintézetet alakít, amelynek alapszabályait a székesfőváros hozzájárulásával csinálja meg. A nyugdíjintézet működését legkésőbb 1913. január 1-én kezdi meg. Az ajánlat szerint a szerződés 1958. június 30-án déli 12 órakor jár le. A társaság arra kéri a tanácsot, hogy határozatáról 1909. május végéig értesítse, miután a légszuszgyártásnak az 1910. éven túl való biztosítása olyan előintézkedéseket követel, amelyeket későbbre halasztani lehetetlen.

A gázgyári bizottság ülése.

A légszuszgyártási kérdés megoldására kiküldött bizottság ma délelőtt dr. Bárczy István polgármester elnöklésével ülést tartott, amelyen az előadói tisztet Buzáth János tanácsjegyző látta el. Bárczy polgármester bejelentette, hogy a Császár Jenő halálával megüresedett tagságra Bachruch Károlyt hívták be. Elmondja, hogy Heuffel Adolf középítési igazgató és az illetékes ügyosztály megtették előterjesztésüket a budai gyár elejtésére, az új gyár felépítésére nemzetközi pályázat kiírására, a hely megjelölésére és a felek megállapodására vonatkozólag. Buzáth tanácsjegyző ezután ismertette az ügyosztály előterjesztését.

Bárczy polgármester az előterjesztés után annak a véleménynek adott kifejezést, hogy a bizottság e jelentések alapján még végleg nem határozhat. Azt ajánlja, hogy egy szakkörökből álló albizottságot küldjenek ki, amelynek tagjainak ajánlja: Asbóth Emilt, Neuschloss Kornélt, Hauszmann Alajost, Steinhardt Antalt, Ripka Ferenczet, Ritter Gyulát, azonkívül Kajlinger Mihály vízműigazgatót és az összes fővárosi szakközvegeket. Ennek a bizottságnak feladata lesz, hogy minden irányban megtalálja a kielégítő megoldást. Dr. Platthy György hozzájárult az ügyosztály előterjesztéséhez a polgármester módosításával. Aggodalma van azonban a budai gázgyár megszüntetése tekintetében. Azt kívánja, hogy a bizottság foglaljon állást az új gázgyár helyének megjelölése kérdésében. Retter Gyula nem tartja szükségesnek a nemzetközi pályázat kiírását. Leghelfesebb volna, ha a külföldi szakmérnököket a gépekre vonatkozólag megkérdeznék, mert hiszen a gázgyár felépítésénél a gépek a legfontosabbak. Báró Herzog Péter azt javasolja, hogy az albizottság először a telek megválasztásának kérdésével foglalkozzék és hogy lehetőleg városi telken épüljön az új gázgyár. Márkus József szintén szükségesnek tartja a hely előleges kijelölését, mert nem akarja, hogy a város úgy járjon, mint a vízműépítésnél járt, amelyre igen sokat ráfizetett. Különben hozzájárul a polgármester indítványához. Kasics Péter azt tartja, hogy nemcsak ki kell jelölni ezt a telket, hanem meg is kell szerezni. Budát illetően az a kívánsága, hogy az albizottság ebben az irányban is tüzetes vizsgálat alá vegye a dolgot. Vosits Károly tanácsos reflektál a felszólalásokra. Teljesen osztja Márkus nézeteit. Az összes felterjesztésekből és szakvéleményekből arról győződött meg, hogy elsősorban a nivó, másodsorban pedig a hozzáférhetőség kérdése az, amelyre a legnagyobb súlyt kell helyezni. A budai gyár tekintetében kénytelen volt elfogadni a műegyetemi tanárok szakvéleményét, amely egy koncentrikus gyár építését hozta javaslatba. Ragaszkodik a nemzetközi pályázat kiírásához, csak azt kéri, hogy a kiküldendő albizottságban a légszuszgyártás is képviselve legyen. Az ülés folyamán érkezett a városházára a gázgyár ajánlata, amiről Bárczy elnök azonnal jelentést tett a bizottságnak. Ezután a bizottság egyhangúlag hozzájárult az albizottság kiküldéséhez és az ülés ezzel véget ért.

( ) (Megváltoztatott tanácsi határozat. A főváros tanácsa, mint másodfokú iparhatóság, Szlavik Gyulát, a Dunagőzhajózási Társaság helyettes igazgatóját az 1891. évi 14. t.-cz. 33., illetve 26. szakaszába ütköző kihágás miatt 20 korona pénzbüntetést ítélte azért, mert a társaság alkalmazottait 1907. évi február 28-án a Budapesti Kerületi Be-

tegségélyző Pénztárból kijelentette és márczius 1-ével a Magyar Hajózási Egyesület betegsegélyző pénztárába jelentette be. Az igazgató felelt az ítélet ellen és a kereskedelmi miniszter, mint harmadfokú iparhatóság ma érkezett leiratában értesítette a fővárost, hogy Szlavikot felmentette, azzal az indoklással, hogy Szlavik teljesen jogszerűen járt el, mert az utóbb említett pénztár a bejelentés megtételekor a miniszteri törzskönyvben mint vállalati pénztár szerepelt s az átírást tehát a helyettes-igazgató joggal tette, mert a törvény erre vonatkozólag tiltó rendelkezést nem tartalmaz.

( ) (A tanács és az adóreform. A tanács mai ülésében megállapította, hogy a képviselőház pénzügyi bizottsága a törvényhatóság és a városok országos értekezlete által tett felterjesztésben felsorolt sérelmeket nem vette figyelembe. Miután a pénzügyminiszter több ízben kijelentette, hogy nem zárkózik el a javaslatoknak bizonyos méltányos irányban kért megváltoztatások elöl, a tanács elhatározta, hogy az utolsó órában ismételt megkéri a pénzügyminisztert, hogy a javaslatok összes sérelmes rendelkezéseit változtassa meg. A tanács előterjesztést tesz a holnapi közgyűlésnek.

( ) (Az ideiglenes munkások biztosítási kötelezettsége. A kereskedelmi miniszter értesítette a fővárost, hogy az utcákon felgyülemlt hó eltakarítása céljából alkalmazott ideiglenes munkások által teljesített munka nem sorozható az 1907. évi 19. t.-cz. 1. szakaszának 4., illetve 3-ik szakaszának 5. és 7. pontjaiban említett munkálatok fogalma alá és így azokra az idézett törvényszerinti betegség és baleset esetére való biztosítási kötelezettségnek hatálya ki nem terjed.

( ) (Sopron polgármestere Bódy tanácsosnál. Dr. Töpler Kálmán, Sopron szabad kir. város polgármestere a város számvevőjének kíséretében felkereste ma dr. Bódy Tivadar tanácsost s felkérte őt, hogy ismertesse meg vele a chekk és clearing utján történő adófizetés módját. A tanácsos a kérelemnek igen szívesen tett eleget és felkérte Pogány Lajos adószámveteli főnököt, hogy dr. Töpler Károlyval a rendszert ismertesse meg.

( ) (Sirok kiüresítése. A tanács egy régebben kelt határozatához képest 1908. december 31-én járt le az az idő, amelyet a Kerepesi-uti temetőben az 1., 2., 25., 26., 32., 40., 45., 46. és 52. számú sírhelytáblák kiürítésére kitűzött, mert e táblákon lejárt az utolsó temetkezéstől számított 30 évi határidő. A tanács most ezt a kiürítési határidőt 1909. április 15-ig meghosszabbította. Amennyiben valaki e táblákon nyugvó hozzátartozóinak a temetése és szelvényét az ez időszaki temetkezési helyre, vagy a Kerepesi-uti temetőben épülő sírboltokkal kapcsolatosan létesített csontfűlkékbe a megfelelő díjak lefizetése mellett áthelyezni óhajtja, az e kívánságát idejében jelentse be a dunabalti köztemetők igazgatóságának.

Nyilttér.

Dr. KÁLLAY ZOLTÁN jogi szemináriuma

Budapest, IV., Magyar-utca 3.

Kiváló sikerrel s alaposan készít elő az alapvizsgáktól az ügyvédi vizsgáig bármely jogi vizsgára.

== Nem tévesztendő össze hasonló intézetekkel. ==

Jogtudományi és államtudományi szigorlatokra, alapvizsgákra, államvizsgákra, ügyvédi és bírói vizsgákra előkészít biztos sikerrel

Dr. ERŐS YILMOS jogi szemináriuma

Budapest, VII. ker., Wosselenyi-utca 18. szám. Fiókintézet: Kolozsvár, Deák Ferencz-utca 14. szám.
TELEFON 118-57. TELEFON 118-57.

Herczeg Ferencz

A királyné futárja című regényének a közlését most kezdi meg az Uj Idők. Évnyegyedre 4.— korona. Mutatványszámot küld az Uj Idők kiadóhivatala Budapest, Andrássy-ut 10. szám.

A „Vasárnapi Ujság”-ban most folyik Mikszáth Kálmán

„A fekete város”

című regénye.
Most belépő előfizetők (ha fél évre fizetnek elő) a regénynek eddig megjelent részét és a

„Karácsony”

című értékes diszalbumot ingyen kapják.
Előfizetési ár negyedévre 4.— kor. félévre 8.— kor. Mutatványszámokat szívesen küld a kiadóhivatal.
BUDAPEST IV., Egyetem-utca 4. szám.

Az „Egyetértés Vasárnapjában”

megjelent clichek mérsékelt áron kaphatók az Egyetértés kiadóhivatalában
Budapest, VI., Eötvös-utca 32. szám.

EGYESÜLETEK.

(—) A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet helyiségeiben felolvasást tartott Fleischl Róbert építész egy modern és érdekes találmányról, a Kemény-féle egytetemes állványhidról. A találmány egy vasból való oly rácsostartó, melynek rácsrudjai minden irányban pontosan beállíthatók és tetszőlegesen hosszabbíthatók meg. Ez által a rácsostartó magassága és hordképessége a szükséghez képest növelhető, anélkül, hogy az alkotó elemek kicserélése váljék szükségessé. Egy és ugyanazon szélességű elemekből hidak építhetők, négy métertől száz méterig egy nyílásban. Megépíthetők továbbá ezen hidak hidfői és közbeeső pillérei is. A találmány célja, hogy mindennemű építkezéseknél az eddig szokásos faállványokat és provizóriumokat helyettesítse, melyek a faanyag gyors elhasználódása és a szereléssel járó költséges munka révén legalább is kétszer annyiba kerülnek, mint amennyiret ugyanazon állványozást a Kemény-féle egytetemes állványhiddal el lehet végezni.

(—) A Társadalomtudományi Társaság e hó 23-án, szombaton este hat félhat órakor saját helyiségében felolvasó ülést tart, melynek tárgya Rácz Gyula előadása: „A magyar osztályképződés gazdasági alapjai és demokráziánk fejlődési lehetőségei.” Az előadást ugyanazonnap és e hó 25-én félhat órakor vita követi.

(—) A Magyar Földrajzi Társaság e hó 21-én, csütörtökön este hat órakor a kir. magyar tud.-egyetem Földrajzi Intézetének nagy tantermében (VIII., Fhg. Sándor-utca 8. szám alatt a régi képviselőház üléstermében) felolvasó estélyt tart.

(—) A Tulipánszövetség Magyar Védőegyesület igazgatótanácsa e hó 21-én, csütörtökön délután félhat órakor József-körut 8. szám alatti helyiségében ülést tart, melyre az igazgatótanács tagjait az elnökség meghívja.

(—) A Természettudományi Társulat évi rendes közgyűlését e hónap 29-én, csütörtökön délután öt órakor tartja meg a Tudományos Akadémia elsőemeleti kis termében. A közgyűlés tárgyai: Elnöki megnyitó Wartha Vinczótől. Titkárok és választmányi tagok választása. Titkári jelentés Illosvay Lajostól. Pénztári jelentés Karlovsky Geyzától. Könyvtári jelentés Ráth Arnoldtól. A választmány előterjesztései. Pályakérdések. Indítványok.

(—) A Magyar Néprajzi Társaság e hó 20-án, szerdán délután öt órakor a Magyar Tudományos Akadémia I. emeleti üléstermében nyilvános felolvasó-ülést tart, melynek tárgyai: 1. Dr. Heller Bernát: Mese- és mondaclemek. 2. Dr. Bartucz Lajos: A jász-dósi honfoglalási koponyákról.

(—) A Magyarországi Kereskedelmi Utazók Egyesülete dísztermében e hó 21-én, vasárnap délelőtt tizenegy órakor dr. Maly Ferencz műszaki tanácsos „A hazai textilipar fejlődéséről az utolsó tíz évben” előadást tart.

(—) A Magyar Pedagógiai Társaság e hó 23-án (szombaton) délután öt órakor a M. T. Akadémia heti üléstermében XVII. nagygyűlést tart.

(—) A Magyar Tisztviselők Országos Egyesülete e hó 21-én (csütörtökön) este hat órakor az egyesület helyiségében (VIII. ker., Eszterházy-utca 4. sz. a.) választmányi ülést tart.

(—) A Bethlen Gábor-Kör irodalmi albizottsága e hó 23-án, délután hat órakor tartja VI. irodalmi estélyét a Ref. főgimnázium (IX., Lónyay-u. 4-c.) dísztermében.

Mulatságok.

** **Artistavásár a Vigadóban.** Soha még nagyobb várakozással nem tekintett a közönség mulatság elébe, mint ahogy most várja az artisták mulatságának napját. Közismert dolog, hogy amit az artisták, a vídamság felavatott mesterei rendeznek, az csupa kitérő ötlet, móka és trükk. Az összes variété csillagok, férfiak, nők is, komikusok, jongleurok, akrobaták, tornászok, zenebohócok, táncosok és táncosnők, hasbeszélők és bővcsék, valamint a külföld legkitérőbb látványos számai fogják elkápráztatni a közönséget erre az estére fentartott sepeztől számaikkal. A remekül felkészített teremben, melynek díszítését Braun, a Folies Caprice kárpitosa végezte, előkelő izléssel, minden gyönyörűségben lesz része a nagy publikumnak. Az elővetelben olcsóbb három koronás jegyek bármely dohánytözsében kaphatók.

** **Széchenyi-bál.** A február 6-án, Izabella és Augustus főherceggasszonyok védősége, gróf Széchenyi Béla koronás díszelnöksége, Esterházy Mária, Károlyi Mihály, Pallavicini György, Sigray Antal, Széchenyi László és Wenkheim László grófok tiszteletbeli elnökség mellett a Vigadó összes termeiben rendezendő Széchenyi-bál tiszta jövedelmének egy hányadát a bizottság legutóbbi határozata szerint, a kalábriai földrendés áldozatainak szánják. A páholyokat a bálbizottság a nagy érdeklődés miatt szaporította s így még van néhány száz koronás, hetvenöt koronás, ötven koronás páholy. A bizottság irodája (Ráday-u. 16. földsz. 10.) máiól kezdve este 6-8 óra közt naponta nyitva van.

** **A Kereskedő Ifjak Társulata** február hó 6-án saját helyiségében (IV. Semmelweis-utca 17.) nagyszabású jelmez-estélyt rendez. A százötven tagból álló rendező-bizottság mindent elkéret az estély fényes sikere érdekében. Tekintve, hogy a jelmez-estély a társulat segélyalapja javára rendezetik, nap-nap után érkeznek be a segélyalapra szánt jótékony adományok a magyar kereskedővilág vezető embereitől. A meghívók szétküldése folyamatban van, akik tévedésből esetleg nem kaptak volna, forduljanak a permanenciában levő bálbizottsághoz (IV. Semmelweis-utca 17. sz. 1.)

** **Imre-táncestély.** Az egyetemi „Szent Imre Kör” segélyalapja javára február 9-én rendezendő hangversenynek egybekötött táncestély legfőbb védősége Izabella főherceggasszony elfogadta, mielőtt a rendezőség már kapott értesítést. A bálanyai tisztelet már eddig is több előkelő uriaszony vállalta el a rendezőség azon buzgalkodik, hogy a főherceggasszony köre minél fényesebb udvart gyűjthessen. A Haász Aladár elnök és Csányi László alelnök vezetése alatt álló rendező-bizottság naponként 11-1 óra közt nyújt felvilágosítást a kör helyiségében (IV. Pannóvelde-utca 6. sz.)

** **A postatakarékpénztár bálja.** Mint minden évben, úgy az idén is, a Royal-nagytermében fogják megtartani a postatakarékpénztári tisztviselők bálját. A bál védnökségét dr. Halász Sándor m. tan. Igazgató vállalta el, míg az ötszáz tagú rendező bizottság élén dr. Csury Jenő m. osztálytanácsos áll. A meghívók kibocsátását a most már permanenciában levő rendező-bizottság a jövő héten kezdi el. Irodája a Postatakarékpénztár palotájában. V. Hold-u. 4. rendezte be, hol készséggel áll az érdeklődők rendelkezésére.

** **Nagy művészhangverseny.** A Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete február 14-én délután félnyolc órakor tartja szokásos nagy művészhangversenyét. A négy száz tagból álló rendezőbizottság tegnap tartotta ismét ülését, amelyen örömmel vették tudomásul azt a kijelentést, hogy a pénzügyi, kereskedelmi és gyári cégek tömegesen váltották meg már is tiszteletjegyüket, dokumentálva ezzel is, hogy rokonszenveznek az egyesület által fentartott jótéti intézményekkel, amelyek javára ez a hangverseny rendezetik. A műsoron szerepelnek P. Márkus Emília, Medek Anna, Göthné Kertész Ella, Takács Mihály, Lunardi Giovanni, Nagy Endre, Göth Sándor, Diczsi Oszkár, mindmegannyi biztositék a hangverseny sikere szempontjából. Jegyek az egyesületben, V. Nagykorona-utca 13. sz. alatt kaphatók.

** **Matiné az Angolkisasszonyoknál.** Az Angolkisasszonyok Tanítóképző Intézetének Segítő-Egyesülete javára az egyesület január hó 20-án délután 4 órakor az intézet dísztermében (IV. Váci-utca 47.) matiné rendez. Közreműködnek: báró Orosdy Fülöpné, Chapman Révy Aurelia, Goszthonyi Mihályné, dr. Walter Gyula, P. Prael, kanonok, papnövevényi kormányzó, Tarnay Alajos és Cav. J. Taboga.

** **A Magyar Építő és Iparművészeti Rajzolók Országos Egyesülete** egyesületi segítő-alapja javára a Fővárosi Vigadó összes termeiben e hó 23-án bált rendez. A bál-meghívőt most küldik szét.

** **A Magyar Tisztviselők Országos Egyesülete** (VIII. Eszterházy-utca 4) e hó 23-án, szombaton és e nyolc órakor cabaret- és táncestélyt rendez. Jegyek a meghívó előmutatása mellett e hó 21. és 22-én 6-7 óra között, 23-án hét órától válthatók az egyesület helyiségében. A jegyek számozva vannak s a jelentkezés sorrendjében adatnak ki. Szigorúan családi műsor.

** **Az Országos Kaszinó bálja.** Az Országos Kaszinó február hó 3-ikán, este 9 órakor összes termeiben nagy kaszinó-bált rendez. Az „Országos Kaszinó” tagjai felkértek, hogy amennyiben családjuk hölgytagjait a bálra meghívhatni óhajtják: ebbeli számdékvat a bál rendezőivel január hó 25-éig, a szükséges meghívók kiállítására előjából, közölni sziveskedjenek.

** **Szt. Száva-dalestély.** A budapesti szerb kereskedők és iparosok „Szloga” dalegylete Popovits Dóra (Nagykikinda), Kolár Szeptánka és a budapesti Egyetemi Szerb Ifjuság közreműködésével Deszmirovits Koszta karmester vezetése mellett, e hó 27-én, szerdán, a Pesti Lloyd-társulat dísztermében (IV. Mária Valéria-utca 12. sz.) egyleti pénztára javára rendezi XV. Szt.-Száva Beszeda- és táncestélyt.

** **A VII. kerületi Polgári Kaszinó** február hó 1-én, hétfőn, saját helyiségében (VII. Thököly-ut 27. sz. I. em.) a budapesti „Lyra” dalkör közreműködésével a VII. ker. külső részeiben felállí tandó népkonyha javára táncszal egybekötött kedélyes dalestélyt rendez.

** **Az V. kerületi állami főreáliskola volt iskolatársai szövetkezetének** február 1-én a Royal-szálló összes termeiben rendezendő művészestélynek előkészületei már igen előrehaladt stádiumba jutottak. A rendező-bizottság ma becsatolta ki a meghívókat. Számos előrangú író és művész igérte közreműködését; közöttük: Györgyné, Alexander Erzsé, Wajditsch Sári, Terci Emma, Gelb Ilus, Kóbor Tamás, Földes Ede és Imre, Sarkadi Aladár, Zerkovitz Béla, kivonatos névsora azoknak, akik az estély sikerét előmozdítani fogják. A rendező-bizottság állandó irodája a Royal-szállóban van, hol a jegyek a délutáni órákban válthatók és ahová a megkeresések intézhetők.

** **Tea-estély** E hó 20-án, szerdán este pont hét órakor a Hold-utca 17. sz. alatti teremben a Skót Misszió Nőszövetsége teaestélyt fog rendezni, mely a szövetség titkára fog jelentést tenni évi munkájáról. Lesz zene, ének, szavalat.

** **Kolozsvári Medikus-estély.** A kolozsvári medikus ifjuság e hó 23-án a budapesti Medikus-bállal egy napon rendezi Kolozsvártól a Newyork-szállóban Medikus-estélyt és pedig az Orvostanhallgatók Segítő-Egyesülete és a kolozsvári Mentőegyesület javára. A jóhírű táncszal díszelőkei Dózsa Endre kamarás, alispán, a kolozsvári Mentőegyesület alelnöke és Hoor Károly egyetemi orvosprofesszor. A védnökök sorában a kolozsvári társadalom előkelő hölgy- és férfi tagjai kívül ott látjuk gróf Kuratsyni Jenő v. b. t. t., a budapesti Mentőegyesület elnökét és dr. Kovács Aladár kir. tan., a budapesti Mentőegyesület igazgatóját. 180 tagú rendező-bizottság élén Pollák Vilmos elnök vezetésében álló tisztikar buzgalkodik. A táncszal rendkívül nagyszerűnek ígérkezik.

** **A Fővárosi Torna Klub** vigalmi bizottsága e hó 30-án a VI. ker. Függetlenségi kör dísztermében (VI. Andrássy-ut 67. szám) zártkörű táncestélyt rendez.

** **A Büdzentmihályi Kaszinó** e hó 23-án saját helyiségében a kaszinó javára kabarettel egybekötött zártkörű háziestélyt rendez.

** **Az Újpest-Rákospalotai Szent Erzsébet-Egyetel** január 23-án Újpesten a Katolikus Legényegylet dísztermében (Csokonay-u. 34. sz.) hangversenynek egybekötött táncmulatságot rendez.

** **A fakereskedő hivatalnokok asztaltársasága** e hó 30-án, szombaton a Pesti Lloyd Társulat dísztermében (V. Mária Valéria-u. 12.) jótékonycélu bált rendez.

Farsangi naptár:

Január	21.	Budai Tornász-bál a budai Vigadóban.
"	23.	Medikus-bál a Royalban. Építész-bál a Vigadóban. A Magyar Tisztviselők Országos Egyesületének Cabaret- és táncestélye VIII. Eszterházy-u. 4 A Terézvárosi Kaszinó Művész-estélye Andrássy-ut 39.
"	24.	Posta- és távirat-bál a Vigadóban. Szt. Száva-táncestély a Pesti Lloyd termeiben.
"	25.	A Venatiksérek táncestélye VIII. Bércsis-u. 1.
"	26.	Bálessz bál a Royalban. Keresztény-szociálisták bálja a Vigadóban. Tűzoltók bálja a Terézvárosi Kaszinóban. Droguista Ifjak Egyesülete táncestélye a Katolikus Körben. Fővárosi Sport Kör bálja a Royalban. Házfelügyelők bálja a Guttenberg Otthonban. A Fővárosi Torna Klub estélye Andrássy-ut 67. A Keresk. Ifjak jelmez-estélye II. Semmelweis-utca 17.

Február	1.	Bálessz-bál a Vigadóban. Balatoni bál a Tisztviselők Egyesületében. V. ker. áll. főreáliskola volt iskolatársainak bálja a Royalban. A Katolikus Ifjak Körének bálja (Molnár-utca 11.) A VII. ker. polg. kaszinó dalestélye VII. Thököly-ut 27.
"	2.	Artisták vásárja a Vigadóban.
"	5.	Katolikus bál a Royalban.
"	6.	Ékszerészek bálja a Royalban. Gaudeamus-bál a Kath. Körben. Hivatalszolgabál a Royalban (49. sz. kapu.) Széchenyi-bál a Vigadóban. Imre-táncestély. Magyarországi Keresk. alkalm. bálja V. Szentere-u. 10.
"	7.	Gazdasszonyok Álarcos bálja a Vigadóban.
"	8.	Technikus-bál. A fakereskedők és hivatalnokok bálja a Pester Lloyd Társulat termében.
"	14.	Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete művészhangversenye a fővárosi Vigadóban.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ **Eskütétel.** Teljes ülés volt ma délelőtt fél tíz órakor a budapesti királyi táblán, amely alkalmával dr. Sebess Dénes ujonnan kinevezett tanácselnök és dr. Simay Gyula táblai bíró a hivatalos esküt Csathó Ferencz elnök kezébe letették.

§ **Vita-estély.** Az Országos Birói és Ügyészi Egyesület budapesti osztálya január hó 22-én d. u. 5 órakor a budapesti törvényszék (Alkotmány-u. 14. sz. II. em.) I. sz. felekezési termében vita-estélyt tart, melynek tárgya dr. Gaál Vilmos budapesti kir. ítélőtáblai bíró felolvasása a perrendtartás módosításáról és a birói szervezet kérdéséről. Vendégeket szívesen lát az egyesület.

§ **Revolver és fókó.** Kun Mihály kocsiá hosszabb idő ellenséges viszonyban volt Varga József napszámmal, akit azzal gyanúsított meg, hogy ellopta tőle 35 kor. 50 fillér készpénzt. Ezért Kun Mihály ismételt megfenyegette Vargát, hogy ahol éri, agyon fogja löni. Varga komolyan vette ezt a fenyegetést s lehetőleg kerülte Kun Mihályt. A múlt év május 12-én délután Kun Mihály megtudta, hogy Varga kinn a Városligetben a munkáslakások közelében tartozkodik. Elindult, magához véve 9 milliméteres revolvert, hogy leszámoljon régi ellenségével. Varga, mikor meglátta Kun Mihályt feléje közeledni, előkapta fókóját, hogy megtámadja Kun Mihályt. Ez megelőzte s közvetlen közelből háromszor feléje lött. Azonban egyik lövése sem talált. A budapesti büntető-törvényszék esküdtbíró-sága ma vont felelőségre Kun Mihályt szándékos emberölés kísérletének büntetéseért. A tárgyaláson, melyen Sárkány bíró elnökölt, a kihallgatott tanúk előadása után a kir. ügyész nem látta a vádat beigazoltnak s ezért jogos önvédelem címén Kun Mihálylyal szemben a vádat eljuttatta. A bíróság az esküdtek megkérdésére nélkül a vád eljuttatásán a további eljárást Kun Mihály ellen megszüntette.

§ **Az ál-titkár.** Megirtuk annak idején, hogy Pally Mihály közismert szélhámos Lukács Aranka barátjával együtt 1700 koronát esalt ki öv. Prinz Jánosnéól, magát Kossuth miniszter titkárának adva ki. A rendőrség erőlyes fellépésére letébe helyezték a hamis váltók révén szerzett pénzt, de az özvegy nem elégedett meg ezzel, hanem példás megbüntetésüket kérte. A budapesti büntető törvényszék vádta nácsa most foglalkozott ezzel a czikkal és Pally Mihályt, valamint Lukács Arankát kétrendbeli bünesselkmény miatt vád alá helyezte.

§ **Az elhagyott leány boszuja.** Farkas István, a 44. gyalogezred káplárjának viszonya volt egy Kolporál Rebeka Teréz nevű cselédleánnyal, akit azonban elhagyott. A leány ekkor boszúból feljelentést tett a 44. gyalogezred parancsnokánál s azzal vádolta meg szeretőjét, hogy ez a tiszt étkedzo

SZÉN,

koks, briket, antracit

összes gazdasági, ipari és házi célokra.

Telefon: Detail 26-27, 75-26. Engras 164.

27701

RADNAY KÁROLY

BUDAPEST, VÁCI-KÖRUT 78.

Sürgönczím:

ANTRACIT

BUDAPEST.

borait és evőszközeit lopkodja. A feljelentés a megindított vizsgálat után alaptalannak bizonyult s a katonai hatóság megszüntette Farkas István ellen az eljárást. Most azután az ezredparancsnokság áttette a leány feljelentését megtorlás céljából a kir. ügyészséghez. Ez hamis vád büntetőért állította bíróság elé Kolporál Rebeka Teréz cseléd-leányt. Ma tárgyalta ezt az ügyet a büntető törvényszék Füzesvári bíró elnöke alatt. A tárgyaláson Farkas István nem kérte a leány megbüntetését, csak arra kérte a bíróságot, hogy toloncoltassa el a fővárosból, mert nincs nyugta tőle, mivel folyton üldözi szerelmével. A bíróság Kolporál Rebeka Teréz hatóság előtti rágalmazás vétségéért tízennégy napi fegháza ítélte. Az ítélet jogerős.

§ Harcz a rendőrökkel. Még 1905. október 8-án történt, hogy a budapesti keresztény-szocialisták a Mária Terézia-ter 16. szám alatt levő kert-helyiségben gyűlést tartottak. A nemzetközi szocialista párt néhány híve meg akarta zavarni a keresztény-szocialisták szervezkedését és ezért Fleischert Dávid és Fraenkel Sándor vezetésével elindultak a Mária-Terézia-terre. A nemzetközietek tényleg sikerült a keresztény-szocialistákat megszalasztani, sőt a kivonult nagyszámu rendőrcsapat ellen is támadólag léptek fel. Végül azonban a rendőrség elfogta a két főtettet és ezek után a rend helyreállott. Fleischert és Fraenkel ezután a rendőrségre vitték, ahol állítólag alaposan elverték őket. Fleischert ennek folytán feljelentést is tett a rendőrök ellen s a fegyelmi ügy mintegy két évig húzódott, végül azonban a rendőrök ellen megszüntették az eljárást, mert Fleischert semmi bizonyítékot felhozni nem tudott. A két szocialista ellen pedig hatóság elleni erőszak vétsége miatt tovább folyt az eljárás. A budapesti törvényszék Fleischert tíz havi, Fraenkel pedig hét havi börtönrre ítélte. A kir. tábla és ma a kir. Kuria Bernáth Géza elnöklésével, dr. Ladányi Ármin védő hozzájárulása után, hozzájárult az elsőbíróság ítéletéhez.

SPORT.

( ) A Fővárosi Vivó-Club jubiláris gyűlése. Ma este volt a Royal-szálló földszinti termeiben a Fővárosi Vivó-Klub jubiláris közgyűlése, amelyen nemcsak a club jelenlegi s volt tagjai jelentek meg nagyszámban, hanem ott volt a fővárosi képviselőtársaság Bározy polgármester, a M. A. Sz. elnöke is, továbbá a M. A. Sz. képviselőtársaság Gerenday alelnök, Stankovits titkár és számos sportegylet képviselői s tagjai.

Hajós elnök szokásos üdvözlések után röviden rámutatott a club fejlődésére, amit leginkább a tagok társas együttérzése mozdított elő. Utána Sátorai Ernő alelnök helyett Hoch H. Hugó előadta a club történetét. Érdeklődéssel fogadták az előadást. Utána Bározy polgármester kért szót. A főváros nevében átadja a város ezüstérmét, M. A. Sz. nevében is üdvözlő, Hajós megköszöni, buzdítással veszi. Dr. Deutsch Viktor a Duna Evezős Egylet nevében üdvözlő a clubot. Hajós köszönő szavai után az ülést bezárja. Ezután a társaság banketthez ült, számos felköszöntő közben késő éjjeli órákig együtt maradt.

Az anyatejtől

elválasztott gyermekek gyorsan kővérednek, erősek és rózsás színűekké válnak, ha a tápláló SCOTT-féle Emulsiót szedik.

A gyermekek szeretik és könnyen emésztik a

SCOTT-féle Emulsiót.

Orvosok és bábák az egész földkerekségen állandóan ajánlják a

SCOTT-féle Emulsió-t,

mert ismerik azokat a kiváló eredményeket, amelyek a SCOTT-féle Emulsió nyomán keletkeznek.

Amennyiben a SCOTT-féle Emulsió-t a leggyorsabb eredménnyel szeretnénk megkapni, kérjük meg a gyógyszerésztől.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50.

Kapható minden gyógyszerésznél.

KÖZGAZDASÁG.

Lánczy Leó Szerajevóban. Mint már előre jeleztük, Lánczy Leó főrendiházi tag, a Kereskedelmi Bank elnöke tegnap Szerajevóba utazott Hollós Ödön főtitkár kíséretében, hogy a Szabadalmazott Boszniai és Hercegovinai Agrár- és Kereskedelmi Bank alakuló gyűlését — mely holnap lesz — vezesse. Az új bank egyelőre nyolczmillió korona alaptőkével alakul meg, ezt azonban most még nem fizetik teljesen be. Az új banknak két fő osztálya lesz: egy bankosztály és a kmet-osztály. Az első a szorosabb értelemben vett bankiüggyel, a második a kmet (paraszt) birtokok megváltásának ügyeivel fog foglalkozni. Ennek az osztálynak vezetésével egy ottani szakembert bíznak meg, míg a bankosztály élére a Kereskedelmi Bank egyik tisztviselője kerül, aki már hosszabb időt töltött a Balkánon. A bank igazgatóságában helyet kap a magyar, osztrák és az annektált tartományok kormányának képviselője is. Maga az alakuló közgyűlés a Landesregierung nagyszabású ülése lesz. Lánczy Leó egyébként a hét végéig marad Szerajevóban, hol az ottani kormánykörökkel folytat beható tanácskozásokat.

Az állami pénztári jegyek aláírása. Ismételt megemlékeztünk már az ugynevezett kincstári jegyek kibocsátásának sikeréről. A hivatalos hirdetés a műveletről január 21-én jelenik meg Budapesten és Bécsben, míg az aláírások január 26-án történnek meg. Az egész azonban jóformán csak formalitás, mert a budapesti piacnak szánt 150 millió korona jegyzése máris biztosítva van.

A nemzetközi egyezmény hatálya alá tartozó vasut vonalának hossza. Ama vasutvonalak hossza, amelyekre a nemzetközi egyezmény alkalmazást nyer, az 1907—08. évben összesen 8466 km.-rel növekedett. A jelzett vasutak hossza 1908. március 31-én 288.560 km. volt, míg az előző év ugyanazon időpontjában 280.094 km.; Svédországnak a nemzetközi egyezménybe történt belépése 3897 km.-rel gyarapította a vasuti hálózatot. Ezenkívül a következő államok vettek részt a vasuti hálózat növekedésében és pedig: Oroszország 2739 km.-rel, Németország 740 km.-rel, Olaszország 350 km.-rel, Franciaország 271 km.-rel, Németalföld 231 km.-rel, Magyarország 166 km.-rel, Svájc 26 km.-rel és Románia 6 km.-rel. Dánország vasutainál 25 km. csökkenés állott be. A többi államok vasutainál változás nem történt.

A „Schweiz“ általános biztosító társaság kivonulása. Az „Egyetértés“ megírta, hogy a „Schweiz“ ált. biztosító részvénytársaság Magyarországon nem tud boldogulni, s ezért felszámoltatja itteni képviselőiségét és kivonul az országból. A társaság most ez ügyben hirdetményt tett közzé, amelyben közli, hogy akik a részvénytársaság ellen bármilyen követeléssel bírnak, azt a társaság kirendelt felszámolóinál Ehrenhöfer Aladár és Huber János felszámolóknál jelentésük be, illetve azt hat hó alatt érvényesítsék.

Az állami vastermelés értékesítése. Ismeretes az a nagy küzdelem, mely a múlt évben folyt az állami vasművekből kikerülő vastermek értékesítése körül, melyet az Ehrlich-féle Erzsébetvárosi Bank kapott ugyan meg, de megkapta az Osztrák-Magyar Államvasutársaság vastermésének értékesítését is. A vasnagykereskedők kartelje azonban olyan nagy nyomást gyakorolt a bankra, hogy végül kénytelen volt a saját áruosztálya helyett — amint ismeretes — egy külön részvénytársaságot szervezni, amelyben a vasnagykereskedők kartelje is részesedett. Hanem a vaskartel, vagy ha jobban tetszik, a vasnagykereskedők szindikátusa, nem pihent. Most arról értesülünk, hogy a vaskartelnek sikerült megszereznie az állami vasművek rudvas és lemezgyártmányait is s az erre vonatkozó szerződést már alá is írták. Ez a hír a vasipar körében kétségtelenül nagy kedveltséget fog előidézni, mert már is hallatszanak olyan hangok, hogy a vasnagykereskedők kartelje (vagy ahogy nevezik magukat: szindikátusa) teljesen önkényes módon szabályozza az árakat a kiskereskedőkkel és a fogyasztókkal szemben, úgy hogy az amugy is nehéz viszonyok között élő vasipart a kartel kapzsisága könnyen válságba sodorhatja.

A főtanács ülése. Az Osztrák-Magyar Bank főtanácsa ma Bécsben ülést tartott Bilinski lovag elnöke alatt. A rendes folyóüggyekről szóló jelentéseken kívül a főtanács foglalkozott a múlt évi zárszámadások átvizsgálásáról a számvizsgálók által tett jelentéssel s Pranger vezértitkárnak a múlt évről szerkesztett jelentésével. A főtanács mindkettőt elfogadta és közgyűlés elé terjesztette. A folyó üzleteredményekről tett jelentések során a vezértitkár megemlékezett arról, hogy a két állam hitelműveletei a hazai pénzügyviszonyokra annyiban nem maradtak minden befolyás nélkül, amennyiben a magánkamatláb erősen emelkedett és csak mintegy negyed százalékkal jegyez a jelenlegi bankkamatláb alul. Az utóbbi hét egy másik eseménye volt a londoni bankrúta emelése, amelynek hatását a mi devizapiacunk annyiban ellensúlyozta, amennyiben külföldi, különösen londoni czegek nagyobb mennyiségű sőjegyét vásároltak, miáltal a devizák árának emelkedése megakadályozható volt. A két állam előbb említett hitelműveletei azzal a következményekkel jártak, hogy a bankkal szemben támasztott pénzigények az utóbbi héten a múlt évvel szemben némileg emelkedtek. Különösen a bécsi főintézethez benyújtott váltók sokkal jelentékenyebbek voltak, mint a múlt évben. A vezértitkár még a bankmellékhelyek viszonyairól és forgalmáról és ezen intézményeknek a két állam pénz- és hitelforgalma szempontjából való gazdasági értékéről tett jelentést.

Magyar magánvasutak értekezlete. A magyar magánvasutak holnap, január 20-án Tátralomniczon értekezletet tartanak. Az értekezleten a magánvasutakat érdeklő több ügy kerül tárgyalás alá és előreláthatólag néhány napig fog tartani.

A Kereskedelmi Részvénytársaság közgyűlése. Már megemlékeztünk a Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság 1908. évi zárszámadásáról, s közöltük, hogy a közgyűlést február 4-én, délután öt órakor tartják meg. A közgyűlés napirendje a következő: 1. Az igazgatóság jelentése és a nyereség hovatfordítása iránt való indítványa. 2. A felügyelőbizottság jelentése. 3. A számadások előterjesztése és a nyereség hovatfordítása iránt való határozathozatal. 4. Az igazgatóság és a felügyelőbizottság részére a felmentvény megadása. 5. A felügyelőbizottság megválasztása és javadalmazásának megállapítása.

Bányaigazgatók jubileuma. A Salgótarjáni Kőszénbánya Részvénytársaság két érdemes igazgatója, Reimann Lázár és Frischmann F. J. ez évben töltik negyvenedik évüket a társaság szolgálatában. E negyven éves működés igen érdemes munkásságot jelent mindkét tisztviselőnél. A társaság márciusi közgyűlésén ünnepeletében lesz részük, amit méltán meg is érdemeltek.

A szegedi légszuszuligatási r.-t. feloszlik. Még az 1868-ik évben alakult meg 2.200.000 korona alaptőkével a Szegedi Légszuszuligatási Részvénytársaság. A társaság egész jól prosperált, s még a múlt évben 132.719 korona tiszta nyereséget mutatott ki. A társaság azonban e hó 30-ára rendkívüli közgyűlést hívott egybe, amelyen határozni fognak a vállalat eladása és a társaság feloszlása tárgyában.

Az országos közlekedési tanács ügyviteli szabálya. A hivatalos lap mai száma közli az országos közlekedési tanácsról szóló 1907. évi 36. t.-cz. 18. szakasza alapján Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter által megállapított ügyviteli szabályokat. Ebből a következőket adjuk: A kereskedelemügyi miniszter állapítja meg, hogy az országos közlekedési tanács élé utalt ügy a tanács melyik szervében tárgyalassék. A teljes ülést a tanács elnöke, az osztályok üléseit azok elnökei, a tarifa-bizottság üléseit pedig ezen bizottság elnöke hívja egybe. Ha az országos közlekedési tanács elnöke, a tarifa-bizottságnak, vagy valamely osztálynak ülésén részt vesz, az ülésen való elnöklés őt illeti. Ugy a teljes ülés, mint az osztályok és a tarifabizottság az eléjük utalt kérdésekre nézve határozott alakjában mondanak véleményt. Határozattá azon javaslat emelkedik, melyhez a szavazati joggal bíró tagok nagy része hozzájárul. Az elnökség csak szavazategyenlőség esetén adja le szavazatát. A közlekedési tanács tárgyalási anyagáról, a tárgyalás menetéről és eredményéről a tanácson kívül álló egyének részére közléseket csak a kereskedelemügyi miniszter tehet. A teljes ülés elnöke Kossuth Ferencz v. b. t. t. kereska-

delemügyi miniszter. Alelnöke Szerényi József v. b. t. t., kereskedelemügyi államtitkár. Tagjai a választottak: képviselőház, főrendiház, kereskedelmi kamarák. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter Ludvígh Gyula v. b. t. t., a m. kir. államvasutak igazgatója elnökét az országos közlekedési tanács vasúti osztályának elnökévé és dr. Stetina József miniszteri tanácsost ugyanazon osztály alelnökévé; Hozzópótky Alajos miniszteri tanácsost a hajózási osztály elnökévé és Pulszky Garibaldi miniszteri tanácsost ugyanezen osztály alelnökévé; Follért Károly posta- és távirat főigazgatót a posta- és táviratügyi osztály elnökévé és Kolossváry Endre posta-távirat műszaki főigazgatót ugyanezen osztály alelnökévé; végül Hartig Sándor miniszteri tanácsost a közúti osztály elnökévé és Szántó Albert miniszteri osztálytanácsost ugyanezen osztály alelnökévé nevezte ki, továbbá Mátray Elemér m. kir. államvasúti felügyelőt a tanács titkárává nevezte ki.

Az Osztráksorsjáték közgyűlése. A Magyar Királyi Szabadalmazott Osztráksorsjáték-Részvénytársaság ma tartotta meg dr. Lukács László v. b. t. t. elnöklésével XI. rendes közgyűlést huszonegy részvényes jelenlétében, akik 3449 részvényt képviseltek. Az előterjesztett 1908. évi mérleg és üzleti jelentés elfogadása után elhatározták, hogy a 11. számú kamat- és osztalékszabvány 102 koronával változtassák be. A szelvények kifizetése már a hó 20-ától kezdődőleg történik. Miután ugy az igazgatóság, mint a felügyelő-bizottság a fülmentvény megadott, a felügyelő-bizottság tagjairól a 1909. évre a következőket választották meg: Cohn Móriczot, gróf Hugonnai Kálmánt, Heppmann Sámuel, Morray Istvánt és Schönfeld Adolfot. Ezzel a közgyűlés véget ért.

Fizetéképtelenségek. A bécsi hitelezői védőegylet a következő fizetéképtelenségeket közli: Grünwald Salomon kézmű- és divatárkereskedő Magyaróvár; Malik Jakab cipőkereskedő Nagyszentmiklós; Tenczer és Somogyi férfiszabó Pécs; Schwarcz Mayer kereskedő Huszt; Petó Lajos részletkereskedő Veszprém; Pollák Győző mulakatos Zircz.

A Skoda-művek új vezetője. A Skoda-művek mai tanácsülésén, — mint Bécsből jelentik — Günter György vezérigazgató lemondott állásáról. Helyét az eddigi helyettes vezérigazgató, Ritter Károly foglalta el, aki működését azonnal meg is kezdte.

Vidéki intézetek zárszámadásai. A Kisvárdai Takarékpénztár február 7-én tartja az évi közgyűlést. A takarékpénztár 1908-ban 155,045 K 06 fillér nyereséget mutat ki. Osztalék 32 K. — A Kecskeméti Takarékpénztár Egyesület január 24-én tartja az évi közgyűlést. A bank zárszámadásai 390,654 K 05 fillér nyereséget mutat föl. Osztalék 80 korona.

A londoni jegyzések az új orosz kölcsönre. Már többször írtunk arról, hogy Oroszország Párisban egy újabb kölcsönt vesz fel, melynek egy részét azonban londoni bankároknak kell jegyezni. Tegnap délután négy órakor — táviratozzák Londonból — már lezárták az aláírásokat. A jegyzésre becsült összeget négyszeresen túljegyezték.

A malmok újabb üzemkorlátozása. A budapesti malmok tudvalevően novemberben egyezséget kötöttek, amely szerint a november végéig, vagyis négy hónapon át folytatott teljes őrlés után december 1-től március 31-ig csak négy és fél napon át dolgoznak hetenként. Most tárgyalások folynak az iránt, hogy a redukeziót kiterjesszék. Konkrét javaslat még nem került a malomgyesület elé, mert — noha érdemileg az üzemmegszorítás fokozása tekintetében a lisztgyárak körében nem térnek el a vélemények — a kivétel módjára nézve szétágazók a nézetek. Egyesek az őrlésnek heti három napra való csökkentését kívánják, míg egy másik csoport néhány heti teljes munkaszünetet ajánl. Végül azt is javasolják, hogy a jelenlegi redukeziós egyezményt már most hosszabbítsák meg kötelezően augusztus 1-éig. A malom-gyület előreláthatóan a legközelebbi napokban fog a kérdésben dönteni.

A magyar vaj elleni küzdelem Németországban. A krefeldi élelmiszervizsgáló állomás egy postacsomagban odaérkezett magyarországi vajkudeményt megvizsgálván, azt romlottnak találta és ebből az esetből kifolyólag nyomban érvelés intézkedéseket fogantatott a krefeldi rendőrség ut-

ján is, hogy az ottani kereskedővilág a magyar vajtermelés ellen állást foglaljon és magyar vajkudeményeket — mint az egészségre ártalmasokat — el ne fogadjon. A krefeldi élelmiszervizsgáló, valamint a krefeldi rendőrség ezen eljárása teljesen indokolatlan, már csak abból a szempontból is, mert egyetlen egy postakudemény megvizsgálásából folyólag a magyar vajtermelés ellen állást foglalni és a rendőrség, sőt a hírlapok útján is jogtalanul diszkreditálni iparkodnak a magyar vajtermelést. Eltekintve attól, hogy a németországi vajtermelés ez idő szerint oly nagy, hogy bevitelre szükség alig lehet, — mely körülményt elég súlyosan érzi a magyar vajkereskedelemben, sőt a magyar termelők is, — mindazonáltal ily intézkedések fogantatása és támadás általánosságban a magyar termelő közönség ellen, teljesen indokolatlan, úgy hogy ez ellen a legerélyesebb fellépésnek is helye lehet.

Az osztrák tengerhajózás 1908-ban. Hazai tengerhajózásunkról oly ritkán nyerhetünk az érdeklődők egységes képet, hogy sokszor szinte kerülő utakon kell megtudnunk azt, hogy milyen a tengerhajózási helyzet. Ebből a szempontból nem érdektelen az osztrák tengerhajózás helyzetének bemutatása, mert ez körülbelül ráillik a hazaira is. Így az *Osztrák Lloyd* az év első kilenc hónapjában eléggé kedvező eredményt ért el és pedig az igazgatás takarékosága, kedvező közszerszervezés kötése és a keletre irányult forgalom növekedése révén. A brazilai forgalom is kielégítő volt. Kedvezőtlenül fordult azonban az évi mérleg a bojkott következtében, amely havonként több mint egy fel millió korona veszteséget okoz. — A Lloyd hajói 1908-ban mintegy 200.000 tengeri mérfölddel kevesebb utat futottak be, mint az előző évben egyes dalmát vonalak elmaradása következtében. A személforgalom a bojkott dacára is emelkedőben van. A társaság tonnaforgalma kevéssel lesz kisebb, mint volt a múlt esztendőben. — Az *Austro-Americana* súlyosan érezte a depresszió hatását az Északamerikába irányuló kivándorlási és áruforgalomban. A társaság nagy veszteséggel fogja zárni az üzletét. — A *Gerolimich és Tsai*-féle hajózási vállalatnak hét gőzöse van. A múlt évben nagy veszteség érte a vállalatot azáltal, hogy „Kristiánia” gőzöse baleset következtében 10 hónapon át javításra szorult s így nem vehetett részt a forgalomban. Mindazontáltal 2 százalék osztalékot kapnak a részvényesek. — A San Rocco-i telepen most egy új hajója épült a vállalatnak, a „Clara Camus”. — A *Istria* hajózási társaság kedvező évre tekint vissza és jó kilátásai vannak a folyó évre is. A Póla-lussinpiccolói járat alighanem megszűnik, mert a kormány az erre vonatkozó szerződést nem újítja meg. Az „Istria” alaptőkéjét a múlt évben emelte fel 450.000 koronáról 600.000 koronára. A szabad hajózási vállalatok kivétel nélkül nagyon kedvezőtlennek jelentik a múlt évet s nincs szabadhajózási társaság Triestben, amely a legkisebb nyereséget is elérte volna.

Az „Anker” forgalma. Az „Anker” élet- és járadék-biztosító-társaságnál (magyarországi igazgatóság Budapest, Erzsébet tér 13.) 1908. december havában benyújtott 928 ajánlat 6,928,096 K biztosított összegre és kiállított 855 kötvény 6,355,751 K összegre. Díjak fejében bevett a társaság 1,627,520 koronát, elért és halálózás folytán kifizetett 3,727,434 koronát. A január—december havi időszak alatt benyújtott 10,634 ajánlat: 74,891,752 koronára és kiállított 9482 kötvény 66,675,886 koronára. Ugyanezen időszakra díjakért 19,577,827 koronát vett el a társaság élet- és halálesetek folytán pedig 17,246,605 koronát fizetett ki. A társaság vagyon 1907 december 31-én 174 millió korona, biztosítási állomány 538 korona, halálózások és esodékessé vált elérti biztosítások folytán a társaság fennállása óta 338 millió koronát fizetett ki.

Felölös szerkesztő:

PURJESZ LAJOS.

Kiadó-tulajdonos:

A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság.

Igazgató: **ERDŐS ARMAND.**

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonatózsde.

Budapest, január 19.

A készáru piacra ma szilárd volt az irányzat. Mérsékelt kínálattal szemben, a malmok igen jó vételkedvet mutattak és szívesen fizettek jobb árakat is. Mivel az árubirtokosok nem voltak valami nagyon túlkövetelők, élénk forgalom felődött ki, melynek folyamán mintegy 25.000 q buza kelt el — közte 15.000 q szerb származék — 20 fillérrel drágább áron. A legdrágább eladási ár 26.70 korona volt 80 kilós tiszavidéki búzáért, a legolcsóbb pedig 24.80 korona, 75 kilós úszkös, szerb búzáért. Egyéb gabonaneműek közül rozs szilárduló, zab tartott, árpában és tengeriben nem volt üzlet. Forgalmába került: 200 q rozs, 19.70 koronás áron és 500 q zab, 16.90—17.30 koronás áron. A *határidőpiacra* a mai üzlet mindjárt megnyitáskor szilárdan és a tegnapi zárlatnál némileg magasabb jegyzésekkel indult meg; kezdetben sürgős kereslet mutatkozott, minek folytán még tovább emelkedtek az árfolyamok, amelyek később aztán, amikor meg lehetős üzletessé állott be, pár fillér keretén belül ingadoztak, zárlat felé pedig esékélységgel gyöngültek. A tegnapi zárlathoz viszonyítva, végeredményképen ma az áprilisi buza négy fillérrel, az októberi buza nyolcz fillérrel, az októberi rozs négy fillérrel javult, az áprilisi rozs és a májusi tengeri két-két fillérrel gyöngült, az áprilisi zab változatlan maradt.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a következő volt:

Buza	kilós	Ára 100 kg.	kilós	Ára 100 kg.
Tiszavidéki uj	75	—	79	25.90—26.35
"	76	25.30—25.70	80	25.95—26.55
"	77	25.40—25.70	81	26.80—26.60
"	78	24.75—26.10	82	—
Fejérmegyei uj	75	—	79	25.80—25.90
"	76	25.30—25.40	80	25.75—25.90
"	77	25.50—25.65	81	—
"	78	25.65—25.85	82	—
Pestvidéki uj	74	—	78	25.55—25.75
"	75	—	79	25.70—26.10
"	76	25.40—25.40	80	25.95—26.20
"	77	25.20—25.80	81	—
Bácskai uj	74	—	78	25.65—26.20
"	75	—	79	25.80—26.40
"	76	25.30—25.30	80	26.20—26.45
"	77	25.50—25.90	81	—
Rozs I-rendű uj	—	—	—	20.10—20.20
" középminőségű uj	—	—	—	20. — 20.10
Árpa takarmány I. rendű	—	—	—	16.40—16.60
" II. rendű	—	—	—	15.90—16.50
Köles	—	—	—	—
Zab I-rendű	—	—	—	17.35—17.80
" II-rendű	—	—	—	17.00—17.30
Tengeri belföldi uj	—	—	—	13.80—13.90
Repce: Káposztarepce	—	—	—	—

A készáru piacra elkelt:

Buza: Tiszavidéki: 200 q 80 k 26.70 K, 300 q 80 k 26.60 K, 400 q 80 k 26.30 K, 100 q 79 k 26.40 K, 200 q 79 k 26.20 K felső, 100 q 79 k 26.30 K felső, 100 q 79 k 26.30 K felső, 300 q 79 k 26.10 K, 100 q 78.5 k 26.25 K felső, 500 q 78 k 26.20 K, 300 q 78 k 26.25 K, 1000 q 78 k 26.35 K, 400 q 77.5 k 25.80 K felső úszkös.
Postvidéki: 100 q 80 k 26.30 K, 400 q 80 k 26.30 K, 100 q 77 k 26 K.
Tolnai: 100 q 76 k 25.40 K.
Fejérmegyei: 100 q 78 k, 300 q 78 k 26.20 K.
Felsőmagyarországi: 100 q 79 k 25.80 K, 100 q 78 k 26.10 K, 100 q 77 k 25.90 K, 100 q 76.5 k 25.90 K, 200 q 76 k 25.90 K, 150 q 76 k 25.80 K mind Budára.
Dunai: 400 q 77.5 k 25.95 K kpf.
Budai: 500 q 77.5 k 25.95 K kpf.
Erdélyi: 1500 q 79 k 25 K.
Becsereki: 1000 q 77 k 25 K úszkös Budára.
Bácskai: 500 q 77 k 25.40 K úszkös.
Bánsági: 500 q 77 k 25 K úszkös.
Szerbiai: 10.000 q q 75 k, 5000 q 75 k 24.80 K, átvétel tavaszig.

Reggelizés előtt fél pohár
SCHMIDTHAUER-féle

használatával valódi áldás gyomorbetegségeknek és székzsorulásban szenvedőknek

Igmándi keserűvíz

az elrontott gyomrot
2—3 óra alatt teljesen
rendbe hozza.
Kis üveg 40 fillér,
nagy üveg 60 fillér.

A határidőpiacon kötött:

Délelőtt:

Előforduló kötések (50 kg.-kint) 1909-re:	
Buza áprilisra 12.69—12.74—12.71—12.75	-----
Buza októberre 10.79—10.85—10.82	-----
Rozs áprilisra 10.06—10.08—10.04	-----
Rozs októberre 9.05—9.06	-----
Zab áprilisra 8.48—8.49	-----
Tengeri májusra 7.28—7.29—7.25	-----

1 óra 30 percig zárulnak:

1909. áprilisi buza	12.67—12.68
1909. októbert buza	10.80—10.81
1909. áprilisi rozs	10.00—10.01
1909. októberti rozs	9.03—9.04
1909. áprilisi zab	8.8—8.49
1909. májusi tengeri	7.24—7.25

Budapesti gabonaforgalom.

1909. január 17-től 1909. január 18-ig.

	Erkezett	Elszállított
	m é t e r m á z s a	
Buza	8453	—
Rozs	403	—
Árpa	2520	151
Zab	950	—
Tengeri	618	255
Liszt	102	8000
Korpa	—	2475

Értéktőzsde.

Az értéktőzsdén hamar lejátszották a török megegyezés esélyeit. A hausse-mozgalom már a múlt heti zárlattal véget ért és most teljesen tartózkodik a spekuláció mindennemű mozgalom megindításától. Ma is teljesen tartott irányzattal indult meg a tőzsdéi forgalom s az üzletmenet úgy a nemzetközi, mint a helyi piacon igen mérsékelt volt. Kötések csak elvétve jöttek létre s az üzlettelenség alatt az árfolyamok lassan lemorzsolódtak. A helyi piacon a Salgótarjáni részvények, a helyi közlekedési vállalatok részvényei és a Hazai sorsjegyek voltak forgalomban. A járadékpiacon alig volt üzlet. Az előfordult kötések változatlan árák mellett történtek. A mai üzlet folyamán forgalomba került: Osztrák hitel 629—628.75—629.25 koronán, Magyar hitel 726—727.50—727.25 koronán, Államvasut 677.75—677—677.25 koronán, Leszámitolóbank 476.75 koronán, Jelzálogbank 410.50—411 koronán, Rimamurányi 522.50—521.75—522 koronán, Közúti 578—577—579 koronán, Közúti utolsó kibocsátás 560—564—563 koronán, Adria 392 koronán, Kereskedelmi r. t. 578.50 koronán.

Az előtőzsdén előfordult kötések:

Osztrák hitel 629—628.75, Magyar hitel 726—727.50, Osztrák-magyar államvasut 677.75—677, Jelzálogbank 410.50—411, Rimamurányi 522.50, Közúti vaspálya 578—577 koronán.

A déli tőzsdén előfordult kötések:

Osztrák hitel 629.75—629, Magyar hitelrészvény 727.25, Osztrák-magyar államvasut 677.25, Leszámitolóbank 476.75, Jelzálogbank 411, Rimamurányi 521.75—522, Közúti vaspálya 577—579 koronán.

Díjbiztosítások Osztrák hitelrészvényre, holnapra 4—5, nyolcz napra 8—10, január hónap végére 18—20 korona.

Utőtőzsde délután 4 órakor:

Osztrák hitel 629, Magyar hitel 427.25, Államvasut 676.50, Jelzálogbank 410.50, Leszámitoló 477, Közúti 578.

BÉCSI GABONATŐZSDE:

Bécs, január 19. (Saját tudósítónktól.) Az irányzat az itteni piacon nem volt képes annyira megszilárdulni, mint a budapesti terménytőzsdén, mert a konzum teljesen tartózkodott a vásárlástól. A nagy üzlettelenség közepette az eladók beérték szszal, hogy a buza árát 5 fillérrel emeljék, de más ezikkelben az árák nem változtak. Árpa üzletellen, azonban irányzata szilárd.

Jegyzetett buza: tiszavidéki 13.50—13.90, bánáti 13.20—13.50, mosoni 12.55—12.95, tótfelvidéki 12.45—12.95, déliavasuti 12.55—12.95, maróhfeldi 12.35—12.70. **Rozs:** tótfelvidéki 10.15—10.35, csepeli 10.10—10.30, különféle magyar 10.10—10.30, osztrák 10—10.20,

Árpa: morvaországi 9.20—10.35, maróhfeldi 8.40—9.0, bécsvidéki 9—9.30, tótfelvidéki 8.10—8.80, csepeli 7.80—8.40, közepdunai állomások 8.20—8.80, déliavasuti 8.40—9.40, északmagyarországi 7.60—9.10, tiszavidéki 7.60—8.50.

Magyar tengeri 7.36—7.60, Cinquantin 8.65—9.40. **Magyar zab:** 8.80—9.30, válogatott 9.30—9.70, cseh-morvaországi és alsó-ausztriai 8.90—9.

BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE.

Bécs, január 19. A politikai helyzet újabb nehézségei, különösen a szerb válság, lehangolták a tőzsdét. A belföldi vasipar üzletmenetéről szóló közlések következtében a bányáértékek, különösen alpesi bányarészvényekben eladásokat eszközöltek. Az eladások azonban szűk körben mozogtak. Budapesti eladások folytán az államvasuti részvények is gyengültek. Csak bankértékek voltak szilárdabbak. A többi értékek közül dunagőzhajzási és nyugat-csehországi szénbánya részvények emelkedtek. Az általános kedvetlen irányzat a déli tőzsdére is átment. Később a vezetőértékek csekély forgalommal alig változtak.

11 órakor zárultak:

Osztrák hitelrészvény 629.50 K, Anglo 293, Union 536, Bankgyesület 517.75, Magyar hitel 727, Laenderbank 439.50, Államvasut 677.25, Déliavasut 102.25, Rimamurányi 523, Fegyvergyár 610, Török sorsjegy 183.50, Májusi járadék 9.30, Magyar koronajáradék 91.10, Alpesi 631, Leykam 484.75, Velten 1018 K.

1 órakor jegyezték:

Osztrák hitel 629.25, Magyar hitel 727, Anglo 293, Bankgyesület 517.75, Földhitel 1050, Laenderbank 493, Union 535.50, Államvasut 676.75, Déliavasut 102, Dunagőzhajzás 938, Alpesi 631.25, Rimamurányi 522.50, Orosz járadék 96.40, Török sorsjegy 183, Skoda 272 K.

Bécs, január 19. (Magyar értékek zárlata.) 4 százalékos arany-járadék 110.20. Tiszai és szeg. kőcs. sorsjegy 142.75, Magyar hitelbank részvény 725.50, Magyar leszámitoló és váltó részvény 476.—, Rimamurányi 521.50, Magyar cukoripar —, Adria hajzási részvénytársaság 392.—, Magyar koronajáradék 91.10, 4 százalékos magyar földteherm. kötv. 92.50, Magyar nyer.-k. sorsjegy 187.75, Kassa-Oderbergi Vasutészvény —, Magyar Jelzálogbank 409.— Magyar keresk. bank —.

Bécs, január 19. (Osztrák értékek zárlata.) 4.2 százalékos papír-járadék 94.25, 4 százalékos osztrák arany járadék 114.85, 1860-as sorsjegy 156.—, Osztrák hitel-sorsjegy 464.—, Angol-osztrák bankrészvény 294.50, Bécsi Bankverein 517.10, Osztrák-magyar bank 174.1, Déli vasut 101.50, Dunagőzhajzási társ. 931.—, Dohány részv. 333.—, Cs. k. arany (vert) 11.36, Német bankv. 117.03, Osztr. Lloyd 418.—, 4.2 szaz. ezüst jár. 94.25—97.75, Osztr. koronajáradék 94.40, 1864-es sorsj. 264.75, Osztrák hitelintézeti részvény 628.75, Union-Bank 533.50, Osztrák Ländorbank 438.75, Osztrák-magyar államvasut 676.50, Elbevölgyi vasut 448.—, Alpesi részvény 630.75, 20 frankos 19.11, Londoni váltóár 239.75, Lipótkohó 412.—, Töröksorsjegy 181.75.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDE.

Berlin, január 19. A tőzsde barátságatlan irányzat mellett nyílt meg. A spekuláció, mint eddig, úgy most is, a legmesszebbmenő tartózkodást tanúsította, miután külföldről semmiféle ösztönzés nem érkezett és csütörtökre a londoni bankkamatláb újabb emelésétől tartanak. Általában azonban az árfolyam-ingadozások szerény határok között maradtak. Bányarészvények az esseni szén-piacról és a Ruhr vidékéről érkezett kedvezőtlen jelentésekre gyöngülésre hajlottak. Vasutak közül amerikaiak New-Yorkra, államvasuti részvények Bécsre engedtek. A járadékpiacon japániai Londonnal egybehangzóan alacsonyabbak voltak. Villamosági részvények realizációk alatt szenvedtek. Gőzhajós részvények ellenben a kivándorlási üzlet kedvező fejlődése következtében szilárdak voltak. A további folyamatban a legtöbb piacon nagy üzleti esend uralkodott. Csak a bányáértékek piacán némi kereslet nyilvánult gelsenkircheniek és Phönix-részvények iránt. Később a nagy berlini közúti vasut részvényei szilárd irányzatuk voltak és általános villamosági részvények javulhattak. Zárlat barátságatlan. A készpénzpiac ipari értékei szilárdak voltak. Napi pénz 2%, magánleszámitolási kamatláb 2 1/2%.

Zárlatok jegyeztetik: 4.2 százalékos papírjára dék —, 4 százalékos osztrák aranyjáradék 98.— osztrák hitelrészvény 198.70, Déli vasut 17.80, orosz

bankjegyek 214.55, 4 százalékos új orosz kölcsön 76.60, Disconto Commandit 181.10, Dinamittruszt 157.—, Harpeni 194.70, Unifikált török járadék 94.—, 4.2 százalékos ezüst-járadék —, 4 százalékos magyar arany-járadék 93.—, Magyar koronajáradék 91.60, Osztrák-magyar államvasut 145.40 Bécsi váltóár 85.40, Olasz járadék 104.70, Alt. villamosági Edison 221.70, Gelsenkircheni 190.30, Laurakohó 201.80, Szilárd.

Frankfurt, (Zárlat.) január 19. 4.2 százalékos papír-járadék —, 4 százalékos osztrák aranyjáradék 98.20, Osztrák hitelintézeti részvény 198.60, Osztrák-magyar államvasut 144.35, Északnyugati vasut —, Bustiehradi vasut —, Londoni váltóár 204.75, Bécsi Bankverein 131.—, Villamos részvény —, 3 százalékos magy. aranykölcsön —, 4.2 százalékos ezüstjáradék 98.—, Osztrák koronajáradék 97.75, Magyar koronajáradék —, Osztrák-magyar bank 125.75, Déli vasut részvény 17.90, Elbevölgyi vasut —, Bécsi váltóár 853.66, Párisi váltóár 814.83, Union bankrészvény —, Alpesi bányarészvény —, Szilárd.

Hamburg, (Zárlat) január 19. 4.2 százalékos ezüst-járadék 97.50, 1860, sorsjegy 154.—, Déli vasut 17.80, 4 százalékos aranyjáradék 97.70, Osztrák hitelrészvény 198.86, Osztrák-magyar államvasut 145.25, Olasz járadék 104.20, 4 százalékos Magyar aranyjáradék 92.75, Nyugodt.

London, január 19. Angol consol 83 1/2 c.

Paris, (Zárlat) január 19. 3 százalékos Francia járadék 96.47, Osztr. aranyjáradék 98.50, Magyar aranyjáradék 92.80, 3 százalékos Olasz járadék —, Déli vasut elsőbbségi kötv. 276.—, 5 százalékos marokkói járadék 578.—, 4 százalékos spanyol járadék —, 4 százalékos unifikált török jár. 94.10, Török sorsjegy 174.75, Török dohányrészvény 357.—, Osztrák földhitelintézet 1122.—, Osztr. Ländorbank 480.—, Magyar jelzálogbank 440.—, Banque de Paris 1529, Banque Ottomane 709.—, Osztr. magyar államvasut —, Déli vasut —, Hartmann gépgyár 502.—, Urikányi község 154, Váltó Amsterdamra (rövid) 208.—, Váltó német piacokra (rövid) 122.50, Váltó Bécsre (rövid) 104.68, Váltó Belgiumra (rövid) 1 1/2, Olasz aranyváltó (rövid) 1/4, Váltó Svájcra (rövid) 1/2, Csek Londonra 251.10, Magánkamatláb 2 1/2. Tartott.

Nagy szénmegtakarítás

érhető el szén, koks, fa vagy bármiféle más tüzelőanyagnál a

KYL-KOL (törvényileg védve) kémiai preparátum alkalmazása által. Nagy meleg és a tüzelőanyag **szálszorosán** kevesebb. Kapható **30 filléres csomagokban minden fűszer-, festék- és drogeriaüzletben.**

30 fill. csomag 1 és fél mázsa szénét takarít meg, KYL-KOL vállalat Budapest, VI. kerület, Andrássy-ut 83. szám: 26873.
Képviselet: kerestetnek.

ÜZLETI TUDÓSÍTÁSOK.

Vásárcsarnok.

1909. január 19. Az üzletmenet normális határok között mozog. Vaj és turóhozatalaink tekintélyesek, az árák változatlanok. Vágott baromfi szilárd irányzat mellett jól elhelyezhető. Tojásjegyzéseink váratlanul ismét magasba szöktek, miután a külföldi érdeklődése rendkívül nagy, a belföldön pedig a nagymérvű produkció még be nem állott.

Mai árák: Husneműk: marhahús hátulja 116—186, eleje 84—100, vidéki borjú, bőrben hosszan mérve súlylevonás nélkül 90—112 K, helybeli borjúhús 128—136 K, sertéshús szalonnával 116—120, lehozott sertés 116—120, szalonna friss 120—124, szalonna sózott 120—128, szalonna füstölt 136—144 K, olvasztani való 128—136, hajt 136—140 K, sertésszár 140—141 K mind méter-mázsánként. Füstölt hús (vidéki) 1.50—1.60, hazai sonka 1.80—2 K, szalámi magyar 3.20—3.60, szalámi nyári 1.20—1.40 K kg.-ként.

Vad: őz 1.40—1.44, szarvas 80—85, dímivad 90—90, vaddisznó 80—90 fillér kg.-kint egészben, nyúl nagy 2.60—2.80, nyúl sülős 1.80—2, fogoly 1—1.20, fácán 3—3.50 korona darabonként. Fenyvesmadár kötege 1—1.20 korona.

Baromfifélék: Elő rántani való csirke 1.00—2.40 korona, sütnivaló 2.60—3 korona, kacsá sovány 3.40—4.60 korona, kacsá hizott 5—6 korona, lud, hizott 12—16 korona, tyúk 3.60—4.20 korona, pulyka 7—8 korona, páronként. Vágott: szépen tisztított baromfi: hizott lud 1.30—1.50 korona, hizott ruca 1.40—1.60 korona, hizott pulyka 1—1.40 korona, levestyúk 1.30—1.40 korona, kilogrammonként. Pulard 1.80—2 korona darabonként.

Tejtermékek: tevaj (centrifugált) I. 1.80—2.20 korona, II. 1.70—2 korona, főzvaj (köpült) 1.60—1.70 korona, tehénturó 10—16 fillér.

Zöldcsigfélék: burgonya (vaggonáru) sárga 8—8.50 korona, rózsá 8.40—8.80 korona, fehér 5.80—6.40 korona, kifli 15 korona, sárgarépa 13—14 korona, petrezselyem 16—18 korona, vöröshagyma makói 20—24 korona, vöröshagyma közönséges hazai 10—16 korona, fokhagyma 40—44 korona, káposzta 8—10 korona, 100 kilónként.

Angol készpénzrendszerü

országosan ismert elsőrangú uri szabó-termek, szállít mérték szerint, kifogástalan kelméből, többszöri próbával prima munka.

Téli kabátot . . 35 frtért
Smoking-öltönyt 35 .
Frakk-öltönyt . 46 .
Prima-öltönyt . 30 .

IV., Belváros, Magyar-u. 8. I. emelet, Kossuth Lajos-u. mellett

KÜLÖNFÉLÉK.

A Mariska-dalokból.

Sohasem is láttam álmodt, ennél szebbet,
Gyémánt-ragyogóbbat, tündér-fényesebbet.
Mintha mesebeli csodakertben járnék . . .
— Delibábos álom, ne repülj el, várj még!

Hosszú, úres, éhes, átkos éjszakákon,
Hogy csak álmodhassak, úgysí alig várom,
Csak az Isten tudja, hogy amig megeltem,
Minden boldogságom beléje leheltem.

. . . Mesebeli herceg aranyos batáron,
Három éjjel vágat s megáll a határon,
Ott a hercegnő fáltsokkal várja,
S együtt repülnek az Óperenciára . . .

Sohasem: álmodtam ennél csodaszzebbet:
Gyémánt-ragyogóbbat, tündér-fényesebbet.
Csak a napsugár sohasem jönne árnyék!
— Én tündérkirálynóm, eh ne menj el, várj még!

Forbáth Sándor.

(Napoleon konyhája Szent Ilona szigetén.)

Az embereket apró bajok révén érhetik nagy szerencsétlenségek. A bukott király a legtöbbet amiatt szenved, hogy szétfeszlett a ruhája. Az ördög a megmondhatója, de ezek az ellentétségek egyenesen a valóság birodalmából erednek. Ha elolvassuk Massonnak a Szent Ilona-sziget konyhája kellemetlenségeire vonatkozó közléseit, meggyőződhetünk róla, hogy Napoleont nem a politikai összeroppánása, hanem a rossz konyha tette tönkretette. Az élete soha nem volt olyan szomorú és vigasztalan, mint abban az időben, amikor a tűzhelyen ügyetlen kezek készítették számára az edeleket. Pedig Napoleon nem volt sem falánk, sem válogatós evő. Meglehetősen gyorsan étkezett és az edeleket elkészítésének bármelyik módja mindegy volt neki. Nehezen lehetett Szent Ilona-szigetére valamire való szakácsot kapni. A szolgálat jó dologgal nem igen bíztatott és a hosszú ut, meg az éghajlat miatt a pénz sem igen vonzott. A hatástendei száműzés folyamán nem egyszer volt üresedés a császár konyhájában. Napoleon az elhagyatott sziklás vidéken is a császárt óhajtott játszani, rendes udvartartással, de a körülmények megakadályozták a kívánsága teljesülését. Az embereinek a száma egyre kisebbedett és az állapotok alakulása megnehezítette az etikett követését. Napoleon maga rendelkezett az iránt, hogy miként és milyen edényekben szolgálják fel neki az edeleket. Ebben a te-

kintetben nem is volt hiba, de az ételek silány-ságát nem lehetett elviselni. Lepágenak hívták az első szakácsot, aki a szigetre szegődött. Napoleon már eleinte sem elégedett meg vele. A szakács azal mentegetőzött, hogy nem tehet róla, mert konzerveken kívül más anyaggal alig rendelkezik. A sok panasznak az lett a vége, hogy felmondtak neki. Nagyon megdöbbenéssel tették. Azt hitték, hogy nemsokára kapnak valakit a helyére és ebben keservesen csalódtak. Erre még türethetlenebbekké lettek az ételek. A császár és a környezete a megszokottaknál is sivárabb napokat éltek át. Különösen az esték rettenetesen hosszúak lettek el. Hónapok multával megérkezett Sablon Katarina, belga szakácsnő. Lelkesen fogadták. Csak Lepage haragudott rá, mint a vetélytársára. Utóbb aztán beleszeretett és elvette feleségül. A házasság első idejében a főzéssel buzgóan igyekeztek a császár kedvében járni, de később minden fáradozásukat megakadályozta betegségük és kénytelenek voltak elbocsátatásukat kérni. Most kínai szakácsok következtek. Nekik is megörvendeztek, de a főztjüknek az lett az eredménye, hogy a császár a környezetével együtt belebetegedett a megcsömörlődésbe. Napoleon billiárd-dákkóval verte ki a szobájából a czipfos szakácsokat. Még egy párszor ilyenformán ment ez, míg egyszer csak reménykedni kezdtek a szigeten, hogy huzamosabb időre megjavulnak a viszonyok, mivel két kitűnő francia szakács ígérkezett hozzájuk. De az angol hatóságok akadékoskodtak és mire a várva-várt új szakácsok megérkeztek, Napoleon szeméit örökre lecsukta a halál.

(A háború lélektana.) Éppen nagyon aktuális tárgy, napról-napra tele vannak a lapok háborús hírekkel, érdeklődésre számíthat tehát Larsen francia tanárnak értékesítése a háború lélektanáról. Magáról a háborúról — így szól értekezésében Larsen — már nagyon sokat írtak, de ezek a fejtegetések inkább csak néhány előkelőség személyes érzelmei, benyomásai, nézetei. Ezeknél azonban érdekesebbek az egyes embereknek legtitkosabb gondolatait, amelyek a esata alkalmával foglalkoztatják; szóval akkor, mikor a pózolásnak sem értelme, sem helye nincs. Levelekből, ki nem adott följegyzésekből Larsen figyelemreméltó megfigyeléseket tett. Sokat foglalkozott az egyszerű parasztból lett katonával. Ez, ha már kenyértörésre kerül a dolog, bátor, halált megvető, a dicsőség nem igen izgatja és tetteivel nem is kérkedik. Legtöbbször gondol hazra, a szülei házra, kis földjére, gazdaságára, lovaira, ökreire. A kötelességérzet adta kezébe a fegyvert, ennek a parancsszavát követi, az ellenséget a legtrikább esetben gyűlöli. A gyűlölet csak kevéssel rugója a harcai kedvnek, legföljebb az intelligens vezérek némelyikét hajtja. A szülői szeretet se igen törődik a dicsőséggel. A spártai anya, aki fiát vagy holtan a paizson, vagy babér-

övezetben a paizsszal akarja viszontlátni, a ritkaságok közé tartozik. Sok száz levél között Larsen csak egyet talált, amelyben az anya inkább akarja fiát dicsőségesen, mint dicsőség nélkül látni. Ennek két fia harcolt a német-dán háborúban. Mikor hírül hozták neki, hogy egyik fia meghalt, a másik azonban megmenekült, így kiáltott fel:
— Megmenekült! De remélem, hogy legalább megsérült!

A legtöbb szülő azonban holdog, ha fiát épen, egészségesen látja viszont: a dicsőség neki hekuba. Larsen felolvasása hatalmas czáfolat arra a sokat hangoztatott frázisra, hogy a népeket a gyűlölet kergeti a háborúba, hogy a háború oka a nemzetek szenvedelmé és hogy a háború így mintegy követelőző szükséglet. Nem igaz. A háború oka ügyetlenkedés, vagy baklövés, de legtöbbször a hatalmon állók egyéni hiúsága, dicsvágya.

(Bölnytenyésztés Amerikában.) Évtizedek óta ugyanaz a veszély fenyegeti az amerikai bölnytenyésztést, mint Észak-Németországban a szarvaszt. A hatalmas állat, mely egykor csapatokban barangozott be Észak-Amerika nagy síkságait, a praerieket és amelyek erre a vidékre éppen olyan jellemző volt, mint a zerge az alpesi tartományokra, végre már alig-alig él vadon. Egy Corbin nevű ember évekként elzött sok pénzt fordított arra a célra, hogy ezt az állatot a kihalás veszedelmétől megvéddhesék. New-Hampshireben 6000 hold földet vásárolt össze és ezen a területen bölnytenyésztést. A tenyésztés igen jól sikerült és Corbinnak ez a vállalkozása olyan tetszést aratott, hogy 1904-ben megalakult az „Amerikai Bison-Society”, melynek a newyorki állatkert igazgatója az elnöke, Roosevelt pedig a tiszteletbeli elnöke. Ez a társaság keresztülvitte, hogy a kongresszus 40.000 dollárt szavazott meg egy bölnypark létesítésére. A park helyét már meg is vették. A társaság 13.000 holdnyi területet szerzett meg erre a célra a Jock-folyótól északra és már be is kerítették az óriási területet.

(Műtétek mint életképek.) Charles H. Duncan amerikai orvos oly szerkezetet készített, mely lehetségessé teszi egy a spanyollal mögött történő műtét lefolyásának szemléltetését. A gépnek projektoszkop a neve, lényeges része egy nagy tükrökből áll, melyet a műtőasztal fölött helyeznek el s ennek tükrözését elmes szerkezetű leneserendezéssel életnagyságban a falra vetítik. Sebészeti célokra ez a készülék azért is nagyfontosságú, mert az így nyert tükröképek a természetes színeket is visszaadják. A készüléket Newyorkban számos sebész előtt kipróbálták s a próbát kiállta. A kórházakban jövőre az operációkat száz meg száz tanulónak is hozzáférhetőkké teszik anélkül, hogy ezek az orvosok és asszisztensek munkáját zavarnák.

A KITAGADOTT

— REGÉNY. —

Írta: RICHARD DALLAS.

47

En voltam az eszköz, amely Withének a halálát okozta, ugyszintén a saját halálomnak is én vagyok az eszköze. A gondolat, mely a körülmények láncolatát a két konzervenciához vezette, eredetileg Withe volt. Ha neki vagy nekem más lett volna a temperamentumunk, minden valószínűség szerint másképpen történt volna, de az adott körülmények mellett előre látható és elkerülhetetlen volt az összeütközés. S miután az első lépés meg volt téve, jobb is volt, hogy így történt. Nyugodtabb leszek most, mint voltam előzőleg hosszú időn át.

Nem! soha nem voltak lelkiismereti furdalásaink Withe halála miatt és nem értek szánalmat a saját halálom iránt. Mindketten betöltöttük hivatásunkat, ez volt az egész; de Wintersnél ez egészen más dolog volt. Szegény fiu!

Kemény időket kellett átélnie, dacára annak, hogy iszákos és naplopó volt, szegénynek megrövidítettük az életét. Ártatlanul szenvedett és én ettől megkímélhettem volna, de nem tettem. Ebben a tekintetben gyáva voltam és a gyávákat megvetem — de hagyjuk ezt! Mondhatnám önnek, erősen elhatároztam, hogy megmentem, ha bitófára ítélik, — de utólagosan úgysí nohé az ilyesmit elhithetni.

Az ő halálával megszünt minden kötelezettségem, mert egy halottért feláldozni magamat donquichottéria lett volna.

Igazán nem tudom, miért írom meg önmagam mindezeket.

Még a legerősebb embereket is eléri ilyenkor valami gyengeség és kell, hogy beszéljenek. Én megvettem az emberek törvényeit és egy külön törvényt csináltam magamnak, de a végén mégis csak én kerültem alul. Ez nem azért volt, mert az én törvényem nem elég logikus, vagy morális, hanem csak azért, mert ők nem akarták az én törvényemet elismerni, én pedig nem tudom magam az ő törvényük alul kivonni.

Kérdem önmagamtól, hogy inkonzekvens vagyok-e, vagy pedig nem tudok már összefüggően gondolkodni? Ha úgy lenne, akkor talán ez azért van, mert a halál közelsége az emberek szellemi erejét megzavarja.

Amint itt ülök, oldalamon a halál leselkedik és vár reám, s azt hiszem, egészen másképp látom a dolgokat, mint eddig, és ha még volna segítség és mentés a számomra szeretnék tovább élni, de most már késő, a holnapi nap szegényt és gyalázatot hozna rám. Inkább a halált! Mindig úgy tartottam, hogy a halál nem nyomoruság, hanem a nyomoruság megváltója s ezért az ölébe menekülök.

Már későre jár, a levélnek pedig a postán még ma el kell mennie. Hadd mondjam el tehát gyorsan, mi történt azon az éjszakán és miképpen történt, hogy én elkövettem azt a rémséget. Azután befejezem saját számadásomat is.

Én készítettem el az öreg Winters végrendeletét, még pedig Withe óhajására és unszolására, ő volt az, aki erre rábeszélte s én megváltoztattam a tízezerdolláros hagyományt százezer dollárra és ezen szolgálomért a felét kaptam az összegnek. Pénzem volt szükségem és az én koromban levő férfinek bizony kemény sors ez. A dolognak itt

vége is lett volna, ha Withének nem lett volna olyan érzékeny a lelkiismerete; a hamisítás emléke azonban napról-napra kinozta és én beláttam, hogy minden faradozások dacára nem tudom majd megakadályozni s ő egy nap bevall majd mindent. Akkor éjjel, mikor elbucszunk, nem volt szándékom őt megölni, csak azért állítottam ugy a zóvárokat, hogy be tudjak újból hozzá menni s elmentem együtt önnel. Beszélni akartam vele és kissé észretériteni őt, hogy ne emészsze annyira magát, amint hogy ezt már vagy tizszer is megeselekedtem. De midőn beléptem a szobába és olyan nyugodtan, mámorosan láttam őt aludni az éjszaka védszárnyát alatt teljesen egyedül, a diván fölött pedig ott függött a tőr — az a gondolatom támadt, hogy ez a legbiztosabb és legkönnyebb út . . .

Azután feltettem a sapkát, magamra vettem a köpenyt, az asztalon heverő négy bankjegyet a zsebembe gyűrtem s elmentem. A köpenyt Stanton kisasszony házában hagytam, azonban elfelejtettem a sapkát is letenni, a következő vonattal pedig hazamentem. Mikor reggel Withe szobájába visszatértem egy észrevétlen pillanatban, amint a hulla mellett álltam, a pamlag alá hajítottam a sapkát. Tudtam, hogy ez a tény valamint a többi általam előidézett körülmény csak még jobban hozzájárul az ügy elhomályosításához.

Még többet is tudnék elmondani azokból az okokból, melyek engem erre a cselekedetre kényszerítettek, ugyszintén az akkor éjjeli lelkiállapotomról és azóta is, de ugy sinesen semminek értelme és én nagyon fáradt vagyok.

Gondoljon rám szeretettel, ha képes erre Dick! Nagyon szerettem önt mindig, addió
Littell.

(Vége.)

SZÍNHÁZAK.

Szerda, 1909. január 20-án.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Falusi verebek.

Köznapi történet 3 felvonásban. Irta: Gárdonyi Géza.

Személyek:

A bíró Gyenes
Erzsi, a huga D. Ligeti J.
Veron néni Rákosi Sz.
Bendi, kishíró Szóke
Zöldag Jani Rozsahegy
Tusza, anyja Demjén M.
Panni Molnár R.
Jepi Máté Gál
Sárfegy, földesúr Dezső
Zsigovics orvos Horváth
Zsigovicsné Helvey L.
Berta, a leányuk Vizvári M.
Kapitány Pethes
Kerekes kulcsár Abonyi
Vicza család Keczeri L.

Kezdet 1/2 8 órákor.

VIGSZÍNHÁZ.

Izrael.

Színmű három felvonású an. Irta: Bernstein Henry. — Fordította: Cholnoky Viktor.

Személyek:

Agnes hercegnő P. Gazsi M.
Tibaudi herceg Tanay
Gutliou Justia Fenyvesi
Silvian páter Hegedűs
De Grégenoy gróf Szerémy
De Sallaz gróf Tapolczay
De Mauve mári Vendrei
De Jouvins Gilbert Thányi
De Morice gróf Balassa
De Mauve Hector Sarkadi
Hurst Reginald Bardi
Lajos, komornyik Győző
Éna Kassay

Kezdet 1/2 8 órákor.

KIRÁLY SZÍNHÁZ.

Táncos huszárok.

Operett három felvonásban. Irta: Rajna Ferencz. Zenéjét Szép Ernő verseire szerzezte: Szirmai Albert.

Személyek:

Hubert Egon herceg Gábor
Von Flügen Szirmai
Von Saarburg Csizsér
Von Dennenvitz Sárosi
Von Stackelberg Margittay
Hellbrück Simai
Canisius Wolf Papir
Herma, neje Erdi B.
Thea, leánya Petráss S.
Frosch Libor Németh
Ede, a fia Ottó G.
Dörenstein Sátrány
Dörensteiné Nyáráiné
Hertha, leányuk T. Harmath I.
Dr. Frolocker Rusko

Kezdet 1/2 8 órákor.

VARSZÍNHÁZ.

Nincs előadás.

M. KIR. OPERAHÁZ.

A M. Kir. Operaház és a Nemzeti Színház nyugdíjintézete javára:

A troubadour.

Dalmű 4 felvonásban Zenéjét szerzezte Verdi. Szövegét írta: Cammerano Salvalor, fordította: Nadaskay L.

Személyek:

Luna gróf Vörady
Leonora S.ók S.
Azucena, cigánybó Fodoró
Manrico Lunardi
Fernando Kárpát
Ines Ney Etelka
Ruiz Juhász
Hirnök Nánolyi
Cigány Budai

Utána:

Táncrészletek

Delibes Leo «A király mondta» című dalműéből. Koreográfiáját szerzezte és betanította Guerra M.

Kezdet 7 órákor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

A szerencse fia.

Komédia négy felvonásban. Irta: Dregey Gábor.

Személyek:

Varra Körmeny
Iren, a leánya Bathory G.
Szontagh Dobi
Kormos Csontos
Gálkathy Rethy
Szűcs Adolf Czobor
Reiner Vágó
Stefánia, a felesége Forray R.
Emma, a leányuk Mészáros G.
Zárai Zimko Z. Molnár
Tárnó Vándory
David Rátay
Lili P. Makay G.
Sebes Papp
Almodayné Era P.
Almoday Fenyvesi

Kezdet 1/2 8 órákor.

URANIA SZÍNHÁZ.

A szirének hazája.

Kezdet 1/2 8 órákor.

APOLLÓ-PROJEKTOGRÁF

Népszínház-utca 1-3. szám. Telefon 68-39.

Ujabb fölvetel

a Messinai földrengésről. Ceylon szigete. — A jó huzatu kályha. — Ugy mint a mama. — Bátor gyermekek.

Antonius és Kleopatra

— Okos számár. — Kedélyes ház. — Szerencsetalimán. — Kezdet 5 órákor, vasár- és ünnepeken 3 órákor.

FOLIES CAPRICE

Igazgató: Révay-utca 18. Főrendező: ROTT SÁNDOR

Az előadás kezdete 1/2 9 órákor.

11 órákor! Ma először! 11 órákor!

„Bade zu Hause“

Jelenetek egy gőzfürdőből. Irta: Satyr. Rendező: Rott S.

Ezt megelőzi 9 1/2 órákor:

„Corpus delicti“.

Bohózat, francziából fordította Satyr. Rendező: Rott Sándor.

Továbbá: teljesen új magán-zámok.

Nappali pénztár délelőtt 9-1 óráig és délután 3-6 óráig. Az 1-ső emeleti „Casino de Parisban“ elsőrangú táncatrakciók. — Kezdet 1/2 2 órákor. Telefon 14-22.

Fővárosi Cabaret

Telefon 115-84. Üllői-ut 46. Telefon 115-84.

Villamos közlekedés minden irányban.

Teljesen új műsor.

Naponta fellépnek: Andorfi Péter, rendező és kómikus, Fekete Irén, Balla Tussi, Sziklai Blanka, Tóth Mariska, Mezei Panni, Fejér Dezső, Ernyei Emil, Roland Róbert, Kovács Andor stb. Batterszék Lajos conferancier, Bihari Zoltán karmester.

Naponta 2 bohózat. Egy színpadi tréfa. 20 magánzám. Az előadás kezdete 9 óra. Bővebbet a falragaszok.

STEINHARDT MULATÓ

Rákóczi-ut 63. sz. Telefon 54-23.

Kezdet 8 órákor. Ma és mindennap Ujdonság.

Bohózat 1 felv. Irta: Glinger és Taussig. Ford.: Steinhardt.

Ezt megelőzi:

Zsiga nem akar!

Családi idill 1 felvonásban, írta: Glinger és Taussig. Fordította: Steinhardt.

Továbbá Steinhardt, Gyárfás, Medocs Natália és Papay, teljesen új magánzámokkal, valamint: Flóra, hölgy quartett, W. Collin's, bijouteri moderne fellépte. Jegyek: 9-12-ig és 3-6-ig Rákóczi-ut 63. szám és 20. Kontiné dohánykulonlegességi áruárujában. Andrassy-ut 20. sz. A remek téli kertben reggelig zene és tánc.

Kitűnő attrakciók. Belépőjű nincs.

Vasárnap délután mesekelet helyaru előadás fél négy órai kezdettel. STEINHARDT fel épte.

ROYAL ORFEUM

ERZSÉBET-KÖRÜT 30. TELEFON 110-22

Ma este 8 órákor

Az öngyilkosok klubja — A HARISNYAKTŐ

Berlin szenzációja.

A BIKÁ-SZÁLLÓ — A VÖRÖS LÁMPA

Az ágy két képe: Az ágy alatt, Nászéjszaka.

Sok móka, szatira, tréfa, paródia.

Vasárnap 2 előadás, délután fél 4 órákor mesekelet helyárukkal, este 8 órákor rendez helyárukkal.

Jegyek előveteli díj nélkül válthatók a hét összes előadására. A délutáni előadásra mesekelet árakon.

A téli kert tükörtermében Royal Cabaret (Conferancier: Batterszék) és táncatrakciók reggeli 5 óráig.

A téli kert tükörtermében Royal Cabaret (Conferancier: Batterszék) és táncatrakciók reggeli 5 óráig.

A téli kert tükörtermében Royal Cabaret (Conferancier: Batterszék) és táncatrakciók reggeli 5 óráig.

A téli kert tükörtermében Royal Cabaret (Conferancier: Batterszék) és táncatrakciók reggeli 5 óráig.

A téli kert tükörtermében Royal Cabaret (Conferancier: Batterszék) és táncatrakciók reggeli 5 óráig.

A téli kert tükörtermében Royal Cabaret (Conferancier: Batterszék) és táncatrakciók reggeli 5 óráig.

A téli kert tükörtermében Royal Cabaret (Conferancier: Batterszék) és táncatrakciók reggeli 5 óráig.

A téli kert tükörtermében Royal Cabaret (Conferancier: Batterszék) és táncatrakciók reggeli 5 óráig.

A téli kert tükörtermében Royal Cabaret (Conferancier: Batterszék) és táncatrakciók reggeli 5 óráig.

A téli kert tükörtermében Royal Cabaret (Conferancier: Batterszék) és táncatrakciók reggeli 5 óráig.

A téli kert tükörtermében Royal Cabaret (Conferancier: Batterszék) és táncatrakciók reggeli 5 óráig.

A téli kert tükörtermében Royal Cabaret (Conferancier: Batterszék) és táncatrakciók reggeli 5 óráig.

A téli kert tükörtermében Royal Cabaret (Conferancier: Batterszék) és táncatrakciók reggeli 5 óráig.

A téli kert tükörtermében Royal Cabaret (Conferancier: Batterszék) és táncatrakciók reggeli 5 óráig.

A téli kert tükörtermében Royal Cabaret (Conferancier: Batterszék) és táncatrakciók reggeli 5 óráig.

A téli kert tükörtermében Royal Cabaret (Conferancier: Batterszék) és táncatrakciók reggeli 5 óráig.

A téli kert tükörtermében Royal Cabaret (Conferancier: Batterszék) és táncatrakciók reggeli 5 óráig.

A téli kert tükörtermében Royal Cabaret (Conferancier: Batterszék) és táncatrakciók reggeli 5 óráig.

A téli kert tükörtermében Royal Cabaret (Conferancier: Batterszék) és táncatrakciók reggeli 5 óráig.

A téli kert tükörtermében Royal Cabaret (Conferancier: Batterszék) és táncatrakciók reggeli 5 óráig.

A téli kert tükörtermében Royal Cabaret (Conferancier: Batterszék) és táncatrakciók reggeli 5 óráig.

A téli kert tükörtermében Royal Cabaret (Conferancier: Batterszék) és táncatrakciók reggeli 5 óráig.

A téli kert tükörtermében Royal Cabaret (Conferancier: Batterszék) és táncatrakciók reggeli 5 óráig.

A téli kert tükörtermében Royal Cabaret (Conferancier: Batterszék) és táncatrakciók reggeli 5 óráig.

A téli kert tükörtermében Royal Cabaret (Conferancier: Batterszék) és táncatrakciók reggeli 5 óráig.

A téli kert tükörtermében Royal Cabaret (Conferancier: Batterszék) és táncatrakciók reggeli 5 óráig.

A téli kert tükörtermében Royal Cabaret (Conferancier: Batterszék) és táncatrakciók reggeli 5 óráig.

A téli kert tükörtermében Royal Cabaret (Conferancier: Batterszék) és táncatrakciók reggeli 5 óráig.

A téli kert tükörtermében Royal Cabaret (Conferancier: Batterszék) és táncatrakciók reggeli 5 óráig.

A téli kert tükörtermében Royal Cabaret (Conferancier: Batterszék) és táncatrakciók reggeli 5 óráig.

A téli kert tükörtermében Royal Cabaret (Conferancier: Batterszék) és táncatrakciók reggeli 5 óráig.

A téli kert tükörtermében Royal Cabaret (Conferancier: Batterszék) és táncatrakciók reggeli 5 óráig.

A téli kert tükörtermében Royal Cabaret (Conferancier: Batterszék) és táncatrakciók reggeli 5 óráig.

A téli kert tükörtermében Royal Cabaret (Conferancier: Batterszék) és táncatrakciók reggeli 5 óráig.

A téli kert tükörtermében Royal Cabaret (Conferancier: Batterszék) és táncatrakciók reggeli 5 óráig.

230 selejtes

valódi perzsa szőnyeg

kis és nagy darabok, ebédlő, szalon-szőnyegek, átvétők, futók stb. főleg csak szépséghibákkal

30% az áron alul

eladatnak nagyban és kicsinyben.

Szigoruan szabott árak.

STEIN

Csak Ferencziek-tere 9.

Kossuth Lajos-utca sarkán.

Kezdet 7 órákor.

Budapesti Cabaret BONNONNIÉRE.

VI., Teréz-körut 28. — Telefon 52-83.

Minden este 9 1/2 órákor

a teljesen új januári műsor.

Orfeum a kabareban. (Nagy variété-paródia.)

30 attrakció. — Nemzetközi artista-szemle.

Nagy Péter, a majomkirály. (A csimpánz, mint perfect gentleman.)

Turhányi Olga, — Szegedi Erzsi, — Dr. Szalay, — Virágh stb.

Jan. 12-től: Byron Nelly, a Centraltheater volt tagja.

Jegyek: 6, 5, 4 és 3 koronára az összes jegyárúsító helyeken

Bővebbet a plakátok.

DELI

Étterem és kávéház.

a dunaparti korzón (Wurm-utca sarkán).

az ujjonnan átalakított étteremben naponta FIVE O'CLOCK.

Délután és este a KRAUSE művészkvartett hangversenyt rendez.

A fényesen berendezett emeleti díszterem estélyek rendezésére kiválóan alkalmas.

A meleg és hideg ételeknek hához szállítása, alkalmi ebédek és estélyek rendezése, úgy mint eddig, a legpontosabban és izlésesen eszközöltetnek.

DELI étterem és kávéház Mária Valéria-u. 12.

DELI étterem és kávéház Mária Valéria-u. 12.

DELI étterem és kávéház Mária Valéria-u. 12.

DELI étterem és kávéház Mária Valéria-u. 12.

DELI étterem és kávéház Mária Valéria-u. 12.

DELI étterem és kávéház Mária Valéria-u. 12.

DELI étterem és kávéház Mária Valéria-u. 12.

DELI étterem és kávéház Mária Valéria-u. 12.

DELI étterem és kávéház Mária Valéria-u. 12.

DELI étterem és kávéház Mária Valéria-u. 12.

DELI étterem és kávéház Mária Valéria-u. 12.

DELI étterem és kávéház Mária Valéria-u. 12.

DELI étterem és kávéház Mária Valéria-u. 12.

DELI étterem és kávéház Mária Valéria-u. 12.

DELI étterem és kávéház Mária Valéria-u. 12.

DELI étterem és kávéház Mária Valéria-u. 12.

DELI étterem és kávéház Mária Valéria-u. 12.

DELI étterem és kávéház Mária Valéria-u. 12.

DELI étterem és kávéház Mária Valéria-u. 12.

DELI étterem és kávéház Mária Valéria-u. 12.

DELI étterem és kávéház Mária Valéria-u. 12.

DELI étterem és kávéház Mária Valéria-u. 12.

DELI étterem és kávéház Mária Valéria-u. 12.

DELI étterem és kávéház Mária Valéria-u. 12.

DELI étterem és kávéház Mária Valéria-u. 12.

DELI étterem és kávéház Mária Valéria-u. 12.

DELI étterem és kávéház Mária Valéria-u. 12.

DELI étterem és kávéház Mária Valéria-u. 12.

DELI étterem és kávéház Mária Valéria-u. 12.

DELI étterem és kávéház Mária Valéria-u. 12.

DELI étterem és kávéház Mária Valéria-u. 12.

DELI étterem és kávéház Mária Valéria-u. 12.

DELI étterem és kávéház Mária Valéria-u. 12.

DELI étterem és kávéház Mária Valéria-u. 12.

DELI étterem és kávéház Mária Valéria-u. 12.

DELI étterem és kávéház Mária Valéria-u. 12.

DELI étterem és kávéház Mária Valéria-u. 12.

DELI étterem és kávéház Mária Valéria-u. 12.

DELI étterem és kávéház Mária Valéria-u. 12.

Fővárosi Orfeum

VI., Nagymező-utca 17. WALDMANN IMRE, igazgató.

Ma szerdán

PÉTER

az eleven világsoda és a fényes januári műsor.

Az előadás kezdete 8 órákor.

Előzetes jelentés: csütört. 21-én, szomb. 23-án, és vas. 24-én Péter-matinék mérs. helyáruk.

Jegyelővétel 10-1, és 3-6-ig Telefon 93-36.

A legszebb ajándék

egy hangszer, melyet legjobban és legolcsóbban csakis WÄGNER a „Hangszerkirály“ néi.

Budapest, József-körut 13. szám a. vásárolhat.

Önökötök iskola minden hangszerhez mellékelve lesz.

Ne küldjük pénzünket kalföldre. — Kiszérlés megengedve.

Telefon 67-86. szám.

Telefon 67-86. szám.

Telefon 64-20.

EDISON

Mozgófénykép Vállalat
VI., Nagymező-utca 21.

Első előadás hétköznap d. u. 5 órákor.
Vasár- és ünnepnapokon d. u. 3 órákor.
Utolsó előadás kezdete 11 órákor.
Szenzációs újdonság!

Műsoron kívül:
páratlan hatása énekes és zenés mozgófénykép a világ legelső mozgó művészi közreműködésével.

Minden órában változó műsor.

Helyárak:
Páholy I. K., I. hely 60 fill., II. hely 40 fill., III. hely 20 fill., Gyermeknek félár.

Mozgófénykép vállalat tulajdonosok figyelmébe
Megjelent 150.000 méter újdonságot tartalmazó legújabb kép- (film) árjegyzékünk. Kívánatra ingyen és bérmentve. Telefon 64-20.

Magy. kir. államvasutak
Budapest-jobbparti üzletvezetőség
1897/I. 909. sz.

VERSENYTÁRGYALÁSI HIRDETÉS.
(darabolt kavics-szállításra.)

A magyar királyi államvasutak budapest-jobbparti üzletvezetősége által 126/909. szám alatt hirdetett a „Közszállítási Értesítő” 1909. évi január hó 8-án első számában, valamint más lapokban is megjelent „Versenyárgyalási hirdetés” 170.000 m³. baazlt vagy trachyt kövekből készítenő darabolt kavics szállítására, ezennel hatályon kívül helyeztetik és helyette következő új versenyárgyalási hirdetés tétetik közé.

A magyar királyi államvasutak alulírott üzletvezetősége az 1909., 1910. és 1911. években szükséges 170.000 m³ darabolt kavics szállításának biztosítására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

Az egyévi megközelítő szükséglet, mely a tényleges szükséglethez képest 10 százalékkal felemelhető vagy 10 százalékkal lejjebbithető, kitészen.

az 1909-ik évben	70.000
„ 1910. „	60.000 és
„ 1911. „	40.000

Összesen tehát 170.000 m³-nyi

mennyiséget. Az erre vonatkozó ajánlatok 1909. évi január hó 30. déli 12 óráig az alulírt üzletvezetőség I. általános osztályában (VIII. Kerepesi-ut 3. sz. I. em. 38. sz. a.) adandók át, a bántópenz pedig ugyanott a gyűjtőpénztárnál 1909. évi január hó 29-én déli 12 óráig teendő le.

Részletes pályázati feltételek és az ajánlati űrlap valamennyi üzletvezetőségél megtekinthető, alulírt üzletvezetőség általános osztályában pedig azok díjmentesen megszereshetők.

Budapest, 1909. évi január hó 14-én.

M. kir. államvasutak

Meghívó
a Sziráki Takarékpénztár Részv.-társ.

1909-ik évi január 29-én délelőtt 10 órákor Szirákon az intézet helyiségében tartandó

XII-ik évi

rendes közgyűlésére

Tárgyak:

1. Az 1908-ik évi zárszámadás megvizsgálása és a mérleg megállapítása.
  2. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentésének s az azokban foglalt indítványoknak tárgyalása s a felmentvény megadása.
  3. Az osztalék megállapítása.
  4. 1 helyettes igazgató, 6 igazgatósági tag, 1 jogtanácsosi, 14 választmányi tag, 4 felügyelő-bizottsági rendes és 2 póttag választása.
- Kelt Szirákon 1909. évi január hó 13-án.

Gróf Degenfeld Lajos,
elnök-igazgató.

Az eredeti mérleg az intézet saját helyiségében 1909. évi január hó 14-től a közgyűlés napjáig délelőtt 9-12-ig megtekinthető.

A közgyűlésen csak részvényesek s mások helyett csupán írásbeli meghatalmazással ellátva szavazhatnak.

Ezen specialista legjobban ajánlható szertelet gazdag tapasztalatai alapján, melyeket a kórhás húgyszervi és bujagoros osztályán való működése alatt számos éven át szerzett.

DR. FABINYI

specialista neml bajokban
emeritált kórházi orvos

gyökeresen és rövid idő alatt gyógyít a rendes foglalkozás megzavarása nélkül mindennemű

nemi betegségét

(húgyszólyást, sebeket, syphilit és önfertőzésből támadt idegbajokat.)

Meglepő az eredmény férful gyengeségnél (impotentia) még öregebb egyéneknél is.

Biztos siker folytan a honorárium utólag is fizethető.
Levelekre díjmentes válasz. Kívánatra gyógyszer.
Rendelés délelőtt 9-3-ig, este 6-8-ig.

Budapest, Rákóczi-ut 8/A. szám.

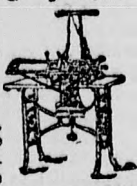
(Ajánlás, a Pannonia szállodával szemben.)
Jéposházi bejárat. - Külön várószobák.

Magyar Styria Kötőgépgyár

BUDAPEST.

A legjobb és leghíresebb
kötőgépek

szabadalmazott zárrakkal ellátva.
Teljes tanítás ingyen. Árjegyzék bérmentve.
Fől József Lajos cégvezető, Iroda és elárulási hely Csengery-ut. 54/e

Titkos betegségek
gyógyítására legjobban ajánlható 28 éven át szerzett kórházi tapasztalatai alapján

Dr. KAJDACSY

v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos.

Biztos sikerrel, rövid idő alatt gyógyít húgyszólyást, hólyagbajt, sebeket, bujagorot (syphilit), borbajokat, elgyengült férfit, időseknél is, önfertőzést és annak utóbjait, ideg- és hátergőzést, valamint minden női bajokat.

RENDEL: 4-8-ig és este 7-8-ig.

BUDAPEST, VIII., JÓZSEF-KÖRUT 2.

Levelekre válaszol, gyógyszeréről gondoskodik.
Levél útján is biztos gyógyszer.

Benzin-, nyersolaj-, és szivogáz-motorok

Motoros cséplő-
készletek

A legjobb gépek. A legolcsóbb üzem.
Kezdező fizetési feltételek.

Tessék árjegyzéket kérni, ingyen küldjük.

Dobry Ant. motor- és gépgyárainak

magyarországi egyedárusítói:

Szabó Emil és Társa

Budapest, Ferencz József-ter 6. sz.
(Gresham-palota.)

Titkos betegségek.

Sajnos, — de való igaz, hogy a mai korban feltűnően sok az olyan ember, akinek vére és testnedvei meg vannak fertőzve és aki statalkori könnyelműség és rossz szokások által idegrendszerét és szellemi erejét tönkretette. Ezen szörnyű állapoton csak úgy lehet gyökeresen segíteni, ha az illetők olyan lelkiismeretes specialista orvoshoz fordulnak, aki jó tanácsokat tud adni a nemi életre vonatkozólag és az esetleg már meglevő bajokon is tud segíteni; akkor majd megszűnik a titkos betegségek létezőse is.

Ilyen magasosztos hivatású Dr. Palóc v. kórházi orvos-specialista országos híri intézete (Budapest, VII., Rákóczi- (Kerepesi)-ut 10.), ahol a legnagyobb titoktartás mellett a mindennapi foglalkozás megzavarása nélkül alaposan és gyorsan kigyógyítják már sok év óta még a legelhanyagoltabb esetekben is a bujagoros sebeket, húgyszólyást, hólyag-, ideg- és hátergőzést, az önfertőzés és szifilisz-utóbjait, szagömlést, elgyengült férfit, (impotenciát), kezdetben elme zavart, arányerőt, sörveket, vérbajokat, börtbetegségeket és a női nemi szervek minden betegségeit. Nők részére külön váróterem és külön kijárat van. Ha valaki bármilyen oknál fogva személyesen nem jöhetne el, akkor szívesen adnak levelekre kimerítő választ (a levélbe csak válaszlevegőt kell mellékelni.) A gyógykezelés befejezése után a leveleket elégetik, vagy kívánatra mindenki visszakapja azokat. Az intézet a szükséges speciális gyógyszerekről is gondoskodik. Rendelés naponta d. e. 10 órától d. u. 5 óráig (vasárnap déli 12-ig.)

Cím: Dr. Palóc v. kórházi orvos, specialista
Budapest, VII., Rákóczi- (Kerepesi)-ut 10.

Legjobb... Legjobb... Legjobb...
PAP LAN PAP LAN PAP LAN

Összeállítás... vagy kivágható matracozal 10 frt.
Sodronyágybetétek méret szerint 5 frttal feljebb.

Gichner János ágynemű, réz- és vasb. tor-gyáros,

sző veg, függöny, pokrócz, terítő stb. nagy választék.
Budapest, Erzsébet-körut 20.
Főközlöt: Rákóczi (Kerepesi)-ut 86. sz.
Gyár: VII., Kertész-utca 7. és 9. szám.

Árjegyzéket bárkinek ingyen és bérmentve küldök.

Meg nem felelő árut kicsorélem vagy apénzt vis-zaadom.

Gyermek-ocsák nagy választék n.

Rolleták darabja 1 frt. feljebb 5 kr.-tól felj.

ÚJ IDŐK

Szépirodalmi, társadalmi képes hetilap.
Szerkeszti: **HERCZEG FERENCZ.**

Herczeg Ferencz szépirodalmi képes hetilapja, az **ÚJ IDŐK** ma nagyobb apparátussal szolgálja céljait, mint valaha. A cél: oly lapot adni, amely előkelő szivonalon álljon s mindenben kielégítse a művelt magyar család igényeit. Evégből a szerkesztő Herczeg Ferenczen kívül a legjava belletristákat gyűjti munkatársai sorába. A szépirodalmi, művészeti és társadalmi élet minden magyar és modern nyilvánítását figyelemmel kíséri s utat csinál nekik.

Előfizetési ára negyedévenként 4 kor., félévre 8 kor.
Kiadóhivatal: Budapest, VI., Andrassy-ut 10.
Mutatványszám kérésre ingyen.

E hirdetési rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetési rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

Pénzszekrények

használtak és újak, rendkívül olcsó áron kapható a budapesti pénzszekrényraktárban, Budapest, V., Bálvány-utca 6—C. 25

Több mint 600

vagyonos hölgy óhajtaná hamarosan házasságot kötni. Komoly ajánlatok, még vagyontalanok is (állás, vallás mellékes) jelentkezzenek A. Schlesingernél, Berlin 18.

Intelligens

középkorú urino, aki a falusi háztartás minden ágában teljes jártassággal bír, házvezetőnői állást keres. Czim a kiadóhivatalban. 5704

Masszirozó

orvosilag vizsgázott, ajánlkozik házhoz. Reform masszírozó terem Erzsébet körút 37. szám.

Kottlós tyúk

hlányában csirkét, libát keltethetni (nem géppel) biztos sikerrel. 220 fillér beküldése után utasítást küld Szentpétery Istvánú Mezőtúr.

Azonnali pénz-

előleggel beraktározunk bútor, kocsikat, varrógépeket, autóbilt és kereskedelmi árut, száraz raktárainkban autólágos díjzáróval s igen mérsékelt díjak mellett. Tauber Ármán és Társa, Baross-tér 18. Telefon 97—66.

Fajebek,

remek állatok, a legnagyobb óriástól a legkisebb törpeig minden fajban nyersen és idomítva, óriás szentbarnáthegy, újfundlandi, dögök, orosz és angol agarak, kopok, vérehek, pointer, setter és német vizslák, rattler, fox-terrier, borz-ebek, mopsz, majom, setym- és szalon-pinesik, spitzek, törpe félkilós ebcsék stb. — Nevelésre és idomításra elfogadunk, eséréket és vételt eszközünk. Elővadás, ragadozóké vétele és eladása, angora macskák, óriás nyulak, baromfi, óriás ludak, kacskák, pulykák, pávák, gyöngytyúk és tyúkfajok, remek díszgalambok, méhek, kaptárak, gépek és eszközök. Árjegyzékeket bérmentve küld a Telepvezetőség Tar, (Hevesmegye). 5706

Parlament

gyorsírók által vezetett magyar, német gyorsíróiskola. Díjtalan gépírásoktatás, magyar, német fogalmazás. Kereskedelmi akadémiái tanárok által oktatott szaktantárgyak. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület hivatalos tanfolyama. Alapította Markovits Iván 1868-ban. Biztos állásközvetítés. Nyitva szeptember 1-től július 1-ig. Tájékoztatót küld a Gabelsberger szakiskola. (Csak Liszt Ferenc-tér 10. sz. előtt Gyár-utca 4.) Czintra vigyázzunk! Az egyesület ezen kizárólagos szakiskolája írógépegektől s más hirdetésűket utána újabb tanfolyamoktól független. Telefon 64—68. De-irások egész napon át. 28944

Pénzszekrények

és amerikai irodabútorok, használtak és újak rendkívül olcsó áron szállít Hirsch és Társa Budapest, VII., Szegényház-tér 5. szám.

Magán építőiparos-

iskola előkészítő építő, közműves és kőfaragó vizsgához biztos sikerrel. Szegény díjazás mellett elfogad tervek készítését, felülvizsgálatokat és statisztikai számításokat. Vagi József műépítész igazgató, Budapest, VII., ker. Baross-tér 17. szám. 29110

12 drb Makart-

fénykép, matt vagy fényes 5 frt. 12 Kabinet, matt vagy fényes 4 frt. 12 Visit 150 a legszebb kivitelben Herz fényképezőnél, Budapest, Rákóczi-ut 16. Vidéki megrendeléseket bármilyen fénykép után.

BENZINMOTOROK

15—25 lóerőig műhelyünkben gyárilag kijavítva, valamint új motorok is, jóállással és kedvező fizetési feltételek mellett kaphatók. Kallai motortelepén Budapest, VI., Nagymező-utca 43. Ugyanitt használt gépezőpárkészetek és örömlalmok is kaphatók.

Zálogcédulákat

veszek. Elzálogosított brillansokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiváltak és teljes értékét kifizetem. 736

SCHILLER IZIDOR

ékszerkereskedő Budapest, Sip-utca 8. szám.

Légszusz és villamos

csillárok legelőnyösebben szereshetők be Kulcsár Sándor bronzáru- és csillárgyárában, Budapest, VI. ker., Dessewffy-u. 9—11.

BUTOR

izléses és szolid kivitelben teljes lakberendezések készpénz vagy részlete kapható

Sárkány I.

butoriparosnál, Budapest, VII., Erzsébet-körút 26. sz. műhely és raktár.

Elsőrendű SINGER

varrógépeket nagyban eredeti gyári áron 75 koronától fejlebb és minden árfelemelés nélkül navi 8—10 kor. részletfizetésre szállítunk 10 évi jótállással.

Láng Jakab és Fia

varrógép és kerékpár nagykereskedők, Budapest, József-körút 41. sz. Hüküzetek Baross-tér 4. szám és Budán: Margit-körút 6. sz. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. Ügyünkkel nem dolgozunk. 28944

Jogi,

politikai szigorlatokra, alau- és államvizsgákra továbbá ügyvédi vizsgákra, ugyszintén államvizsgára teljes sikerrel gyorsan, olcsón előkészít: Dr. Kállay Zoltán jogi szeminariuma, Bpest, IV., Magyar-utca 3., III. em. 6. (ezelőtt VI., Róza-u. 44.) Ne téveszse össze más hirdetéssel. 661

Saját gyártmányu

vas- és rézbútorok Rézagy ... frt 45.— Vasagy maltraczezal ... 8.60 Gyermekágy ... 11.50 Sodronyágy-betét ... 3.50 Vas- és rézbútorok gyári áron.

WEISZ LIPÓT

Király-utca 99. sz. TELEFON 57—91. A legelőnyösebb részletfizetésre

zongorát,

pianinot, czimbalmot, hegedüt

készpénzbeni áron a leg

újabb rendszerű bankhitel utján kizárólag csakis

REMÉNYI

nagy magyar hangszertelepén Prospektus és árjegyzék ingyen. 649 Budapest, Király-u. 58.

Stenográfia

Rákóczi-ut 60. sz. Magyar, német gyorsíró- oktatás. Inglyenes gépírásoktatás az összes rendszerű írógépeken. A „Stenográfia” Országos Gabelsberger gyorsíró- és gépíró-iskolában havonta új magyar, német gyorsírási, gépírási, kereskedelmi és sokszorosítási tanfolyamok nyílnak. Levelező és vitairási tanfolyamok. Okleveles gyorsíró- és kereskedelmi iskolai rendes tanárok. Az intézet sokszorosító és másoló irodája elvállal mindennemű írás és diszmunik elkészítését és sokszorosítását. A „Kalligrafia” szeptirási osztályában fenyenes bevált gyakorlati módszer következtében minden esetben sikeres szeptirás- oktatás. Méréskelt tandíj. Beiratások naponta kizárólag Rákóczi-ut 60. l. em. Nem tévesztendő össze hasonló hangzású iskolákkal. Kérjen tájékoztatót. 202

Zálogcédulákat

veszek. Elzálogosított, brillansokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiváltak és teljes értékét kifizetem.

SINGER JAKAB

ékszerkereskedő BUDAPEST, Király-utca 91. szám Izabella-utca sarok.

Magánnyomozó

törv. bejegyzett cég elvállal bizalmi, házassági, örökségi és egyéb kényes ügyekben teendő kutatásokat, szemléket, lakások, üzletek feltűnés nélküli megfigyelését s elüint egyének és névtelen levelek íróinak kinyomozását, bel- és külföldön. Banna Libor János. Budapest, Rákóczi-ut 6. l. 15. Telefon 103—52. 28587

30 forint.

Varrógépek egy új valódi családi Singer varrógép, zarszekrény-nyel 5 évi jótállással csnkis

SINGER A.

műgépésznel Bpest, főútlelet Akáfo-u. 55. Mindennemű varrógépek javítását a legjutányosabb áron elvállalom. Árjegyzék ingyen.

ELEKTRO-

MOTOROK minden nagyságban állandó nagy raktár LAUB LIPÓT BUDAPEST, 648 Liszt Ferenc-tér 17. sz

Modern

urasági bútorok alkalmi vétele és eladása

háló-, ebédlő-, szalon,

uri szoba és irodai teljes berendezések. — Dns raktár szőnyegek, függönyök, terítők, csillárok, vas- és rézbútorokban.

GROSZ SÁNDOR és Társa

Budapest, Liszt Ferenc-tér 8. szám, ezelőtt Gyár-utca. Telefon 14—09. Elsőrendű vadonatúj Singer női varrógépét 27 forintért karika-hajót 40 forintért, centrálbó- bint 45 forintért, iparogépeket igen olcsón 5 évi jótállással szállítok, vidékre árjegyzék ingyen. Krausz Henrik varrógépgyári raktára Budapest, IV., Veres Pálné-u. 40. földsz. 6. Vizonteladónak árendém.

+ Soványaság +

Az egyedüli eredménytől kísért háziaszer a dr. William Hartley tanár amerikai erőtáp-pora. Soványak tartós, szép telet testidomokat nyernek. — Hölgyek remek keblot. Hat hét alatt 20 kilo gyarapodásért jótállást. Versenyesség, gyengeség, idegesség ellen és gyomorbetegségeknél nélkülözhetetlen tápszer. Kitüntette: Chicago, Berlin, London Hamburgban. Köszönő levelek minden országból. Dobozonként 1 frt 10 kr. Használati utasítással. Póráktár: Balázs Mór E. Budapest, VII., István-ut 11, II/1.

Vigyázzon

ha meghűlt és vásároljon valódi Réthy-féle cukorkát 60 filléért. 26796

Magyar királyi állam-

vasutak. 235966—008. szám.

HIRDETÉMÉNY.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága nyilvános versenyt hirdet az Istvánbeli munkaslakó telepen létesítendő épületek és ezek tartozékainak nemkülönbben a lakótelep építése céljából szükséges összes egyéb munkálatoknak végrehajtására.

A tervek, a költségvetés, az egységárjegyzék a szerződési tervezet, az ajánlati minta, a pályázati feltételek, valamint a munkák végrehajtásához kötött feltételek Budapestben, az építés vezetésével megbízott felügyelősnél (VI. ker., Teréz-körút 56. sz., II. em.) a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az ajánlatok legkésőbb 1909. évi február hónap 11-én déli 12 óráig az építési és pályafentartási főosztály titkárságánál nyújthatók be alólírott igazgatóság építési és pályafentartási főosztályában (Budapestben, VI. ker., Teréz-körút 56. sz., II. em.). Az ajánlatok egy koronára, az ajánlat mellékletei ivenként 30 filléres ballyeggel ellátva és lepecsételve a következő felirattal nyújthatók be: „Ajánlat az Istvánbeli munkaslakó telepen létesítendő épületek és ezek tartozékainak munkáira.”

Csak az összes munkáira tett ajánlatok fognak figyelembe vételni. Az ajánlat benyújtását megelőző napon, vagy is 1909. évi február 10-én déli 12 óráig az ajánlati végösszegnek 250.000 koronáig terjedő része után 5%, azaz öt százalék, az ezen összeget meghaladó érték után pedig 2%, azaz kettő százalék bányatpénz gyanánt teendő le a magyar királyi államvasutak központi főpénztáránál (Budapestben, VI. kerület, Andrássy-ut 75. sz., földszint) akár készpénzben, akár állami letétekre alkalmias értékpapirokban.

A bányatpénzről szóló lefélégy az ajánlatban nem esatolandó. Az értékpapírok a budapesti áru- és tértéktösdén legutóbb jogyzett árfolyam szerint számítatnak, de névértéken felül számításba nem vétetnek. Posta útján beküldött ajánlatok és bányatpénzek térti vevényvel adandók felti.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága előtt ismeretlen ajánlattevők tartoznak szállítóképességüket és megbízhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonylatával igazolni, melyhez vállalatuk telepe szerint tartoznak.

Olyan ajánlattevők, kik a pályázat tárgyát tévő munkák teljesítésére törvényes képesítéssel nem bírnak, kötelesek ajánlatukban ily képesítéssel bíró megbízottat megnevezni és annak képesítését igazolni.

Budapestben, 1909. január hóban, Az igazgatóság.

Zalogcédulát

ingókról is, brillantot, aranyat, ezüstöt, ékszert és regléseket veszek. Kérészkészkeszerész. Budapest, VII., Király-utca 85. szám. Telefonszám 95—48.

BUTOROK

háló-, ebédlő-, szalonberendezések, továbbá uriszoba, iroda berendezések, réz- és mahagoni bútorok, szőnyegek és függönyök, valódi angol bürgeritúrák eladása s vétele Wechsler Károlyné VII., Király-utca 23. l. en. Kazinczy-utca sarok. 297

Automatikus tömegfogó,

patkányok részére 4 K. egereknek 2 K. 40 fill. egy éjjel 40 egeret fog felügyelet nélkül. Időjárás nem befolyásolja, magától működik „Eclipse” sváb fogók ezer és ezer sváb és ruszil fogható egy éjjel drbja 2 K. 40 fill. Mindenhol a legjobb eredmény. Széküldés utánvett mellett. J. SCHÜLLER, Wien, III.E. Krieglbergasse 6. Számos elismerő- és köszönő-levél.

Vadászfegyver

Bitka kedvező alkalmi vétel- egyenként is potom aron eladó. Közöttük Toplewerekusu Lancaster 20 ft. Előrefekvő lakatszerkezetű, modern Hammerles 35 forint. Grener-záru. Bücksflinte 40 ft. Schmelleser Mannlicher 28 ft. Ejectorosa (tölténykivető) Hammerles, 105 ft. Drilling, valódi Krupp acélcsövekkel 65 forint. Winchester 35 forint. Néhány jobb revolver, mint Brauning Welodoghammerles, ugyanitt alkalmi ajándék tárgyak szebbnél-szebb dísz és használati tárgyak és Gramofon beszélőgépek

valamint Görr, Zeiss, Voigtländer és más finom fényképezőgép, perzsa szőnyegek és ogy motorkerékpár magyon olcsón azonnali elad. IV/E. Egyetem-tér 5. szám. Radonál. (Nem Egyetem-utca. Telefon 105-82.

INGYEN

DRÁGÁBB, MINT MÁLUNK RENDELT FÉNYKÉP NAGYÍTÁSOK

OLAJKER

ÁRA 10 KORONA. KÉPVISELŐNK MINDENKÖTT FELVÁRTYUNK.

STAVATOSSÁG

MINDEN IRÁNYBAN RÁFAEL PÉNTYŐSÉNYI MŰTÁREM BUDAPEST, VI. RÖTTENBILLE-R-0-46 KÜNTETVE AZ IROGLÉVI PÁROSÍ NEMLÉTKÖZI MALLITÁSON ÖSSZKÖLÉVÉ, KERESZTTEL ÉS ARANY-ÉREMMEL.